

HATÁRRENDÉSZETI TANULMÁNYOK

XIX. évfolyam 2. szám

2022/2. SZÁM

B U D A P E S T

- 2022 -

**A MAGYAR RENDÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
HATÁRRENDÉSZETI TAGOZAT
TUDOMÁNYOS, SZAKMAI KIADVÁNYA**

Szerkesztő bizottság:

Dr. Balla József, Dr. Gaál Gyula, Görbe Attiláné Dr. Zán Krisztina,
Dr. Vedó Attila, Prof. Dr. Sallai János, Vájlok László

Főszerkesztő:

Dr. Balla József

Felelős szerkesztők:

Vájlok László

Dr. Vedó Attila

Szakmai lektor:

Prof. Dr. Fórizs Sándor

Képszerkesztő:

Oláh Norbertné

A megjelent publikációk szerzői vélemények, melyek nem feltétlenül esnek
egybe a szerkesztő bizottság megközelítésével.

Felelős kiadó:

Dr. Balla József r. ezredes

Magyar Rendészettudományi Társaság

Határrendészeti Tagozat Elnöke

HU ISSN 2061-3997 (Online)

Tartalom

Kalmár Ádám A belső határokon közegészségügyi okból visszaállított határellenőrzés kihívásai.....	6
1. Absztrakt.....	6
2. Bevezetés.....	7
3. A határellenőrzés ideiglenes visszaállításának alapjai	8
4. A közegészségügyi okból visszaállított belső határellenőrzés kihívásai	11
5. Záró gondolatok, következtetések	18
6. Felhasznált irodalom	19
7. Köszönetnyilvánítás.....	21
Kakócz Krisztián Az idegenrendészeti fogvatartás végrehajtásának speciális kockázati tényezői.....	22
1. Bevezetés.....	22
2. Idegenrendészeti eljárás során elrendelt őrizet.....	22
3. Idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizetek végrehajtása	25
4. Az idegenrendészeti fogvatartás speciális nehézségei.....	26
5. Őrzött szállások objektumai, a befogadó kapacitás helyzete, a fogvatartási gyakorlat változásai... ..	27
6. A fogvatartásra veszélyt jelentő rendkívüli események.....	33
7. Az idegenrendészeti fogvatartás speciális biztonsági kockázatai	34
7.1. Az őrizetes előélete ismeretének hiánya	34
7.2. A fogvatartottak részéről jelentkező fokozott információs igény	35
7.3. Nyelvismeret hiánya.....	36
7.4. Vallási különbségek	36
7.5. Nemzetiségi ellentétek.....	38
7.6. Eltérő szokások, gesztusok szerepe.....	38
7.7. Azonos rezsimszabályok, fogvatartási biztonsági fokozatok hiánya	39
7.8. Büntetés-végrehajtási intézetből érkezett személyek fogvatartása.	43
7.9. Egészségügyi kockázatok.....	44
7.10. Életkor meghatározás kérdései	47
7.11. Családok, egyedülálló nők fogvatartása	48
7.12. A fogvatartás hossza.....	48

8. Végrehajtó állomány (száma, összetétel, képzés, fluktuáció).....	49
9. Összegzés.....	51
Felhasznált irodalom	51
Sallai János Az államhatár szerepe a globalizációban.....	54
Absztrakt.....	54
Felhasznált irodalom	60
Gál László Csapatszolgálat erő logisztikai biztosítása a határrendészeti tevékenység során	62
Absztrakt.....	62
Bevezetés.....	63
1. A XXI. századi népvándorlás kezelése.....	64
1.1. Előzmények.....	64
1.2. A tevékenység minden oldalú biztosítása	65
1.2.1. Az infrastruktúra megteremtése	66
1.2.2. Az ideiglenes biztonsági határzár (IBH)	67
1.2.3. Egyéb erők, eszközök.....	75
1.2.4. A munkakörletek kialakítási szempontjai	75
1.2.5. A járműpark	77
1.2.6. Szálláshelyek és élelmezés	79
2. A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság szerepvállalása a határmenti védekezésben	81
2.1. Mérföldkövek	81
2.1.1. Az Erzsébet híd elfoglalása (2002).....	81
2.1.2. A 2006-os események.....	81
2.1.3. Századösszevonások (2006-2008)	82
2.1.4. A „GEI-időszak” (2008-2012)	83
2.1.5. Észak-magyarországi árvíz (2010).....	84
2.1.6. A kolontári vörösiszap katasztrófa (2010)	84
2.1.7. Márciusi hóhelyzet (2013).....	85
2.1.8. A „Hangár”	85
2.2. A minden oldalú logisztika.....	87
2.2.1. A századparancsnok logisztikai gondolkodásmódja	88
2.2.2. A gazdasági háttér-apparátus munkája.....	90
2.2.3. Gazdasági mutatók	92
3. „Medikus a négyben”	94

3.1.1.	Az elindulás és megérkezés	94
3.1.2.	A helyszíni feladatellátás	95
3.1.3.	A sémák	99
3.1.4.	Az „extra” szolgáltatások.....	104
3.1.5.	A szolgálati etap zárása	104
	Összegzés, utószó.....	105
	Felhasznált irodalomjegyzék, források.....	106
	Ábrajegyzék	110
	Beregnyei József A pedagógiai hozzáadott érték és a teljesítményértékelés közötti kapcsolat a rendészeti jellegű felkészítést végző intézmények esetében.....	122
	Bevezetés.....	122
I.	Témához kapcsolódó fogalmak, kategóriák, megfogalmazások	124
I.1.	A kapcsolódó fogalmak, további kategóriák, megfogalmazások tisztázása	124
I.1.1.	A minőségről általában.....	124
I.1.2.	A teljesítmény, hatékonyság, eredményesség és a gazdaságosság.	125
I.2.	Először veszem a teljesítmény értelmezését.	125
I.3.	Na és mi a helyzet a hatékonyság megnevezéssel?	126
I.4.	Az eredményesség megközelítése, értelmezése	126
I.5.	Végül nézzük meg a gazdaságosság megnevezést!.....	127
I.6.	A pedagógiai hozzáadott érték fogalma, lényege, jellemzése.	127
II.	A teljesítményértékelés és a pedagógiai hozzáadott érték viszonya, összefüggései, erre vonatkozó gondolataim, ajánlásaim.	128
II.1.	Általában az értékelésről a pedagógiában.	128
II.2.	A képző intézmény megítélésének legfőbb alapjai.	129
II.3.	A hivatásos állományú oktatók egyéni (közösségi) teljesítménye, valamint a PHÉ megszületése kapcsán szóba jöhető tudnivalók.	130
II.4.	Oktatókra, pedagógusokra (közvetlen belső segítőikre) vonatkozó tényezők, résztevékenységek.	132
II.5.	A tanulókra, képzésben résztvevőkre vonatkozó tényezők, résztevékenységek.....	133
II.6.	A pedagógiai hozzáadott érték megszületésének vizsgálata, elemzése.	138
	Befejezés	140
	Felhasznált irodalom	140

Kalmár Ádám

A belső határokon közegészségügyi okból visszaállított határellenőrzés kihívásai¹

Challenges of the reintroduced border controls at internal borders for public health reasons

1. Absztrakt

A koronavírus-járvány, az Európai Uniót és a schengeni térséget is egy eddig még nem tapasztalt helyzet elé állította. A belső határokon folytatott határellenőrzés ideiglenes visszaállításának lehetősége világjárvány esetén viszonylagos. Az ezt szabályozó Schengeni Határellenőrzési Kódex a határellenőrzés visszaállításának általános keretei között a tagállamok közrendjét vagy a belső biztonságát fenyegető komoly veszély fennállása esetén teszi azt lehetővé. Több tagállamnak szüksége volt 2020 februárjától, illetve márciusától kezdve olyan intézkedések meghozatalára, amelyek saját országaik területén korlátozták a gyülekezést, a mozgást, a közvetlen érintkezést és schengeni belső határaikon a személyek szabad átlépését. Magyarország 2020. március 12-től augusztus 31-ig rendelte el a határellenőrzés ideiglenes visszaállítását a Szlovén Köztársasággal és Ausztriával közös határán a Schengeni Határellenőrzési Kódex alapján, mely 2020. március 17-től a magyar-szlovák határra és a schengeni belső légi határokra is vonatkozott. A vírus terjedésével, ez kivétel nélkül szinte a teljes schengeni térségre vonatkozóan általános gyakorlattá vált. A rendőrség előtt álló legnagyobb kihívást a belső határokon lévő korábban nem működő határátkelőhelyeken a határforgalom-ellenőrzés ideiglenes visszaállítása és az ehhez szükséges megfelelő kompetenciával rendelkező humán erőforrás, illetve logisztika biztosítása okozta. A belső határokon visszaállított határellenőrzéssel kapcsolatos gyakorlati problémák megismerését a koronavírus járvány tette lehetővé.

Kulcsszavak: Schengen, belső határ, határellenőrzés ideiglenes visszaállítása, koronavírus, szabad mozgás felfüggesztése

¹ A tanulmány szövege szóban 2022. február 17-én a Doktoranduszok Országos Szövetsége, Rendészettudományi Osztály által szervezett „A koronavírus-járvány hatása a tudományos kutatásokra” c. online konferencia II. szekciójában hangzott el.

Abstract

By the Coronavirus pandemic the EU and the Schengen area has faced with an unprecedented situation. The possibility of temporarily reintroducing border controls at internal borders in the event of an epidemic is relative. The Schengen Borders Code, which regulates this, allows the reintroduction of border control in the general framework of a serious threat to public policy or internal security of the Member States. Since February and March of 2020, several Member States had to take measures on their own territory restricting congregation, movement, direct contact and the free movement of persons along their Schengen internal borders. Hungary ordered the temporary reintroduction of border controls at the borders with the Republic of Slovenia and with Austria firstly from 12th of March to 31st of August on the basis of Schengen Borders Code, which also applied to the Hungarian-Slovakian border and the Schengen internal air borders from 17th of March 2020. During the spread of the Coronavirus, this has become standard practice for almost the entire Schengen area without exception. The biggest challenge for the police at the internal borders was the temporary reintroduction of the border checks at the non-operational border crossing points and the provision of the necessary human resources with the proper competences and logistics. Gaining information on the practical problems of the reintroduction of internal border controls were made possible by the coronavirus epidemic.

Key words: Schengen, internal borders, temporary reintroduction of border control, Coronavirus, suspension of free movement

2. Bevezetés

A COVID-19 humánvírus okozta járványhelyzet rávilágított arra, hogy a pandémiás időszakban milyen sajátos és kiemelt felelősség hárul a rendészeti szervek tagjaira, illetve a rendészeti eszközök alkalmazására. Ezen felül az országok az államhatárokon is drasztikus intézkedéseket hoztak a vírus terjedésének megfékezése érdekében. A pandémia, az Európai Uniót és a schengeni térséget, ezáltal hazánkat is egy eddig még nem tapasztalt helyzet elé állította. Az Európai Unió talán legjelentősebb vívmánya a személyek belső határokon keresztül történő szabad mozgásának biztosítása. A szabad mozgás térségében a belső határokon történő határellenőrzés visszaállítására csupán kivételes esetekben, ideiglenes jelleggel kerülhet sor, annak figyelembevételével, hogy a bevezetendő intézkedések során érvényesüljön az

arányosság követelménye és az intézkedések ne veszélyeztessék a személyek szabad mozgásának elvét.²

A belső határok a Schengeni Határellenőrzési Kódex³ (a továbbiakban: Kódex) 2. cikk 1. pontja szerint magukba foglalják a tagállamok közös szárazföldi határait, beleértve az álló- vagy folyóvizeken áthaladó határokat is, a tagállamok belső légi járatok indítására és fogadására szolgáló repülőtereit, és a tagállamok tengeri, folyami és tavi kikötőit, amelyek rendszeres belső kompjárat céljára szolgálnak. A belső határokat alapesetben a Kódex 22. cikke alapján bármely ponton át lehet lépni anélkül, hogy személyellenőrzésre kerülne sor, függetlenül az adott személy állampolgárságától. Az államok ezen határok mentén, illetve a tagállamok belső területein saját hatáskörben mélységi ellenőrzést végeznek. A belső határok szabad átjárhatósága – Magyarország tekintetében a magyar-szlovén, magyar-osztrák és a magyar-szlovák határszakaszon – azonban a pandémia időszaka alatt megszűnt, ideiglenesen vissza kellett állítani a határellenőrzést, mely rendkívüli kihívásokat okozott elsősorban a rendőrség részére.

3. A határellenőrzés ideiglenes visszaállításának alapjai

Hazánkban a KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 azonosító számú, ”A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés” című kiemelt projekt⁴ keretében működtetett Ludovika Kutatócsoport „Magyarország schengeni belső határain a határellenőrzés ideiglenes visszaállításának feltételrendszere” keretében, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem felkérésére még a pandémiát megelőzően végzett alapkutatást a témában.

A kutatás vizsgálta a határellenőrzés ideiglenes visszaállításának eseteit és erőszükségletét, a személyi állomány kiválasztásának követelményeit, a képzési követelményeket, a technikai követelményrendszert, valamint a határellenőrzés ideiglenes visszaállításának logisztikai biztosítását. A Kódex a határellenőrzés visszaállításának általános keretei között a tagállamok

² Balla József (2018): Schengeni értékelési mechanizmus. Hadtudományi Szemle, XI. évfolyam 1. szám, pp. 287-306.

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 rendelete a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni Határellenőrzési Kódex) 2. cikk 1. pont. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1514544453424&uri=CELEX:32016R0399#ntr1-L_2016077HU.01000101-E0001
[2022.02.05.]

⁴ A jó kormányzást megalapozó közszolgálat fejlesztés. https://fejlesztisprogramok.uni-nke.hu/document/fejlesztisprogramok-uni-nke-hu/K%C3%96FOP_2.1.2-VEKOP-15_webre_jo.pdf
[2022.02.05.]

közrendjét vagy a belső biztonságát fenyegető komoly veszély fennállása esetén teszi azt lehetővé, azonban ennek időtartama az azt kiváltó körülmények függvényében eltérhet egymástól. Az ideiglenes visszaállítás az azonnali fellépést igénylő esetekben (melyet Magyarország alkalmazott elsőként) kivételesen és azonnal legfeljebb 10 napra rendelhető el mely többszöri 20 napos hosszabbítások után legfeljebb 2 hónapig tartható fenn, (Kódex 28. cikk). A közrendet, belső biztonságot fenyegető komoly veszély fennállása azonban indokolhat legfeljebb 30 napos időszakra vagy a komoly veszély várható időtartamára, de az elrendelt időszakok többszöri hosszabbításával legfeljebb 6 hónapra kitolt visszaállítást is szigorú feltételek mellett (Kódex 25. cikk).

Már az alapkutatás is megállapította, hogy nincs definiálva mit kell érteni komoly veszélyen vagy fenyegetésen, de ide sorolta a terrorveszélyt, a súlyos bűnözés miatti veszélyhelyzetet. (Az eddig megvalósított ideiglenes visszaállítási intézkedések nagyobb politikai csúcstalálkozók, kiemelt sportrendezvények, de tömeges méretű másodlagos migrációs folyamatok miatt is bevezetésre kerültek.) Megállapítható tehát, hogy a belső határokon folytatott határellenőrzés ideiglenes visszaállításának lehetősége súlyos megbetegedéseket okozó járványhelyzetre tekintettel viszonylagos, az ezt szabályozó Kódex fent említett cikkeibe beleérthető.

Önmagában a járványhelyzet miatt a belső határon bevezetett tételesen, minden utasra kiterjedő egészségügyi szűrés (láz mérés, figyelmeztetés a járvánnyal összefüggésben stb.) nem jelenti automatikusan a határellenőrzés visszaállítását is. Hazánkban – és néhány más schengeni tagállam esetében – viszont ez történt, mert párhuzamosan határellenőrzésre is sor került. A megfelelő, szakmailag kompetens kommunikáció az, amelyik képes különbséget tenni a két ellenőrzés között. A közösségi szabályozással összhangban, minden teljes jogú schengeni tagállamnak (a továbbiakban: tagállam) lehetősége van arra, hogy a szomszédos tagállamokkal közösen szabályozza a határellenőrzés visszaállításának metodikáját, többek között annak helyét, módját, tartalmát, az időintervallumát, a tájékoztatás és együttműködés rendjét, a szolgálatellátás – erő és eszköz – összehangolásának elvét. Magyarországon a belső határon a határellenőrzés ideiglenes visszaállításának feltételeit kormányrendelet⁵ szabályozza, amely alapvetően csak a visszaállítás teljes, vagy részleges voltára utal, valamint a felelősségi köröket tartalmazza. Hazánk tekintetében kifejezetten erre a kérdéskörre egy nemzetközi egyezmény,

⁵ 333/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet a belső határon a határellenőrzés ideiglenes visszaállításának feltételeinek szabályairól. http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=112646.331487 [2022.02.05.]

az Osztrák Köztársasággal kötött megállapodás⁶ az irányadó, melyben a magyar-osztrák viszonylatot érintő tevékenység került szabályozásra. A megállapodás részletesen felsorolja azokat a helyszíneket, ahol a határellenőrzés ideiglenes visszaállítása esetén a határforgalom-ellenőrzést bevezetik. Ez a megállapodásban 19 közúti kapcsolatot jelent Hegyeshalomtól-Szentgotthárdig.

A határellenőrzés ideiglenes visszaállításával kapcsolatosan az Országos Rendőr-főkapitányság rendelkezik elgondolással. A határforgalom-ellenőrzés során kiemelt jelentőséggel bír az a „jogos” követelmény, hogy a kockázatelemzésen alapuló ellenőrzés ne okozzon indokolatlanul hosszú várakozást, amely ellenőrzés is csak a legrövidebb – de ezzel együtt szükséges – ideig tartson, és arányban legyen a visszaállítás okával/indokával.

A schengeni külső határon, a közösségi szabályzás mind határellenőrzést alkotó határőrizettel, mind pedig a határforgalom-ellenőrzési tevékenységgel számol, mint az államhatár jogellenes átlépésének megakadályozását garantáló szolgálati formák. Ezzel párhuzamot vonva, a schengeni belső határon a határellenőrzés ideiglenes visszaállítása mindenképpen magában kell, hogy foglalja a határőrizeti tevékenység bevezetését is.

A visszaállítás biztosítását befolyásoló tényezők közül figyelembe kell venni, hogy milyen jellegű intézkedés miatt szükséges a visszaállítás, milyen utaskategóriák ellenőrzése szükséges kockázatelemzés, a kialakított profilok alapján, térben hol indokolt a tevékenység, állandó jelleggel vagy visszatérően, milyen jellegű (közúti, vasúti, légi, vízi határátkelőhelyen) átkelőhelyeken, milyen rendelkezésre álló infrastruktúrával, milyen humán erőforrással, és az állampolgárok támogatása mellett.⁷

Az alap kutatás részletesen feltárta a határellenőrzés visszaállítását befolyásoló tényezőket. Kiemelte az érintett határszakaszok hosszának, az utasforgalom jellemzőinek, az áruforgalom összetételének fontosságát. A szükséges humán erőforrás terén a kutatás feltárta, hogy Magyarországon egy időben elhúzódó visszaállításhoz nem elégséges a határrendészeti

⁶ Magyarország Kormánya és az Osztrák Szövetségi Kormány között a közös államhatáron lévő határátkelőhelyekről és határátlépési pontokról, valamint a közúti és vízi közlekedésben a határforgalom ellenőrzésében történő együttműködésről szóló megállapodás (Magyarországon kihirdetve a 2014. évi LVII. törvénnyel). <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1400057.TV> [2022.02.05.]

⁷ Balla József (2018): A határellenőrzés ideiglenes visszaállításának esetei és erőszüksége. In: Balla J.: A határellenőrzés ideiglenes visszaállításának követelményrendszere. Nemzeti Közszolgálati Egyetem. Budapest. pp. 4-28. <https://nkerpo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/16049/A%20hatarellenorzes%20ideiglenes%20visszaallitanak%20kovetelmenyrendszere.pdf?sequence=1> [2022.02.05.]

ismeretekkel rendelkező és a belső határok térségében jelenleg is szolgálatot teljesítő rendőrök bevonása, őket – más schengeni külső határos megyék rendőrei mellett – a Készenléti Rendőrség 4000 fős nyugat-magyarországi és kelet-magyarországi határrendészeti igazgatóságainak állománya tudja megerősíteni. Kiemelten fontos azonban a bevonásra kerülő rendőri állomány felkészítése, különösen a határforgalom-ellenőrzés végrehajtására.

A szerzők kiemelték, hogy műszaki, technikai és informatikai berendezésekből nem rendelkezünk megfelelő számú tartalékkal vagy raktárkészlettel és ahogy a jelenleg rendelkezésre álló, Külső Határok Alapból (KHA) vagy Belső Biztonsági Alapból (BBA) beszerzett határőrizeti és határforgalom-ellenőrzési technikai eszközök nem a határellenőrzés visszaállításának céljából kerültek beszerzésre ezért ezen célból – a szabályzók szerint – nem alkalmazhatók.⁸ Amennyiben a belső határokon nagyszámú határátkelőhelyet szükséges folyamatosan működtetni, arra elsősorban az útlevélezési fülke technikai eszközeivel teljesen felszerelt, mobil adatkapcsolattal működő úgynevezett Schengen-buszok alkalmasak.

A 2018-ban befejezett kutatás után két évvel a 2020-as év elejétől a COVID-19 koronavírus járvány kitörése és világjárvánnyá válása miatt a belső határokon visszaállított határellenőrzéssel kapcsolatban most már gyakorlati tapasztalatokkal is rendelkezik a magyar rendőrség, vagyis azok összehasonlíthatók a korábbi alapkutatás megállapításaival.

4. A közegészségügyi okból visszaállított belső határellenőrzés kihívásai

2020 februárjától több tagállam „rákényszerült” olyan intézkedések meghozatalára, amelyek saját országának területén korlátozta a mozgást, a közvetlen érintkezést. Ebből adódóan előre prognosztizálható volt, hogy a schengeni belső határok mentén, 2020 márciusától kezdődően egyre több tagállam korlátozni fogja azok szabad átjárhatóságát.

Magyarországon az első két új koronavírusos megbetegedést 2020. március 04-én regisztrálták. A kormány – az alaptörvény 53. cikk (1) bekezdésében meghatározott hatáskörében – az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása

⁸ Balla József-Kui László-Szele Tamás (2019): A határellenőrzés visszaállítását befolyásoló tényezők. Budapest. Belügyi Szemle 2019/7-8. DOI: 10.38146/BSZ.2019.7-8.1 pp. 7-22.

érdekében Magyarország egész területére 2020. március 11-én 15.00-tól veszélyhelyzetet hirdetett ki.⁹

A rendkívüli jogrend kihirdetését követően a hatékony járványügyi védekezés kiemelt felelősséget telepített a tárcákon túlmutató „Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs”- re (továbbiakban: Operatív Törzs), amelynek kiemelt feladatai között szerepelt a helyzet folyamatos értékelése, a kezelést és megelőzést szolgáló intézkedések kidolgozása, valamint a lakosság naprakész tájékoztatása. A 2020-as év elején létrehozott testület vezetője a belügyminiszter, tagjai között található továbbá a Belügyminisztérium közbiztonsági főigazgatója, az országos-rendőrfőkapitány, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság főigazgatója, valamint a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ főigazgatója is.¹⁰

A veszélyhelyzettel kapcsolatos rendkívüli intézkedések részeként Magyarország az uniós joggal összhangban 2020. március 12-én a magyar–szlovén, valamint a magyar–osztrák határszakaszon belépő irányban 10 napra visszaállította a határellenőrzést. Az intézkedésekről kormányrendelti szinten hoztak döntést mely rögzítette, hogy a Schengeni Határellenőrzési Kódex 28. cikk (1) bekezdése alapján Magyarország és a Szlovén Köztársaság, valamint Magyarország és az Osztrák Köztársaság határán a határellenőrzést ideiglenesen visszaállítja.¹¹ A Kódex a hivatkozott pontban az azonnali fellépést igénylő esetekre kidolgozott sürgős eljárásnál a többi tagállam egyidejű értesítése mellett a közrendet vagy belső biztonságot fenyegető komoly veszélyt nevesít. Természetesen a súlyos következményekkel járó humán járvány a belső biztonságra oly mértékű veszélyt jelent, mely indokolja annak alkalmazását. A kormány ezt az intézkedését 2020. március 17-től kiterjesztette a magyar–szlovák határszakaszra, valamint a schengeni belső légi határra is.

A határellenőrzés visszaállítására Magyarországon korábban nem volt példa. Ez érintette a közúti, a vasúti, vízi és a légi forgalmat egyaránt. A kormány 2020. őszén, egészen pontosan szeptember 1-én ismét rendelkezett a teljes belső határon a határellenőrzés ideiglenes

⁹ A veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III.11.) Korm. rendelet. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-40-20-22> [2022.02.05.]

¹⁰ 1012/2020. (I. 31.) Korm. határozat a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs felállításáról. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-1012-30-22> [2022.02.05.]

¹¹ Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről szóló 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-41-20-22> [2022.02.05.]

visszaállítására a Kódex 2. cikk 1. pontja alapján. A rendelkező jogszabályt 2021. március 1-ig hatályban tartotta.¹²

A pandémia első hullámában a visszaállított határátkelőhelyek a következők voltak:

A szlovén-magyar határszakaszon:

1. Tornyiszentmiklós-Pince M70 gyorsforgalmi út közúti-;
2. Tornyiszentmiklós-Pince közúti-;
3. Rédics-Dolga Vas közúti-;
4. Bajánsenye-Hodos vasúti- és
5. Bajánsenye-Hodos közúti-.

Az osztrák-magyar határszakaszon:

1. Ráabafüzes-Heiligenkreutz közúti-;
2. Bucus-Schachendorf közúti-;
3. Kószeg-Rattersdorf közúti-;
4. Szentgothárd-Jennersdorf vasúti-;
5. Kópháza-Deutschkreutz közúti-;
6. Sopron-Loipersbach, Sopron/GYSEV vasúti-;
7. Sopron-Klingenbach közúti-;
8. Fertőrákos (Sopronpuszta)-Sank Margarethen (Szentmargitbánya) közúti- (05.00-19.00 óra között);
9. Fertőd-Pamhagen közúti-;
10. Jánossomorja – Andau közúti- (05.00-21.00 óra között);
11. Hegyeshalom-Nickelsdorf I autóálya-;
12. Hegyeshalom-Nickelsdorf II. közúti- (05.00-21.00 óra között);
13. Hegyeshalom-Nickelsdorf vasúti-;
14. Fertőd-Pamhagen vasúti-.

A szlovák-magyar határszakaszon:

1. Rajka-Rusovce közúti-;
2. Rajka-Rusovce vasúti-;

¹² A határellenőrzés ideiglenes visszaállításáról szóló 407/2020. (VIII.30.) Korm. rendelet.
<https://njt.hu/jogszabaly/2020-407-20-22> [2022.02.05.]

3. Komárom-Komárno közúti-;
4. Komárom kikötő vízi-;
5. Komárom-Komarno vasúti-;
6. Esztergom-Štúrovo közúti-;
7. Szob-Sturovo vasúti-;
8. Somoskőújfalu-Filakovo vasúti-;
9. Parassapuszta-Šahy közúti-;
10. Bánréve-Lenartovce vasúti-;
11. Bánréve-Král közúti-;
12. Hidasnémeti-Cana vasúti-;
13. Tornyosnémeti-Milhost közúti-;
14. Sátoraljaújhely-Slovenske Nove Mesto vasúti határátkelőhelyek.¹³

A rendőrség részére a schengeni belső határon a határellenőrzés ideiglenes visszaállításához rövid idő állt rendelkezésre és az is nyilvánvaló volt, hogy azt hosszú távon kell majd fenntartani. A tevékenység irányítására és koordinálásra az Országos Rendőr-főkapitányság törzset állított fel. A határellenőrzés ideiglenes visszaállításával összefüggő feladatok végrehajtásában részt vettek a belső határos és a megerősítő erőt biztosító megyei rendőr-főkapitányságok, a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság, a Készenléti Rendőrség, a Magyar Honvédség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal, valamint a Nemzeti Közszerződési Egyetem állománya és közreműködőként bevonásra került az Országos Mentőszolgálat is.

A határrendészeti szolgálati ágak kiemelt szakmai feladata volt a gyors, kulturált és biztonságos határforgalom-ellenőrzés technológiájának utaskategóriák szerint differenciált kialakítása és folyamatos aktualizálása, továbbá a Külgazdasági és Külügyminisztérium által kötött kétoldalú megállapodások figyelembevételével a schengeni követelményeknek megfelelő határforgalom-ellenőrzés végrehajtásának azonnali pontosítása, majd a lakosság utazási szabályokra vonatkozó széleskörű tájékoztatása. A pandémia első hulláma, vagyis az első visszaállítás időszakában két lépcsőben 33 határátlépési pontra bővítették a határmenti kapcsolatokat, illetve a gazdaság működőképességének megőrzése érdekében a határforgalom-ellenőrzés végrehajtását. Ennek megteremtéséhez – a szomszédos országokat illetően is –

¹³ „A határátkelőhelyek nyitvatartása a schengeni külső- és a belső határon.” 08.30.xls. Készítette: Országos Rendőr-főkapitányság, Határrendészeti Főosztály.

állandó egyeztetésre volt szükség az érintett hatóságok, a gazdálkodó és a társadalmi szervezetek között.

A 33 különböző helyszínre a megfelelő létszámú rendőri erő felkészítése és átcsoportosítása mellett kihívást jelentett az ellenőrzés helyszínén az infrastrukturális feltételek, műszaki eszközök és védőfelszerelések biztosítása. A schengeni belső határon a határforgalom-ellenőrzés korábbi feltételei (kiépített és karban tartott határátkelőhelyek) már nem álltak rendelkezésre, illetve az elmúlt években új, államhatáron átvezető utak is épültek. Szükség volt olyan speciális technikai eszközök, mint a mobil okmányellenőrző készülékek és a Schengen-buszok átcsoportosítására, illetve egyes határon átvezető utak lezárásához – a határőrizetet segítve – közúti biztonsági elemek telepítésére is. A rendőrség a schengeni belső határon a határforgalom-ellenőrzésen kívül a zöldhatár őrizetére is kiemelt figyelmet fordított. A feladat összetettségét jól mutatja, hogy a belső határon bevezetett intézkedésekkel párhuzamosan a schengeni külső határon a rendőrség egyes határátkelőhelyeket lezárt, illetve korlátozta a határátkelőhelyek forgalmát.¹⁴

Nemzeti szabályozásunk lehetőséget biztosít a részleges határzár elrendelésére (a teljes határzár fogalmát és gyakorlatát a nemzeti szabályozási rendszerünk már nem ismeri). Az államhatárról szóló törvény¹⁵ egyértelműen kimondja, hogy külső határon járványveszély megelőzése érdekében vagy nemzetközi horderejű közegészségügyi- járványügyi szükséghelyet, illetőleg közegészségügyi-járványügyi kockázat kezelése, elhárítása érdekében az egészségügyért felelős miniszterrel egyetértésben megtiltható meghatározott személyek, járművek és szállítmányok határátlépése. Az vitán felüli, hogy a COVID-19 vírus okozta helyzet teljes egészében alapot adott a részleges határzár bevezetésére. A fentiek alapján a külső határokat tekintve 2020. augusztus 30-tól az ukrán határszakaszon három közúti és kettő vasúti, a román szakaszon nyolc közúti és öt vasúti, a szerb szakaszon három közúti és egy vasúti, a horváton négy közúti, három vasúti és egy vízi, ezen kívül országosan négy légi határátkelőhely fogadta a személy és teherforgalmat. A 34 működő külső határos átkelőhelyből 16 volt kijelölve tranzit áthaladásra is.

A határon végzett munka mellett kiemelt feladat volt a folyamatosan változó jogszabályi környezet nyomon követése, a több tízezer méltányossági beutazási kérelem¹⁶ elbírálása. Ilyen

¹⁴ Balázs László: „Magyarország schengeni belső határszakaszán a határforgalom ellenőrzés ideiglenes visszaállításának feladatai és tapasztalatai a COVID-19 koronavírusjárvány időszakában” (kézirat).

¹⁵ Az államhatárról szóló 2007 évi LXXXIX törvény 12. §-a. <https://njt.hu/jogszabaly/2007-89-00-00> [2022.02.05.]

¹⁶ A járványügyi készültségi időszak korlátozásairól szóló 341/2020. (VII.12.) Korm. rendelet 7. § (1) bekezdése alapján.

méltányossági kérelmet elektronikus úton lehetett előterjeszteni magyar nyelven.¹⁷ A kérelemben valószínűsíteni kellett a különös méltánylást érdemlő beutazási körülményeket az utazó kérelmezőnek és meg kellett adni úti okmányának adatait, valamint csatolni a szükséges igazolásokat. Méltánylásra okot adó körülmény volt például a bírósági eljárási cselekményen történő részvétel kötelezettsége, az üzleti tevékenység államigazgatási meghívó alapján, az egészségügyi beutalóval történő ellátás igénybevétele, a hallgatói és tanuló kötelezettségek teljesítése, vagy a fuvarozói tevékenységgel összefüggő személyforgalom és a temetésen történő részvétel is. A rendőrség részére az elektronikus űrlapon benyújtott kérelmek elbírálása elsősorban a helyi határrendészeti vezetői munka terhét növelte. A különös méltányossági jog gyakorlása során alakszerű határozatot kellett hozni.¹⁸ A megyei főkapitányságokon a nagy számban érkező álampolgári megkeresések megválaszolása volt elsődlegesen jelen, hiszen naponta több tíz olyan érdeklődő részére kellett választ adni a beutazással kapcsolatos kérdésekre, mely megkövetelte a szakmai felkészültség és naprakész ismeretek legmagasabb fokát és egyben empátiát és türelmet igényelt az ezt végrehajtóktól is. Emellett a határátlépéssel kapcsolatos szabályok utazók körében történő interpretációja a kommunikációs szakterületek feladata volt.

Az áruforgalom, valamint a Nyugat-Európában dolgozó vendégmunkások számára az ország területén humanitárius tranzitfolyosók létesültek, amelyek biztosították az átutazás lehetőségét, ugyanakkor jelentős mértékben csökkentették a fertőzésveszélyt. A vírus terjedésének megelőzése érdekében a legfeljebb 24 órán belül tranzitáló utasok Magyarország területén csak meghatározott útvonalon közlekedhettek (M1, 2-22. főút, 3. főút, M3, M5, M6, M7), illetve a kijelölt helyeken állhattak meg. Az ország területén végrehajtott ellenőrzések megkönnyítése érdekében a járműveken speciális tranzit matricákat helyeztek el. Ezt a rendszert azonban rendőri és honvéd erőkkel kellett biztosítani, ellenőrizni azt, hogy a pihenőhelyeken csak olyanok állnak meg, akiknek ez engedélyezett volt.¹⁹

A határmenti kapcsolatok további erősítésének, az ingázók kontrollált beutazásának, továbbá a járványhelyzetnek megfelelő korlátozások és enyhítések aktualizálásának érdekében kétoldalú megállapodások születtek a szomszédos országokkal. Folyamatos és konstruktív

¹⁷ A különös méltányossági jog gyakorlásának rendjéről szóló 194/2020. (V.11.) Korm. rendelet. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-194-20-22> [2022.02.05.]

¹⁸ Közlemény az államhatár személyforgalomban történő átlépése során irányadó szabályok alóli felmentés tárgyában a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes által meghozható méltányossági döntés iránt benyújtható elektronikus kérelem formai és tartalmi szabályairól. <https://magyarkozlony.hu/?year=2020&month=&serial=26> [2022.02.05.]

¹⁹ Korridor rendszer útvonalán rendőri jelenlét biztosítása. Szám: 29000/7712-69/2020. ált. Készítette: Országos Rendőr-főkapitányság, Rendészeti Főigazgatóság.

együttműködés alakult ki az érintett szomszédos országok rendőri vezetői között a feladatok összehangolása, a tapasztalatok megosztása, a személy- és teherforgalom folyamatos áramlásához szükséges feltételek biztosítása, illetve a felmerült problémákra történő azonnali reagálás érdekében. Egyértelmű volt, hogy a védekezés akkor lehet sikeres, ha a szomszédos országok összehangolják – elsősorban a határon végzett –tevékenységüket és az utazásra vonatkozó szabályokat. A vezetői szintű egyeztetések mellett fontos szerep jutott a kapcsolattartási szolgálati helyeknek, illetve a kihelyezett rendőri összekötőknek is, akik útján biztosított volt az információk beszerzése, pontosítása és megosztása a szomszédos országokkal, emellett a rendőrség honlapján minden utazással kapcsolatos információ szinte azonnal megjelent.

A járvány első hullámában a rendőrség 2020. március 12. és 2020. június 30. között 1 804 032 fő ellenőrzését, illetve 11 564 fő beléptetésének megtagadását hajtotta végre, továbbá az említett időszakban 73 047 fővel szemben rendelt el karantént. A feladat nagyságrendjét mutatja, hogy közel 550 000 tehergépjármű beléptetése történt meg.

A járvány második hulláma 2020 szeptemberében érte el hazánkat. A schengeni belső határon a határellenőrzés ideiglenesen ismét visszaállítása került, amelynek során a rendőrség 2020. szeptember 1-jén megkezdte a járványügyi készültségi időszak utazási korlátozásaira vonatkozó rendelkezések betartásának következetes ellenőrzését. A korábbi tapasztalatok felhasználásával a határellenőrzés visszaállításának előkészítése és a feladat végrehajtása gördülékenyen zajlott, a szükséges állomány és a technikai eszközök azonnal rendelkezésre álltak. 2020. szeptember 1-jét követően 33 helyszínen volt lehetőség a határátlépésre a szárazföldi határon, amely több ütemben végül 54 határátlépési pontra bővült. Az egyes viszonylatokban nyitva tartó határátkelőhelyek számát – hasonlóan a járvány első hullámához – elsősorban az aktuális járványügyi intézkedések, másodsorban a gazdasági és a társadalmi igények határozták meg. A határellenőrzés visszaállításának második szakaszában 2020. szeptember 1. és 2020. december 31. között a rendőrség a schengeni belső határon 3 619 961 fő ellenőrzését hajtotta végre és 3086 fő beléptetését tagadta meg, továbbá 11 970 fővel szemben rendelt el karantént. Az ellenőrzések során mintegy 800 000 tehergépjármű beléptetése történt meg.

A bevezetett intézkedések hatékonyak, arányosak és döntő fontosságúak voltak a járvány terjedésének korlátozásában. A feladatok végrehajtását nehezítette az a körülmény, hogy a helyzet váratlansága folytán az utasoknak – a széleskörű tájékoztatás ellenére is – kevés ismerete volt az utazási szabályokról. Mindezt jól ellensúlyozta a szervezeten belüli, illetve

kívüli együttműködés hatékonysága, valamint a feladat végrehajtásában résztvevő állomány elhivatott, következetes és fegyelmezett hozzáállása.

A világjárvány miatt bevezetett intézkedések fenntartása napjainkban is folyamatos. Látható, hogy a schengeni belső határon átutazók egyre nehezebben viselik a bevezetett korlátozásokat. A feladatot ellátó állomány leterheltsége jelentős, amely csak arányos és tudatos feladatelosztással ellensúlyozható. A lakosság immunitásának kialakulásáig a továbbiakban is számolni kell a járvánnyal kapcsolatos meglévő és az újonnan felmerülő speciális feladatok végrehajtásával.²⁰

A belső határellenőrzés első fázisa a magyar–osztrák és a magyar–szlovák határszakaszon 2020. június 5-én, a magyar–szlovén viszonylatban 2020. június 8-án, a schengeni belső légi határon 2020. június 30-án megszüntetésre került. A 2020. szeptember 01-től kezdődött második fázisa 2021. június 22-én 24.00 órakor ért véget. Európai szinten tapasztalható volt, hogy a tagállamok egymástól való izolálása súlyos problémát okoz a mindennapi életben, akár az áruk, akár a szolgáltatások szabad áramlásának korlátozásából következő hiányok mindennaposá válásával. Ezek korlátozása mind-mind visszavezethető a személyek szabad mozgásának felfüggesztésére, így a „túlélés egyetlen záloga” a megfelelő keretek között visszaállított szabad közlekedés biztosítása volt. A tagállamok közötti – generációk óta működő – szabad utazás egyenértékű az unió eszméjével, vagy ahogy a Bizottság közleményében fogalmaz²¹ ez az „európai életmód” egyik formája.

5. Záró gondolatok, következtetések

A 2018-as alap kutatás megállapításai a valóságban is bebizonyosodtak. A rendőrség előtt álló legnagyobb kihívást a belső határokon lévő korábban nem működő határátkelőhelyeken a határforgalom-ellenőrzés ideiglenes visszaállításához szükséges megfelelő kompetenciával rendelkező humán erőforrás, a szolgálati személyek felkészítése, illetve a logisztika biztosítása (infrastruktúra, műszaki eszközök és védőfelszerelések) okozta. Emellett az is jelentős kihívást okozott, hogy a határátkelőhelyek közötti szakaszokon határőrizetet kellett végezni, egyes határon átvezető utak lezárása mellett. A technikai eszközöket tekintve bizonyossá vált, hogy mobil okmányellenőrző készülékek és a Schengen-buszok átcsoportosítása nélkülözhetetlen és ezen ponton ki kell emelni, hogy már az alap kutatás is megállapította, hogy ezekből az

²⁰ Balázs László op. cit.

²¹ Út a szabad mozgás helyreállítására és a belső határellenőrzések megszüntetésére vonatkozó, fokozatos és összehangolt megközelítés kialakítása felé – Covid19 bizottsági közlemény. (2020/C 169/03)

eszközökből szükséges lenne tartalékkészlet felállítása, mely azért nehéz, mert az ismert európai uniós alapokból (KHA, BBA) beszerzett eszközök elvileg nem használhatók fel ezen célra. A belső határon szolgálatot teljesített rendőr, honvéd és egyéb megerősítő állomány sikeresen vette a karantén elrendelés, tranzitfolyosó ellenőrzés, visszairányítások elrendelésének kihívásait. Pozitívum volt, hogy kétoldalú megállapodások születtek a szomszédos országokkal, például az ingázók, határmenti kapcsolatok erősítése tárgyában, folyamatos és konstruktív együttműködés alakult ki az érintett szomszédos országok rendőri vezetői között, a szomszédos országok összehangolták utazási szabályaikat és a rendőrség honlapján minden utazással kapcsolatos információ szinte azonnal megjelent.

Látható, hogy a belső határokon visszaállított ellenőrzéssel kapcsolatos gyakorlati tapasztalatok összegyűjtését tulajdonképpen éppen a koronavírus járvány tette lehetővé. A határellenőrzés ideiglenes visszaállítására Magyarországon korábban nem volt példa, de a bevezetett intézkedések hatékonyak, arányosak és döntő fontosságúak voltak a járvány terjedésének korlátozásában. A feladatok végrehajtását nehezítette az a körülmény, hogy a helyzet váratlansága folytán az utasoknak – a széleskörű tájékoztatás ellenére is – kevés ismerete volt az utazási szabályokról, mindezt azonban jól ellensúlyozta a szervezeten belüli, illetve kívüli együttműködés hatékonysága, valamint a feladat végrehajtásában résztvevő állomány elhivatott, következetes és fegyelmezett hozzáállása. Bebizonyosodott az is, hogy a tagállamok egymástól való izolálása súlyos problémát okoz a mindennapi életben, akár az áruk, akár a szolgáltatások szabad áramlásának korlátozásából következő hiányok mindennaposá válásával, így a teherforgalom elsődlegessége mindenek felett álló érdek.

Következtetésképpen elmondható, hogy a jövőben – hiszen világjárványok és más a tagállamok belső biztonságát veszélyeztető helyzetek is lesznek még – hangsúlyt kell fektetni a jogi háttér fejlesztésére, a határellenőrzési tartalékerő megtartására, képzési programjuk kialakítására, valamint egy mobil határforgalomellenőrzési és határőrizeti tartalék eszközpark kialakítását is meg kellene kezdeni.

6. Felhasznált irodalom

1. Balla József (2018): A határellenőrzés ideiglenes visszaállításának támogatása, erő-eszköz szükséglete. Határrendészeti Tanulmányok 2018/2. pp. 4-28.
2. Balla József (2018): Schengeni értékelési mechanizmus. Hadtudományi Szemle, XI. évfolyam 1. szám, pp. 287-306.

3. Balla József - Kui László - Szele Tamás (2019): A határellenőrzés visszaállítását befolyásoló tényezők. Budapest. Belügyi Szemle 2019/7-8. DOI: 10.38146/BSZ.2019.7-8.1 pp. 7-22.
4. Balázs László: „Magyarország schengeni belső határszakaszán a határforgalom ellenőrzés ideiglenes visszaállításának feladatai és tapasztalatai a COVID-19 koronavírusjárvány időszakában” (kézirat).
5. Korridor rendszer útvonalán rendőri jelenlét biztosítása. Szám: 29000/7712-69/2020. ált. Készítette: Országos Rendőr-főkapitányság, Rendészeti Főigazgatóság.
6. A határátkelőhelyek nyitvatartása a schengeni külső- és a belső határon. 08.30.xls. Készítette: Országos Rendőr-főkapitányság, Határrendészeti Főosztály.

Jogszabályok

1. Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/399 rendelete a személyek határátlépésére irányadó szabályok uniós kódexéről (Schengeni Határellenőrzési Kódex) 2. cikk 1. pont. http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1514544453424&uri=CELEX:32016R0399#ntr1-L_2016077HU.01000101-E0001 [2022.02.05.]
2. 333/2007. (XII. 13.) Korm. rendelet a belső határon a határellenőrzés ideiglenes visszaállításának feltételeinek szabályairól. http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=112646.331487 [2022.02.05.]
3. Magyarország Kormánya és az Osztrák Szövetségi Kormány között a közös államhatáron lévő határátkelőhelyekről és határátlépési pontokról, valamint a közúti és vízi közlekedésben a határforgalom ellenőrzésében történő együttműködésről szóló megállapodás. (Magyarországon kihirdetve a 2014. évi LVII. törvénnyel.) <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1400057.TV> [2022.02.05.]
4. A veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III.11.) Korm. rendelet. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-40-20-22> [2022.02.05.]
5. 1012/2020. (I. 31.) Korm. határozat a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs felállításáról. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-1012-30-22> [2022.02.05.]
6. Az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során teendő intézkedésekről szóló 41/2020. (III. 11.) Korm. rendelet. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-41-20-22> [2022.02.05.]

7. A határellenőrzés ideiglenes visszaállításáról szóló 407/2020. (VIII.30.) Korm. rendelet. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-407-20-22> [2022.02.05.]
8. Az államhatáról szóló 2007 évi LXXXIX törvény 12. §-a. <https://njt.hu/jogszabaly/2007-89-00-00> [2022.02.05.]
9. A járványügyi készültségi időszak korlátozásairól szóló 341/2020. (VII.12.) Korm. rendelet 7. § (1) bekezdése alapján.
10. A különös méltányossági jog gyakorlásának rendjéről szóló 194/2020. (V.11.) Korm. rendelet. <https://njt.hu/jogszabaly/2020-194-20-22> [2022.02.05.]
11. Közlemény az államhatár személyforgalomban történő átlépése során irányadó szabályok alóli felmentés tárgyában a rendészeti országos rendőrfőkapitány-helyettes által meghozható méltányossági döntés iránt benyújtható elektronikus kérelem formai és tartalmi szabályairól. <https://magyarkozlony.hu/?year=2020&month=&serial=26> [2022.02.05.]
12. Út a szabad mozgás helyreállítására és a belső határellenőrzések megszüntetésére vonatkozó, fokozatos és összehangolt megközelítés kialakítása felé. Covid19 bizottsági közlemény. (2020/C 169/03)

Internetes források

1. A jó kormányzást megalapozó közszolgálat fejlesztés. https://fejlesztiesiprogramok.uni-nke.hu/document/fejlesztiesiprogramok-uni-nke-hu/K%C3%96FOP_2.1.2-VEKOP-15_webre_jo.pdf [2022.02.05.]

7. Köszönetnyilvánítás

Köszönöm, az Országos Rendőr-főkapitányság, Határrendészeti Főosztályvezetője, dr. jur. Balázs László r. ezredes úr által a belső határokon folytatott határellenőrzés közegészségügyi okból történő ideiglenes visszaállítása kapcsán megfogalmazott tapasztalatait.

Kakócz Krisztián

Az idegenrendészeti fogvatartás végrehajtásának speciális kockázati tényezői

1. Bevezetés

A migráció korunk valóságának megkerülhetetlen fogalma, jelenünk és jövőnk mindinkább meghatározóbb jelensége, a média és közbeszéd állandó és lassan „elválaszthatatlan része”.

Mint jelenség, egyáltalán nem újkeletű, gyakorlatilag egyidős az emberiséggel.¹ A kifejezés latin eredete szintén arra utal, hogy már az antik világban is létező jelenség volt, amellyel a közemberek is találkoztak.² Aktualitása napjainkban megkérdőjelezhetetlen, hiszen a közelmúltban emberek rég nem látott tömegei érkeztek az Európai Unió területére a Közel-Keletről, Észak-Afrikából és Ázsiából. A nyugat-balkáni útvonalon rendkívüli mértékben emelkedett a migráció, melynek következtében hazánkat korábban rég nem tapasztalt nagyságú migrációs hullám érte el.

A migrációs útvonalak alakulását elsősorban az adott útvonalon egy-egy ország területére az illegális beutazás és továbbjutás megakadályozása érdekében kifejtett hatósági (idegenrendészeti) tevékenység befolyásolja.³

A tömegesen hazánkba érkezőkel kapcsolatos feladatok mennyisége jelentős kihívás elé állították a kezelésükre hivatott rendészeti szerveket. A jogellenesen tartózkodó külföldiekkel kapcsolatosan a szakmai fórumokon és a médiában is többször szerepelt az idegenrendészeti fogvatartás szükségessége, végrehajtásának lehetőségei, várt hatásai.

2. Idegenrendészeti eljárás során elrendelt őrizet

A külföldi részéről a beutazási és tartózkodási feltételek megszegése alapozza meg az idegenrendészeti kiutasításra⁴ irányuló idegenrendészeti eljárást, amelynek célja a személynek

¹ Szalayné Sándor Erzsébet: Bevándorlási politika az Európai Unióban és Magyarországon. http://publikon.hu/application/essay/500_1.pdf (Letöltés időpontja: 2022.04.24.) p. 1

² Hautzinger Zoltán: Szemelvények a migráció szabályozásáról. AndAnn Kft, Pécs, 2016.

³ Balázs László: Az idegenrendészeti hatóság tevékenysége rendkívüli migrációs helyzetben. Belügyi Szemle 2017/2 p. 5.

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelve (2008. december 16.) a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról 3. cikk 3.

Magyarország területéről való eltávolítása a „Visszatérési Irányelv”⁵ figyelembevételével. Alanya speciális, kizárólag nem magyar állampolgár lehet. Az idegenrendészeti eljárás során el kell különíteni a szabad mozgás jogával rendelkező személyeket⁶ és a harmadik országbeli állampolgárokat⁷. A személyi szabadság korlátozásának rendszerint az a célja, hogy az eljárás alá vont személy végig a hatóság rendelkezésére álljon, önkényes eltávozásával, vagy a hatóság tevékenységének más módon való akadályozásával ne hiúsítsa meg az eljárás sikeres, rendszerint a kiutasítás kitoloncolással⁸ záródó befejezését.

Harmadik országbeli állampolgárral szemben idegenrendészeti őrizetet⁹ és kiutasítást előkészítő őrizetet¹⁰ lehet elrendelni. Az idegenrendészeti őrizet elsősorban a személy elrejtőzésének vagy szökésének megakadályozása, a kiutasítás végrehajtásának késleltetése vagy megghiúsítása esetén, míg a kitoloncolást előkészítő őrizet személyazonosság vagy tartózkodás jogszerűségének megállapítása, illetve visszaadás intézkedés¹¹ alkalmazása esetén rendelheti el az idegenrendészeti hatóság.

Szabad mozgás és tartózkodás jogát élvező személlyel szemben kitoloncolást előkészítő őrizet¹² elrendelésére akkor van lehetőség, ha a személy kiutasítását kitoloncolással rendelték el végrehajtani.

Az idegenrendészeti hatóság mindhárom őrizetet maximum 72 óra időtartamra rendelheti el. Amennyiben ez az idő nem elegendő a szükséges eljárási cselekményekre, az őrizetet kizárólag bíróság jogosult meghosszabbítani, az idegenrendészeti hatóság kérésére az okok részletes indoklásával. A kiutasítást előkészítő őrizet maximum 30 napig, a kitoloncolási őrizet

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelve (2008. december 16.) a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról.

⁶ 2007. évi I. törvény a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról 1. § (1.) (EU, EGT, Svájc állampolgárai, a felsorolt állampolgársággal nem rendelkező családtagjaik és kísérőik).

⁷ 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról 2.§. a) (akik nem élvezik a szabad mozgás és tartózkodás jogát a 2007. évi I. törvény a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény alapján).

⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelve (2008. december 16.) a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról 3.cikk 5.

⁹ 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról 54.§. (1).

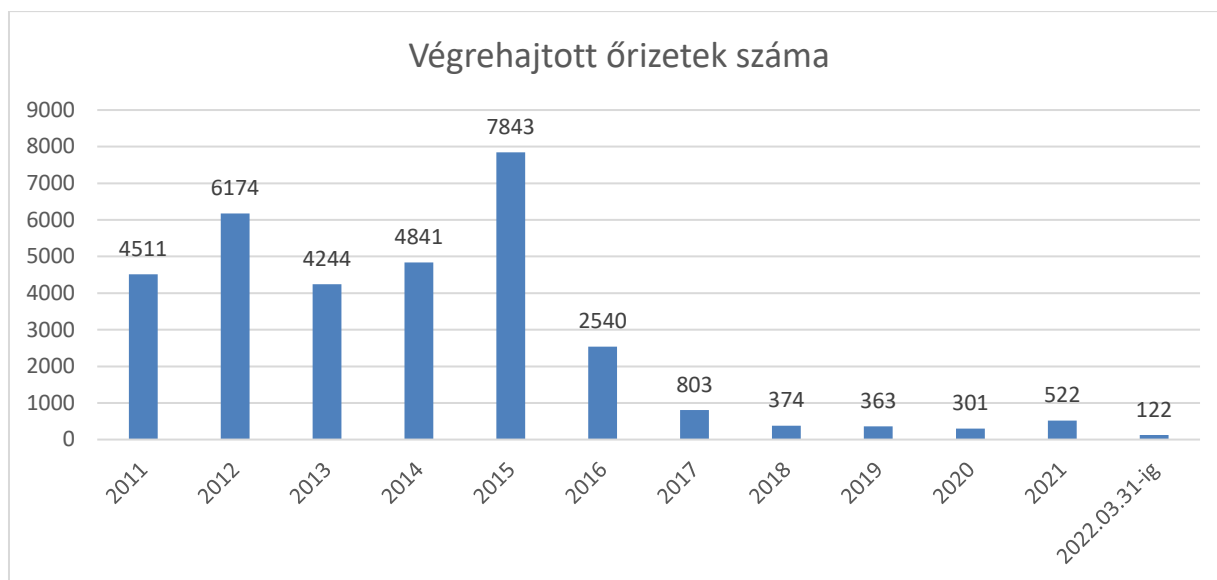
¹⁰ 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról 55.§. (1).

¹¹ 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról 45/B.§. (2).

¹² 2007. évi I. törvény a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról 51. §.

alkalmanként legfeljebb 30 nappal hosszabbítva összesen 3 hónapig, míg az idegenrendészeti őrizet pedig alkalmanként 60 nappal hosszabbítva legfeljebb 12 hónapig tarthat.¹³

Az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizetek végrehajtása kizárólag a rendőrség feladata, nagyságrendjét jól érzékelteti a végrehajtott őrizetek számát tartalmazó 1. ábra.¹⁴

1. ábra Kimutatás a végrehajtott őrizetek számáról.

Forrás: a szerző szerkesztése.

A 2015 után tapasztalt jelentős csökkenés oka egyértelműen Magyarország déli határának fizikai akadállyal történő lezárása (ideiglenes biztonsági határzár)¹⁵, valamint 2016-tól az átkísérés¹⁶ széleskörű alkalmazása.¹⁷ Az idegenrendészeti eljárásban elrendelhető őrizetek alkalmazásának jogszabályban biztosított lehetőségei ellenben nem változtak, azok a hatósági eljárások eredményes lefolytatása érdekében továbbra is alkalmazhatóak.

¹³ 2007. évi I. törvény a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról 51. § és a 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról 54-56.§.

¹⁴ ORFK Rendészeti Főigazgatóság Határrendészeti Főosztály statisztikái alapján.

¹⁵ 36/2018. (VI.27.) ORFK utasítás az illegális migrációval összefüggő jogsértések kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtására 3. g).

¹⁶ 2007. évi LXXXIX. tv. az államhatárról 5.§. (1a) és (1c).

A változást a határon lefolytatott menekültügyi eljárás széles körben való alkalmazhatóságának megvalósításához szükséges törvények módosításáról szóló 2016. évi XCIV. törvény 3. §-a vezette be.

¹⁷ Kui László: A határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár továbbfejlődése, avagy a második kerítés mindent megold? Hadmérnök XII. évfolyam 4. szám Budapest 2017. p. 70.

Az őrizetet speciálisan erre a célra kialakított helyen, az ún. őrzött szálláson¹⁸ kell végrehajtani. Az intézmény megnevezéséből nem következik egyértelműen rendeltetése, nem fejezi a létesítmény célját, jellegét, feladatait. Az őrzött szálláson személyi szabadság elvonása, fogvatartás valósul meg, ezért az idegenrendészeti fogda megnevezés sokkal egyértelműbb és célszerűbb lenne. Az őrzött szállás zárt intézmény, a fogvatartottak azt kizárólag az őrizetet elrendelő hatóság engedélyével hagyhatják el.

3. Idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizetek végrehajtása

Az idegenrendészeti eljárás során elrendelhető valamennyi őrizettípust a rendőrség által fenntartott ún. őrzött szálláson kell végrehajtani az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtásának szabályairól szóló 27/2007. (V. 31.) IRM rendelet¹⁹ és a rendőrség őrzött szállásainak szolgálati szabályzatáról és a menekültügyi őrzött befogadó központokban végrehajtandó rendőrségi feladatokról szóló 21/2014. (VII. 4.) ORFK utasítás²⁰ rendelkezései szerint. Az őrzött szállás olyan fogvatartási intézmény, amit kizárólag külföldiek idegenrendészeti célú őrizetének végrehajtására hoztak létre. A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 114/2007. (V.24.) Kormányrendelet²¹ 129. § (1) bekezdés alapján az őrizeteseik részére fejenként legalább 15 m³ légtér és 5 m² mozgásteret, a házastársak és a kiskorú gyermekkel rendelkező családok részére különálló - a családtagok számára is figyelemmel - legalább 8 m² mozgásteret magában foglaló lakóteret, étkezésre, a szabadidő eltöltésére alkalmas közösségi helyiséget, az engedélyezett férőhelyek számának megfelelő számú, nemenként elkülönített, hideg-meleg folyóvízzel ellátott mosdó és zuhanyozó, valamint WC helyiségeket, háziorvosi minimum feltételeknek megfelelő orvosi rendelőt, egészségügyi elkülönítő helyiséget, szabadlevegőn való tartózkodásra alkalmas területet, látogatók fogadására szolgáló külön helyiséget és telefonhasználati lehetőséget kell biztosítani.

¹⁸ 21/2014. (VII. 4.) ORFK utasítás a Rendőrség őrzött szállásainak szolgálati szabályzatáról és a menekültügyi őrzött befogadó központokban végrehajtandó rendőrségi feladatokról 2. I): „őrzött szállás: az őrzött szállások székhelye szerint illetékes rendőr-főkapitányságok és az RRI alárendeltségében működő, az idegenrendészeti eljárás során elrendelt fogvatartás céljaira sajátosan kialakított, az őrizeteseik őrzéséért, kíséréséért, szállításáért és ellátásáért, valamint e feladatokat végrehajtó állomány irányításáért felelős személyek elhelyezésére szolgáló körletrészt, az előállító helyiséget, a befogadó egységet, az őrizeteseik lakóterét, valamint kerítéssel körülhatárolt sétáló udvart magában foglaló, az 1. mellékletben ilyenként felsorolt külön objektum.”

¹⁹ 27/2007. (V. 31.) IRM rendelet az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtásának szabályairól.

²⁰ 21/2014. (VII. 4.) ORFK utasítás a Rendőrség őrzött szállásainak szolgálati szabályzatáról és a menekültügyi őrzött befogadó központokban végrehajtandó rendőrségi feladatokról.

²¹ 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról.

A Harmtv. 61. §. (3) alapján az őrizetben lévő harmadik országbeli állampolgár többek között elhelyezésre, étellemezésre, egészségügyi ellátásra, képviselőjével, illetve a konzuli képviselet tagjával ellenőrzés nélküli, hozzátartozójával ellenőrzés melletti kapcsolattartásra, csomag átvételére és küldésére, levelezés folytatására, látogató fogadására, az étellemezésének saját költségén történő kiegészítésére, vallásának gyakorlására, a rendelkezésre álló közművelődési lehetőségek igénybevételére, kifogás, kérés, panasz, közérdekű bejelentés megtételére, napi legalább egy óra időtartamú szabad levegőn tartózkodásra jogosult.

A fogvatartott kötelességei közé tartozik az őrzött szállás rendjét megtartani, az ezzel összefüggő utasításoknak eleget tenni, a többi őrizetben lévő személy jogait tiszteletben tartani, nyugalma nem zavarni, az általa használt helyiségek tisztán tartásában díjazás nélkül közreműködni, a személyét érintő vizsgálatoknak magát alávetni, a ruházat átvizsgálását és a birtokban nem tartható személyes tárgyak elvételét tűrni.

Az őrzött szállásra történő befogadás során az őrizettest az általa értett nyelven kell tájékoztatni jogairól és kötelezettségeiről, a befogadó intézmény napirendjéről, rezsimszabályairól.

Az őrizet végrehajtása során a házastársak kivételével a férfiakat a nőktől, valamint a kiskorú gyermekkel rendelkező családokat - a magánélet megfelelő védelmének biztosításával - a többi őrizettestől külön helyezik el. Az őrizet végrehajtása során az őrzött szállás figyelembe veszi a külföldiek vallás, étkezési szokásait, valamint kiemelt figyelmet fordít arra, hogy egymástól fizikailag elkülönítetten kerüljenek elhelyezésre azon őrizetesekek, akik vallási, politikai, etnikai hovatartozásuk miatt várhatóan konfliktusba keveredhetnek más őrizetesekekkel.²²

4. Az idegenrendészeti fogvatartás speciális nehézségei

Az ország területén tartózkodók irreguláris migránsok²³ fő célja tovább jutni valamely jellemzően nyugat-európai vagy skandináv célország felé. Mindenképpen igyekeznek elkerülni azt, hogy egy magyarországi eredményes idegenrendészeti eljárást követően hatósági kísérettel, toloncolás útján visszatérni valamely korábbi tranzitországba, vagy egyenesen az állampolgársága szerinti kibocsájtó ország területére. Gyakori, hogy személyazonosságuk, állampolgárságuk eltitkolásával vagy hamis adatok közlésével akadályozzák, hátráltatják az idegenrendészeti hatóság eljárását, azért hogy kitoloncolásukat a jogszabályok biztosította

²² Kakócz Krisztián: Az egészségügyi válsághelyzet hatása az idegenrendészeti fogvatartási rendszerre. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XXIII. Pécs 2021. p. 267.

²³ Hautzinger Zoltán: Az irreguláris migráció büntetőjogi aspektusai. Migráció és Rendészet, Budapest 2015. p. 49.

őrizet maximális időtartama alatt ne lehessen végrehajtani.²⁴ Ezt azért teszik, mivel a fogvatartási idő teljes, jogszabályban meghatározott maximális időtartamát követően az idegenrendészeti hatóságnak nincsen lehetősége a külföldit a 2007. évi II. törvény alapján továbbra is hatósági felügyelet alatt tartani, személyi szabadságát tovább korlátozni. Az átkísérés alkalmazásának bevezetése előtt így minden esetben lehetőségük volt a további eljárás alól magukat kivonni, így akadályozva meg kitoloncolásukat.

Az őrizet végrehajtásában érintett állomány sajátos nehézségekkel találja szembe magát. A fogvatartottak személyazonosságára, előéletére jellemző általános információhiány, a nyelvi, vallási, kulturális, értékrendbeli különbségek empátiát, multikulturális ismereteket, valamint speciális intézkedéstaktikai felkészítést igényelnek. A sokrétű és hosszadalmas –multikulturális ismerteket²⁵ és kimondottan a fogvatartás végrehajtására vonatkozó speciális ismereteket magában foglaló – képzés ellenére is gyakoriak a konfliktusok a fogvatartottak és az őket őrző állomány, illetve a fogvatartottak között is.²⁶

5. Őrzött szállások objektumai, a befogadó kapacitás helyzete, a fogvatartási gyakorlat változásai.

Valamennyi őrzött szállásként funkcionáló objektum a határország integrációjával került át a rendőrséghez 2008-ban, 279 fő befogadó kapacitással. A 2000-es évek végétől – az illegális migráció fokozatos emelkedése miatt – folyamatosan mutatkozott igény a rendelkezésre álló őrizeti helyek számának növelésére. Míg 2009-ben 2 166 fő, 2010-ben már 4 006 fő fogvatartására került sor²⁷. 2010 év január-február hónapban átlagosan az őrizeti kapacitás kihasználtsága 37-45%-os volt, azonban március közepétől folyamatosan emelkedett az őrizetesi létszám, ezért áprilistól ideiglenesen rendőrségi fogdák (Baja, Salgótarján, Csongrád, Székesfehérvár, Debrecen, Zalaegerszeg) működtek ideiglenes őrzött szállásként. A maximális befogadó kapacitás júliusra 93,2%-os feltöltöttség mellett rövid időre elérte a 692 főt²⁸. 2010 december közepétől a fogvatartotti létszám csökkenése miatt a rendőrségi fogdákon történő elhelyezésre már nem volt szükség.

²⁴ Saját, idegenrendészeti és idegenrendészeti fogvatartási területen szerzett tapasztalat alapján.

²⁵ 27/2011. (XII. 30.) ORFK utasítás a multikulturális környezetben végrehajtott rendőri intézkedésekről.

²⁶ ORFK Rendészeti Főigazgatóság Határrendészeti Főosztály statisztikái alapján.

²⁷ ORFK Rendészeti Főigazgatóság Határrendészeti Főosztály statisztikái alapján.

²⁸ ORFK Rendészeti Főigazgatóság Határrendészeti Főosztály statisztikái alapján.

2010 év végén jelentős változás következett be a fogvatartás gyakorlatában, sor került az úgynevezett nyitott zárkás fogvatartási rendszer bevezetésére. Az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtásának szabályairól szóló 27/2007. (V. 31.) IRM rendelet

kiegészült az 5/A. §-al amely kimondta, hogy az őrizeteseik alapesetben a lakótérben található helyiségeket az őrizet időtartama alatt, a napirendben foglaltak szerint szabadon használhatják, vagyis az őrzött szállás erre kijelölt részein korlátozás nélkül mozoghatnak. A WC-helyiségekhez való korlátozásmentes hozzáférést az őrizetes részére napszaktól függetlenül biztosítani szükséges. Azokon az őrzött szállásokon, ahol a hálókörletekben nincs WC helyiség, ott az éjszakai pihenő alatt sem lehet kívülről bezárni (reteszelni) az ajtókat. Mivel a fogvatartottaknak az idézett IRM rendelet alapján éjjel a hálókörletekben kell tartózkodniuk, ennek betartatása az őr-kísérő állomány feladata.

2011 év elejétől a rendőrség Nyírbátorban 259 fő, Kiskunhalason többszöri bővítést követően 224 fő, Budapesten 24 fő és Győrben 36 fő, Békéscsabán 98 fő befogadására szolgáló objektumokkal rendelkezett. A budapesti objektum rendeltetése elsődlegesen a légi úton kitoloncolt személyeknek közvetlenül a toloncolást megelőző elhelyezése volt, ezen kívül szükség szerint egyedülálló férfiak őrizetét is ellátta.

A Harmtv. 2010. december 24-én hatályba lépett módosítása új elemként lehetőséget adott legvégső eszközként családok, illetve házaspárok őrizetbe vételére, amellyel az idegenrendészeti hatóságok következetesen éltek. Az őrzött szállásokon a családokhoz tartozó kiskorú gyermeket is el kell helyezni, figyelembe véve az ő életkorából és fejlettségi szintjéből adódó szükségletét is. A rendőrség nem rendelkezett ilyen objektummal, ezért európai uniós forrásból (Európai Visszatérési Alap²⁹ 2012 évi allokáció) teljesen felújította a kiskunhalasi őrzött szállás Kárpát utcai objektumát, amely 2014 július 1-től a családok, egyedülálló nők és egyéb sérülékeny, speciális bánásmódot igénylő (fizikálisan vagy mentálisan sérült egyének), csoportok fogvatartására lett megnyitva 46 fős befogadó kapacitással. A kiskunhalasi őrzött szállás működése a migrációs helyzet kezelésében bekövetkezett változások miatt 2017 júliusától fel lett függesztve, állománya a tranzitónákba lett átcsoportosítva³⁰ A sérülékeny csoportok őrizetét a nyírbátori objektum egyik 27 fő befogadó kapacitású szektorába helyezték át, ahol szintén megteremtették a speciális fogvatartási és elhelyezési körülményeket.

²⁹ Az Európai Parlament és a Tanács 2007/575/EK határozata (2007. május 23.) a „Szolidaritás és a migrációs áramlások igazgatása” általános program keretében a 2008–2013-as időszakra az Európai Visszatérési Alap létrehozásáról.

³⁰ ORFK Rendészeti Főigazgatóság Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

Ezzel párhuzamosan folyt az úgynevezett humánus fogvatartásra irányuló koncepció kidolgozása. Az idegenrendészeti fogvatartás gyakorlatát, a rendelkezésre álló objektumokat és a fogvatartás körülményeit gyakran érte kritika. Ezek hatására a rendőrség folyamatosan arra törekedett, hogy a külföldieknek a bezártságból adódó pszichés megterhelését csökkentse, ezért egy új fogvatartási, őrzésbiztonsági szemlélet kialakítására került sor. A már meglévő őrzött szállások volt határőr igazgatóság területén működtek, az ingatlanok beépítettsége és rendőrségi igénybevétele miatt nem voltak alkalmasak az új követelményeknek megfelelő bővítésre. A helyzet megoldása érdekében 2013-ban arról született döntés, hogy ennek megvalósítására új objektumra van szükség. Az objektum tervezésére az Országos Rendőr-főkapitányság 2014-ben az Európai Visszatérési Alap³¹ 2013. évi allokációjának felhasználására pályázatot nyújtott be. A 100 fő befogadására alkalmas korszerű objektum az illegális migráció fő irányához közel levő Kiskunhalason, egy akkor nem használt volt határőrségi objektum területén épült volna fel. Az alapkoncepció az volt, hogy az objektum tervezésekor a rendőrség kifejezetten szigorú külső őrzés megvalósítására koncentrált, míg a fogvatartottak számára a napirend figyelembevétele mellett a lehető legnagyobb belső mozgásszabadság elérését, valamint kulturált elhelyezési körülmények megvalósítását célozta. Az őrizetes a fogvatartás időtartamát olyan körülmények között töltötte volna el, amely alkalmas a személyes szabadság elvonás személyiségére, egészségére káros lehetséges hatásainak, következményeinek minimalizálására. A fogvatartottak emberi jogai kevésbé csorbultak volna a személyes szabadság elvonása során, továbbá lehetőség nyílt volna sport-, oktatási- és kulturális tevékenység gyakorlására is. Az épület tervezésekor kiemelt figyelmet fordítottak arra, hogy az a legkorszerűbb biztonságtechnikai berendezésekkel legyen felszerelve, a rendkívüli esemény bekövetkezésekor maradéktalanul biztosítsa a szigorúbb fogva tartási rendszabályok bevezetésének lehetőségét, illetve berendezése fokozottan ellenálljon a szándékos rongálásnak. A feladatrendszer szempontjából rendkívül hátrányos volt az, hogy 2016-ban az új objektum megépítését – a rendelkezésre álló forrás ellenére – a Belügyminisztérium korábbi szándékától eltérően a migrációs helyzet kezelésében bekövetkezett jelentős változás³² miatt nem tartotta időszerűnek, így azt a továbbiakban nem támogatta.

³¹ Az EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 2007/575/EK HATÁROZATA (2007. május 23.) a „Szolidaritás és a migrációs áramlások igazgatása” általános program keretében a 2008–2013-as időszakra az Európai Visszatérési Alap létrehozásáról.

³² 2015. évi CXXVII. törvény az ideiglenes biztonsági határzár létesítésével, valamint a migrációval összefüggő törvények módosításáról. Hatályos: 2015. VIII. 1-től.

2013 júliusában került bevezetésre menekültügyi őrizet az európai uniós normák figyelembevételével.³³ Az Európai Bizottság nem értett egyet azzal a gyakorlattal, hogy Magyarországon az idegenrendészeti eljárás alatt elrendelt őrizetben levő külföldieket akkor is őrizetben tartották, ha ők az őrizet időtartama alatt menekültkérelemmel éltek. A 2013. január 1-jétől a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény módosítását követően már nem volt lehetőség a menedékkérelemmel élők fogvatartására. Ez jelentős mértékben hozzájárult ahhoz, hogy rendkívüli módon megemelkedett a menedékkérelemmel élő, illegálisan hazánk területére érkezett külföldiek száma³⁴, szükségessé téve a menekültügyi őrizet bevezetését. A szükséges infrastruktúra biztosítása érdekében ettől kezdődően a békéscsabai objektum és a nyírbátori őrzött szállás „B” objektuma menekültügyi őrzött befogadó központként funkcionált, az őrzési és kíséresi feladatokat továbbra is a rendőrségi állomány látta el.

2015-ben a nyugat-balkáni útvonalon érkező migránsok számának korábban nem tapasztalt, hihetetlen mértékű emelkedése miatt az őrizeti kapacitás nagyon rövid időn belül elégtelennek bizonyult, így először ideiglenes jelleggel 2015 május 1.-től augusztus 10-ig rendőrségi fogdák (Salgótarján, Szeged, Tatabánya, Cegléd)³⁵, majd 2015. szeptember 25-től 2016. január 11-ig terjedő időszakban különböző büntetés-végrehajtási intézmények (Nagyfa, Szombathely, Vác, Martonvásár, Pálhalma, Állampuszta) is végeztek hosszabb-rövidebb ideig idegenrendészeti fogvatartást.³⁶

2016 júliustól a Magyarországon illegálisan tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok számának csökkenésével jelentősen visszaesett az átlagos fogvatartási létszám (351-ről 211-re), a csökkenés 2017-ben és 2018-ban is látványos volt. 2020-tól kezdődően enyhe emelkedés tapasztalható, azonban a rendelkezésre álló befogadó kapacitás 2021-ben és 2022 év április 30-ig terjedő időszakában bőven elegendőnek bizonyult, az objektumok maximálisan 25-39%-os feltöltöttséggel működtek.³⁷

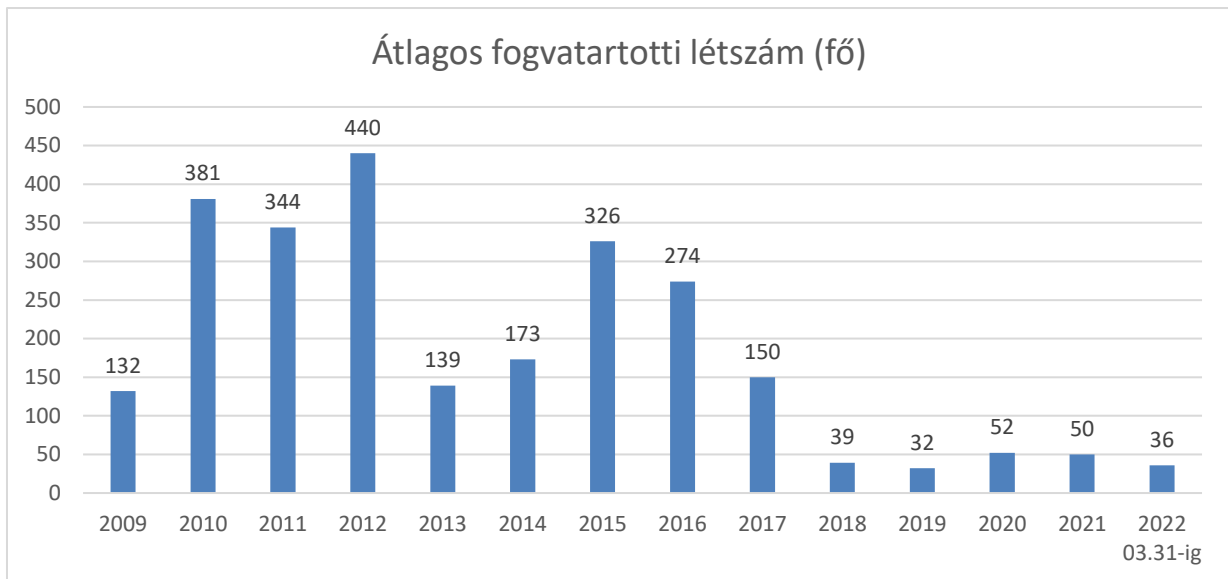
³³ Klenner Zoltán: A menekültügyi őrizet és bevezetésének szükségessége. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIV. Pécs, 2013., p. 295.

³⁴ Klenner Zoltán: A menekültügyi őrizet és bevezetésének szükségessége. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIV. Pécs, 2013., p. 296.

³⁵ Az ORFK 29000/21619/2015. ált. számú ORFK feladatszabás alapján.

³⁶ Kovács Mihály: Beszámoló a migrációs veszélyhelyzet kezelése során az idegenrendészeti őrizetbe kerülő személyek elhelyezésével és ellátásával kapcsolatos célfeladatok végrehajtásával összefüggő tapasztalatokról Börtönügyi Szemle 2016/2 p. 70.

³⁷ ORFK Határrendészeti Főosztály statisztikái alapján.

2. ábra Kimutatás az átlagos fogvatartotti létszámról.

Forrás: a szerző szerkesztése.

A fogvatartás végrehajtására rendelkezésre álló objektumok valamennyi esetben korábban más célra épültek (határőrségi sorkatonai legénységi szállás, hivatali adminisztrációs épület, oktatási épület), átalakításuk során egymástól jelentősen eltérő kialakítású és hatásfokú aktív és passzív biztonsági berendezésekkel lettek felszerelve. Az épületek kialakítására, őrzés-biztonsági rendszerére vonatkozó szabályzó nem volt, így azok biztonságtechnikai kialakítása egymástól jelentősen eltért.

Az objektumok belső kialakításánál korábban elsődlegesen a passzív biztonsági elemeket (rácsok, biztonsági ajtók) helyezték előtérbe, később ezeket kiegészítették aktív biztonságtechnikai berendezésekkel (kitörésgátló rendszer, belső zártláncú kamerarendszer, mozgásérzékelők). Az épületek ennek következtében tipikusan börtönszerű jelleggel bírnak.

Meg kell említeni az elhelyezési körülmények kialakításában rejlő azon hiányosságokat, amelyeket a fogvatartottak értelemszerűen kihasználnak. A nyírbátori objektum 2005-ös felújításakor a körletek ablakaira szerelt rács kialakítása nem volt megfelelő, mivel a különösen kisméretű fogvatartottak képesek voltak a bukóablak kiakasztását követően –első ránézésre teljesen hihetetlenül– a 40x15 cm-es résen a rácsok között azok rongálása nélkül is kibújni.³⁸ Egy 2010-ben bekövetkezett szökés kivizsgálásánál derül fény arra, hogy a nyílászárók rácsaiba beépített, a rácsok átvágását vagy jelentős deformálódását jelző ún. kitörésgátló rendszer nem működik megfelelően, illetve a folyamatos hibás jelzések miatt az állomány azt rendszeresen

³⁸ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

kikapcsolta.³⁹ A belső zártláncú kamararendszer képei nagyon gyenge – esetenként értékelhetetlen– minőségűek voltak. Ezen túl a rácsok megrongálásához kiválóan alkalmasak voltak az ágyak vaskeretéhez elvileg kizárólag szerszámmal oldható csavarokkal rögzített 74 cm hosszú, 15 cm széles és 4 cm vastag keményfa deszkák, melyek a megfelelő alátámasztással emelőként voltak képesek a fogvatartottak testi erejét megsokszorozni, az ablakrácsokat szétfeszíteni.⁴⁰ A deszkák felhasználásának megakadályozása érdekében az ágydeszkákat a vaskerethez rögzítő csavarokat később a csavarvégek elkalapálásával illetve ponthegesztéssel rögzítették, így próbálták megakadályozni azok lecsavarását. Az ablakok rácsait megerősítették, illetve egy módosítással megszüntették a bukóablakok teljes nyithatóságát, ami gyakorlatilag ellehetetlenítette a rácsok közötti kibújást. A későbbiekben ilyen módon elkövetett engedély nélküli eltávozásra nem került sor. A belső zártláncú kamerarendszereket később valamennyi őrzött szálláson korszerűsítették, a későbbiekben funkciójukkal kapcsolatba kifogás nem merült fel. A cikk készítésének idején a nyírbátori objektum teljes felújításon esik át, az említett nyílászárók cseréje folyamatban van.⁴¹

A fogvatartottak részére minimum napi egy óra szabadlevegőn való tartózkodást kell biztosítani, erre az úgynevezett sétálóudvarok szolgálnak. A nyírbátori objektum esetében ennek külső kerítése a korábbi határőr laktanya kerítése volt. A kerítést egymásra helyezett betonelemekből építették, tetején kétsoros szögesdrótot húztak. Korábbi funkciója elsődlegesen az volt, hogy megakadályozza a kívülről történő illetéktelen behatolást. A kerítést alkotó betonelemek peremei ezért a belső oldalon voltak, így viszont jelentősen megkönnyítették a kerítésre való felmászást, amit a fogvatartottak kihasználtak. A 2010-ben bekövetkezett csoportos szökést követően döntés született a sétálóudvar átalakítására, több szektorra való felosztására, NATO szögesdrót felszerelésére, a külső kerítésen belül egy második kerítés kiépítésére, valamint a két kerítés között őrfolyosó kialakítására.⁴²

A későbbiekben a kedvezőtlen tapasztalatok miatt a kiskunhalasi és a győri objektum sétálóudvarainak kerítéseit is többször megerősítették.⁴³

A Repülőtéri Rendőr Igazgatóság őrzött szállása első emeleten történt kialakítása miatt már eleve nem is rendelkezett az objektumból nyíló zárt sétálóudvarral, az attól távolabb lett kialakítva. A fogvatartottakat így kizárólag az őrzött szállás épületéből kivezetve, külső

³⁹ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

⁴⁰ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

⁴¹ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

⁴² ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

⁴³ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

kíséréssel volt lehetséges oda, illetve visszavinni, ami már önmagában jelentős biztonsági kockázati tényező.

6. A fogvatartásra veszélyt jelentő rendkívüli események

A fogvatartás során bekövetkezett, a fogvatartottakra, a végrehajtói állományra, illetve az őrzésbiztonságra negatívan ható eseményeket rendkívüli eseménynek nevezünk. Fogalmát az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizetek végrehajtásáról szóló 27/2007 (V.31.) IRM. rendelet meglehetősen általánosan fogalmazza meg:

„Rendkívüli eseménynek minősül az őrizetet érintő természeti katasztrófa, továbbá minden olyan esemény, tevékenység vagy mulasztás, amely az őrizetes, az őrizetesek őrzéséért, kíséréseért, szállításáért és ellátásáért, valamint e feladatokat végrehajtó állomány irányításáért felelős személyek és az ellenőrző személyek életét, testi épségét, egészségét, az őrzött szállás rendjét, az őrzésbiztonságot sérti vagy súlyosan veszélyezteti, így különösen:

- a) az őrizetes által az őrzött szálláson elkövetett bűncselekmény, szökés, vagy ezek kísérlete;
- b) az őrzött szállás állománya jogszerű eljárásával szembeni csoportos ellenszegülés;
- c) az őrzött szállás rendjének csoportos megzavarása;
- d) az őrizetes öngyilkossági kísérlete vagy szándékos egészségkárosítása, vagy halála.”⁴⁴

Tartalmát pontosítja az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenységirányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyeletei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás, amely 1. mellékletében nevesíti, illetve szűkíti ezek körét:

„terrorcselekmény, csoportos rendzavarás, halálos kimenetelű baleset, öngyilkosság, szándékos egészségkárosítás és kísérlete, szökés és annak kísérlete, étkezés csoportos megtagadása, csoportos ellenszegülés, öngyilkossági kísérlet, törvénysértő bánásmód, fertőzés, ételmérgezés, haláleset bekövetkezése, az objektumokban bekövetkezett verekedés, elhelyezettek közti konfliktus, a fogvatartottakkal való összejátszás, jogosulatlan előnyben részesítés, engedély nélküli levél, üzenet közvetítése, jogtalan előny elfogadása, kényszerítő eszközök jogtalan

⁴⁴ 27/2007 (V.31.) IRM. rendelet az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizetek végrehajtásáról 5/A.§ (4)

használata, a fogvatartott esetében bekövetkezett súlyos sérüléssel járó baleset, karantén elrendelése, kísérés során a szállító jármű üzemképtelenné válása, balesete”⁴⁵

Rendkívüli esemény bekövetkezése esetén a hatályos ORFK utasításban meghatározott szempontrendszer szerint parancsnoki kivizsgálás történik. A jelentés tartalmazza az bekövetkezett esemény minősítését, helyét, idejét, az okokat és az okozatokat, személyi felelősséget és az esetleges javaslatokat.

7. Az idegenrendészeti fogvatartás speciális biztonsági kockázatai

7.1. Az őrizetes előélete ismeretének hiánya

Az idegenrendészeti fogvatartás egyik legjelentősebb biztonsági kockázati tényezője az, hogy a rendőrség többnyire semmiféle valós, megerősített információval nem rendelkezik az őrizeteselek előéletével kapcsolatban. A legtöbb esetben a korábbi hatósági meghallgatásokon elhangzottakra kell támaszkodni, melyek valóságtartalma sokszor megkérdőjelezhető, vagy semmitmondó. Az idegenrendészeti eljárás eredményes befejezését sokszor az hiúsította meg, hogy a fogvatartottak szándékosan titkolták valós személyazonosságukat. A személyazonosság hitelt érdemlő megállapítása nélkül – amennyiben annak a szomszédos országnak nem volt visszaküldhető, amely területéről jogszerűtlenül érkezett hazánkba – nem lehetséges a származási országba való kitoloncolás, mivel a visszafogadási egyezmények szerint a megkeresett félnek akkor kötelessége átvenni a személyt, ha az valóban a saját állampolgára. Téves vagy hiányos adatok esetén a beazonosítási eljárás elhúzódik, vagy nem vezet eredményre. Az őrizet maximális időtartamának lejárta után ezek a személyek nyílt befogadó állomásra kerültek, amelyet önkényesen elhagytak és tovább indultak a nyugat-európai célországok felé. A fogvatartást végrehajtó állomány sok esetben nem volt tisztában azzal, hogy törvénytisztelő, avagy akár a legsúlyosabb bűncselekményeket elkövető személyt őriztek. Előfordult, hogy egyes személy szökése után derült ki, hogy a fogvatartott korábban már egyéb fogvatartási helyekről (börtön) is megszökött, vagy speciális katonai egység tagja volt (pl. orosz deszantos). Előfordult, hogy a terrorelhárító szolgálat jelent meg teljesen váratlanul az éjszaka közepén valamelyik őrizetesért.⁴⁶ Az őrzött szállás végrehajtói állományának biztonsági

⁴⁵ Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv tevékenység-irányítási központjai, egyes rendőri szervek ügyelelei, valamint a segélyhívásokat fogadó központok egységes működéséről szóló 57/2013. (XII. 21.) ORFK utasítás. 1. sz. melléklet

⁴⁶ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

érzetére és moráljára az ilyen esetek negatívan hatottak, időszakosan ugyan fokozva éberségüket, amelyet tartósan fenntartani a későbbiekben nem volt lehetséges.⁴⁷

7.2. A fogvatartottak részéről jelentkező fokozott információ igény

A fogvatartottak döntő többsége a nyugat-balkáni útvonalon érkezett, rendszerint olyan országokból, melyek jogrendje, büntető és rendészeti kultúrája jelentősen vagy gyökeresen eltér az európai rendszertől. Az idegenrendészeti fogvatartás többségük számára ismeretlen jogintézmény, így a célját nem értik, nem ismerik. A személyi szabadságtól való megfosztásuk, „börtönszerű” körülményeket biztosító zárt intézményben, (kvázi „börtönben”) való elhelyezésüket gyakran úgy értelmezik, hogy őket ténylegesen elkövetett „bűn” hiányában is bűnözőként kezelik, börtönbe zárják. Ez gyakran okoz jelentős értetlenséget és frusztrációt. Arról meggyőzni őket, hogy ők nem azért vannak fogvatartva mert „bűnözőként bánik velük a hatóság”, többnyire reménytelen feladat.⁴⁸

Ammennyiben a fogvatartottak mégis elfogadják helyzetüket, érthető módon azonnal fokozott információ igénnyel vannak a hatósággal szemben saját ügyük alakulásáról, további sorsukról. Kérdéseikkel értelemszerűen először a fogvatartást végrehajtó őrzött szálláson szolgálatot teljesítő rendőröket, fegyveres biztonsági őroket találják meg, azonban ők a rendőrség őrzött szállásainak szolgálati szabályzatáról és a menekültügyi őrzött befogadó központokban végrehajtandó rendőrségi feladatokról szóló 21/2014. (VII.4.) ORFK utasítás⁴⁹ 65. pontja alapján nem adhatnak tájékoztatást a fogvatartottak részére hatósági ügyük állapotáról, várható alakulásáról⁵⁰. A tájékoztatásra vonatkozó őrizetesi kérelmet az őrzött szállásnak meg kell küldenie az őrizetet elrendelő idegenrendészeti hatóságnak. Az ügyintézés gyakorta hosszadalmas, a hatóság kapacitása véges, amelyet gyakran tetéz az, hogy az őrizet helye máshol van, mint az illetékes hatóság székhelye. Ilyen esetekben rendszerint a fogvatartás székhelyén levő rendőrségi idegenrendészeti osztályt kéri fel az őrizetet elrendelő hatóság a fogvatartott tájékoztatására. Az ügyfelek folyamatos tájékoztatása munkaigényes és felelősségteljes feladat, annak elmaradása vagy halogatása komoly következménnyel járhat, mivel a korábban együttműködő őrizetes türelmetlenné, ellenségessé válhat.

⁴⁷ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján, illetve saját vezetői tapasztalat.

⁴⁸ Saját tapasztalat.

⁴⁹ 21/2014. (VII. 4.) ORFK utasítás a Rendőrség őrzött szállásainak szolgálati szabályzatáról és a menekültügyi őrzött befogadó központokban végrehajtandó rendőrségi feladatokról.

⁵⁰ „65. Az őrszolgálatot ellátó állomány az őrizeteseikkel magánbeszélgetést nem folytathat, nem adhat tájékoztatást a fogvatartás alapját képező eljárásról, az őrizetes és más személy (pl. másik őrizetes, hozzátartozó, ismerős) között üzenetet, csomagot vagy tárgyat nem közvetíthet.”

7.3. Nyelvismeret hiánya

Abból a tényből, hogy „idegenrendészeti” őrizetről beszélünk, egyértelműen következik az, hogy az idegen nyelvek ismeretének hiánya jelentősen megnehezíti a fogvatartás végrehajtását. A hivatalos eljárások során jogszabályi követelmény a tolmács alkalmazása, azonban az őrzött szállások mindennapjaiban ők nincsenek jelen. A kommunikáció ezért nehézkes, sokszor elsősre lehetetlennek tűnik. Az őr-kísérő állomány igen kis hányada beszél idegen nyelvet, amely rendszerint angol, német, orosz, esetleg a francia, míg a fogvatartottak többsége arab nyelvterületről, vagy a Közel- vagy a Távols-Kelet pastu, farszi, hindi, urdu nyelvet beszélő területeiről, illetve afrikai országokból érkezik.⁵¹ Általános érvényű, hogy a fogvatartottak nagyobb százaléka beszéli az angolt legalább alapfokon, mint az őr-kísérő állomány.⁵² A rendőrségi nyelvi képzésekre az általános végrehajtói létszámhiány miatt nehéz bekerülni, a fegyveres biztonsági őr állomány részére ez a lehetőség eleve nem adott. A nyelvismereti problémák orvoslására többnyelvű képes segédanyag készült, amelyen a jellemző élethelyzetekhez köthető ábrák mellett többnyelvű felirat tartalmazza jelentésüket. Az eszköz bevált, később tartalmát kiegészítették az orvosi vizsgálatoknál alkalmazott kifejezésekre is. A fogvatartottakkal történő napi kommunikációt jelentősen képesek megkönnyíteni a büntetés-végrehajtási intézményekben korábban rendszerint éveket eltöltött őrizeteseik, akik általában elfogadható szinten megtanultak magyarul. „Segítségük” rendszerint nem önzetlen, ellenben amíg kompenzálásuk nem lépi át a jog és az etika határait, kényszerűségből tevékenységüket igénybe lehet venni.

7.4. Vallási különbségek

A migráció irányából és összetételéből adódóan az őrizetben levő külföldiek legnagyobb arányban az iszlám követői. A nyírbátori objektumban 2020 (2021) évben a fogvatartottak 56%-a (50,7%) muszlimnak, 34 %-a (42%-a) kereszténynek, 2,9 %-a (2,5%-a) hindunak, 7 %-a (4,6%-a) egyéb vagy felekezeti nélkülinek vallotta magát.⁵³

A fogvatartási területen dolgozók örök és feloldhatatlan ellentétként élik meg az iszlám és a kereszténység szembenállását. Jogszabályi előírás, hogy a fogvatartás során biztosítani kell az őrizeteseik részére a szabad vallásgyakorlást, illetve ezek feltételeit.⁵⁴ A mohamedánok részére az őrzött szállásokon imaszoba, szőnyeg, illetve szent könyvük, a Korán van biztosítva. A

⁵¹ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

⁵² Idegenrendészeti fogvatartási területen eltöltött 10 éves aját tapasztalatok alapján.

⁵³ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

⁵⁴ 2007. évi II. törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról 61.§ e).

vallási előírások, szokások ismerete elengedhetetlen az őrállomány részére, mivel a tiltott viselkedési formák, vagy egyéb – többnyire véletlenszerűen, tudatlanságból spontán elkövetett – normaszegés váratlanul heves konfliktusokhoz vezethet. Előfordult, hogy korábban teljesen együttműködő őrizetes meglepetésszerűen, előjelek nélküli erőszakosan lépett fel a számára elfogadhatatlanul viselkedővel szemben.⁵⁵

A fogvatartással szembeni csoportos fellépés esetén a csoportkohéziót jelentősen erősíti az azonos valláshoz tartozás, illetve a vallásbeli különbségek gyakran vezetnek konfliktushoz a fogvatartottak között. A 27/2007. IRM rendelet ugyan eleve megköveteli elkülönített elhelyezésüket, ám ez kisebb őrzött szállásokon objektív körülmények miatt nem mindig valósítható meg. Az objektumok közül az intézményeken belül egyedül a három fizikailag elkülönített önálló szektorból álló nyírbátori őrzött szállás esetében lehet hatékonyan megvalósítani a szabályzókból megjelenő etnikai-vallási különbségek szerinti elkülönített elhelyezést. A probléma megoldására általánosan alkalmazott gyakorlat az őrizet helyének megváltoztatása. Ilyenkor a fogvatartottat az idegenrendészeti hatóság határozata alapján másik őrzött szállásra helyezik át, bízva abban, hogy az előző helyen jelentkező probléma ott majd nem ismétlődik meg.⁵⁶

Jelentősen hatással bír az őrzött szállások tevékenységére az iszlám vallás ünnepi időszaka, a Ramadan. Az ünnepi időszak kezdetét és végét a hold ciklusából számolják, egy hónapos időszakot ölel fel. Ezen időszak idején a muzulmánok csak éjjel ehetnek és ihatnak, napkeltétől napnyugtáig számukra ezt az iszlám vallás tiltja. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy esetükbe – a többi fogvatartottétól függetlenül – szinte felcserélődik a nappali és éjszakai tevékenység, ami jelentős változtatást okoz a napirendben szabályozott rendhez képest. Első hallásra ez nem tűnik kivitelezhetetlen feladatnak, azonban ezt nem segíti elő a fogvatartottak tevékenységére vonatkozó jogi szabályozás, amely meglehetősen merev szabályozás. Az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtásának szabályairól szóló 27/2007. (V. 31.) IRM rendelet 5.§-a rendelkezik arról, hogy az őrzött szállás vezetőjének meg kell határoznia a napirendet, amelynek kötelezően tartalmaznia kell a az ébresztő és a pihenőidő kezdetének időpontját, az étkezések időpontját, az orvosi rendelési időt, a szabad levegőn tartózkodás idejét, a távbeszélő és az internetszolgáltatás használatának időtartamát, a kifogás, kérés, panasz, közérdekű bejelentés előterjesztésének rendjét, a dohányzással kapcsolatos rendelkezéseket, valamint a balesetvédelmi és tűzvédelmi előírásokat. A napirendet jóvá kell hagynia az országos

⁵⁵ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

⁵⁶ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

rendőrfőkapitánynak és az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság főigazgatójának. A napirendtől eltérni csak rendkívüli esemény bekövetkezése esetén az őrzött szállás vezetőjének engedélyével lehet.⁵⁷ A Ramadan a szabályzó értelmezésében nem minősül rendkívüli eseménynek, így a fogvatartási helyen a normál állapotnak megfelelően kell tevékenykedni.

7.5. Nemzetiségi ellentétek

Az őrizetes – vélelmezett vagy már bizonyított – állampolgársága még nem feltétlenül nyújt elegendő támpontot arra vonatkozóan, hogy biztonságosan elhelyezhető – az adott összetételű fogvatartotti közösségben. Pl. egy kurd nemzetiségű fogvatartott jelenleg egyaránt lehet szíriai, török vagy iraki állampolgár, viszont ebből még nem feltétlenül lehet következtetni arra, hogy a személy állampolgárságától eltérő nemzetiséghez tartozik. A személy megjelenése, kinézete, neve vagy a beszélt nyelv alapján pedig az európai átlagember – vagy akár az idegenrendészeti hatóság ügyintézője – esetenként nem fogja tudni ezt megállapítani. Amennyiben az idegenrendészeti eljárás során folytatott meghallgatás alatt az eljárás alá vont nemzetiségére nem derül fény, úgy az később a fogvatartás során az előző példa esetében a kurd-török nemzetiségi ellentét miatt okozhat bonyodalmat. Ugyanez számtalan más állampolgárságú őrizetes esetén jelentkezhet, elegendő például a korábbi orosz-csecsen, a ruandai⁵⁸ hutu⁵⁹ és tuszi⁶⁰ törzsek, vagy a nigériai ibó⁶¹-fulbe(fulani)⁶² ellentétre gondolni.

7.6. Eltérő szokások, gesztusok szerepe

A nyelvi ismeretek korlátai miatt kiemelt jelentőséggel bírnak a különböző metakommunikációs formák, azonban sajnos ezek jelentésében jelentős eltérések tapasztalhatók. Sokak számára nem ismert, hogy pl. a hazánkban általánosan használt kézjelek máshol egészen mást jelentenek. Pl. egyazon kéz begörbített és összeérintett hüvelyk és mutatóujja a mi kultúránkban egy dolog, esemény pozitív értékelést jelenti, addig pl.

⁵⁷ 27/2007. (V.31.) IRM rendelet az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtásának szabályairól 5.§. (1.).

⁵⁸ Ruanda, kelet- afrikai ország. Forrás: <http://www.afrikatanulmanyok.hu/htmls/ruanda.html> Letöltés ideje: 2022.04.30

⁵⁹ Kelet- afrikai törzs, Ruanda lakosságának 85%-át teszi ki. Forrás: <http://www.afrikatanulmanyok.hu/htmls/ruanda.html> Letöltés ideje: 2022.04.30

⁶⁰ Kelet- afrikai törzs, Ruanda lakosságának 15%-át teszi ki. Forrás: <http://www.afrikatanulmanyok.hu/htmls/ruanda.html> Letöltés ideje: 2022.04.30

⁶¹ Kelet- afrikai törzs, Nigéria lakosságának 18%-át teszi ki. Forrás: <http://www.afrikatanulmanyok.hu/htmls/ruanda.html> Letöltés ideje: 2022.04.30

⁶² Kelet- afrikai törzs, Nigéria lakosságának 29%-át teszi ki. Forrás: <http://www.afrikatanulmanyok.hu/htmls/ruanda.html> Letöltés ideje: 2022.04.30

Törökországban ez szexuális tartalmú sértésnek számít. Nálunk mutatóujjal rámutatni valakire elfogadott dolog, míg az arab világban kifejezetten durva sértésnek számít.

Hasonló félreértésekhez vezethet a nálunk elfogadott tartalmútól és intenzitásútól jelentősen eltérő gesztikuláció is, pl. egy zsúfolt városi környezetben szocializálódott fiatal arab férfi esetén az, hogy egészen közel megy a másik félhez és hevesen, gyorsan mutogat, a kommunikáció általános része, addig ezt a magyar őr sokszor „zaklatott viselkedésnek”, sőt nemegyszer támadásnak vélte.⁶³

7.7. Azonos rezsimszabályok, fogvatartási biztonsági fokozatok hiánya

A fogvatartás végrehajtása során kiemelkedő fontossággal bír a belső rend és fegyelem fenntartása. Ennek érdekében a büntetés-végrehajtási intézmények és a rendőrségi fogdák vezetői részére a vonatkozó jogszabályok fenytési lehetőségeket biztosítanak a belső rendszabályokat vétkesen megszegő fogvatartottakkal szemben. A büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (Bvtv.) 168. §-a a feddést, az őrizetesnek a magánál tartható tárgyak körének korlátozását, a büntetés-végrehajtási intézet által szervezett programokon, rendezvényeken, művelődési, szabadidős, illetve sportprogramokon való részvétel korlátozását, attól való eltiltást, a személyes szükségletekre fordítható összeg csökkentését és a magánelzárást nevesíti. A rendőrségi fogdák esetében gyakorlatilag ugyanezen lehetőségek alkalmazására ad felhatalmazást a rendőrségi fogdák rendjéről szóló 56/2014. (XII. 5.) BM rendelet 17. pontja. Ennek 38. §-a jól értelmezhetően definiálja a fenytés kiszabására alapul szolgáló fegyelmi vétség elkövetését:

„Fegyelmi vétséget követ el és fenytéssel sújtható az a letartóztatott elítélt, vagy szabálysértési elzárás büntetését töltő személy (a továbbiakban együtt: eljárás alá vont személy), aki jogszabályban meghatározott kötelezettségét vétkesen megszegi, más fogvatartottat kötelelességszegésre hív fel, vagy jogaik gyakorlását, kötelezettségeik teljesítését akadályozza.”⁶⁴

A felsorolt fenytési lehetőségeket vizsgálva látható, hogy a fenytés kiszabására jogosult vezetőnek a vétkes magatartáshoz igazodó szankció kiszabására van lehetősége. A legsúlyosabb fenytés, a magánelzárás Bvtv. 169.§-a alapján a szabadságvesztés végrehajtási fokozatainak függvényében 1-től 25 napig terjedhet.

⁶³ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

⁶⁴ A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 56/2014. (XII. 5.) BM rendelet a rendőrségi fogdák rendjéről 38.§

Ezzel szemben az őrzött szállás vezetőjének a jelenlegi szabályzók szerint gyakorlatilag nincsen semmilyen hathatós eszköze, szankcionálási lehetősége a fogvatartásra közvetlenül veszélyt jelentő magatartást tanúsító fogvatartottakkal szemben, holott az intézményekben akár egy évig terjedő időtartamú fogvatartás is végrehajtható. Az ön vagy közvetlen veszélyes magatartást tanúsító őrizetessel szemben a 27/2007. (V. 31.) IRM rendelet az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtásának szabályairól, alapján elrendelhető ugyan az ún. „biztonsági elkülönítés”, erre azonban legfeljebb 24 óra időtartamban van lehetőség:

„(3a) Amennyiben az őrizetes az őrzött szállás rendjének megszegésével saját és mások testi épségét veszélyezteti, az egészségügyi szakszemélyzet előzetes véleményének figyelembevételével az őrzött szállás elkülönítő helyiségében helyezhető el. Az elkülönítés a lehető legrövidebb ideig, de maximum 24 óráig tarthat, az elkülönítés indokáról az őrizettest anyanyelvén, vagy az általa értett nyelven haladéktalanul tájékoztatni kell. Az elkülönítés időtartama alatt az őrzött szállás egészségügyi szakszemélyzete az őrizetes egészségi állapotát folyamatosan ellenőrzi. Amennyiben az intézkedés alapjául szolgáló körülmény elhárult, az őrizettest a szolgálati csoportvezető az orvosi vizsgálatot követően a közösségbe visszahelyezi.”⁶⁵

A 24 óra tartamú elkülönítés alkalmas arra, hogy a valamilyen oknál fogva fokozott idegállapotba került őrizetes lenyugodjon, ellenben rövid időtartama miatt – a büntetés-végrehajtás vagy a rendőrségi fogdákon alkalmazható magánelzárással szemben – gyakorlatilag semmilyen visszatartó hatása nincsen.

Az őrzött szállásokról engedély nélküli eltávozások, (szökések) alkalmával, vagy ezek kísérleténél az fogvatartottnak nem kell szankcióval számolnia, mivel az nem minősül fogolyszökésnek: A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 283.§- (1) bekezdésben megfogalmazott elkövetési magatartást kizárólag a büntetőeljárás alatt álló, a szabadságvesztés vagy elzárás büntetést töltő személy követheti el, ezért az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet hatálya alatt álló személyek esetén az elkövetési magatartáshoz rendelt büntetés nem szabható ki.

Az őrzött szállás vezetőjének a fogvatartott jutalmazására vagy „fenyítésére” mindösszesen a rendőrség őrzött szállásainak szolgálati szabályzatáról és a menekültügyi őrzött befogadó központokban végrehajtandó rendőrségi feladatokról szóló 21/2014. (VII. 4.) ORFK utasítás

⁶⁵ 27/2007. (V. 31.) IRM rendelet az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtásának szabályairól 5/A. § (3a). Beiktatta: 76/2012. (XII. 19.) BM rendelet 4. § (3). Hatályos: 2013. I. 1-től.

89. és 90. pontja alapján van lehetősége. Az őrizetes részére példamutató magatartásért, a többi őrizetes magatartásának helyes irányba történő módosításában való eredményes közreműködésért, élet vagy anyagi érték megmentéséért, súlyos veszély elhárításáért a személyi állomány javaslata alapján az őrzött szállás vezetője kedvezményt biztosíthat (pl. soron kívüli vásárlás, kulturális tevékenység biztosítása). A fogvatartott részéről az őrzött szállás rendjének vétkes megszegése, más őrizetes rendkívüli esemény elkövetésére szándékos rábírása, vagy a rendkívüli esemény elkövetéséhez segítség nyújtása esetén ezeket a kedvezményeket megvonhatja. A „szankciók” mértéke, hatása rendkívül csekély.

A helyzetet tovább nehezíti az a körülmény, hogy az őrizetre vonatkozó szabályozó jogszabályok általánosan érvényes, azonos tiltó-korlátozó szabályokat állapítanak meg az őrizet végrehajtására. Valamennyi fogvatartottra azonos rezsimszabályokat kell alkalmazni, függetlenül attól, hogy egyénileg milyen magatartást tanúsítanak, együttműködők -e, vagy mindent elkövetve igyekeznek megnehezíteni fogvatartásukat, illetve milyen mértékben jelentenek veszélyt a fogvatartás rendjére és biztonságára.

2015 évben a fogvatartottak számának drasztikus emelkedése miatt, 2016 évben pedig a fogvatartási idő jelentős növekedéséből adódóan a korábbi évekhez képest kiugróan emelkedett a rendkívüli események száma.

Ennek oka az volt, hogy az őrizetesek az elnyúló őrizetet nehezebben bírták, viselkedésük labilissá vált, kiszámíthatatlan lett, egyben a hatósági döntések ellen közömbössé váltak. A rendkívüli események számának növekedése, azok elkövetési körei (szándékos egészségkárosítások, engedély nélküli eltávozások, a hivatalos személyek elleni erőszakok) egyenes arányban állt a több hónapig tartó őrizeti idővel.

Év	Átlag fogvatartotti létszám	Rendkívüli események száma
2011	344	59
2012	440	59
2013	139	16
2014	173	8
2015	326	29
2016	274	54
2017	150	30

2018	39	8
2019	32	5
2020	52	10
2021	50	26
2022 03.31-ig	36	9

A nagyobb számban bekövetkezett egészségkárosítások általában színlelt pótcselekvések voltak, az ilyen cselekményeket elkövető őrizetesek egyfajta „jelzéssel” kívántak élni az elrendelő hatóság irányába, nemtetszésüket fejezve ki a hatósági döntések ellen.

A szökések eseteit vizsgálva megállapítható volt, hogy elsődlegesen azon őrizetesek követik el a rendkívüli cselekményeket, akik a személyazonosságuk megállapítása során valótlan adatokat közölnek, ezért az idegenrendészeti hatóság hat hónapon túl is őrizetben tartotta őket⁶⁶.

A 2015-ös és a 2016-os kivizsgálások elemzése során megállapítást nyert, hogy a jelentős biztonsági kockázatot magukban hordozó rendkívüli események (csoportos rendzavarás, őrkísérői állománnyal szembeni tetteges ellenszegülés, hivatalos személy elleni erőszak, őrizetesek közötti konfliktus, verekedés, szökés, szökési kísérletek), valamint a kifejezetten a figyelem felkeltésére irányuló események (szándékos egészségkárosítás, öngyilkossági kísérletek, csoportos étkezésmegtagadás kezdeményezése) többségében visszatérő jelleggel ugyanazok a fogvatartottak szűk létszámú csoportja volt érintett.⁶⁷

A kivizsgáló jelentések elemzése megállapította, hogy az esetek jelentős része megelőzhető lett volna, amennyiben az őrkísérő állomány ellenőrzési tevékenységét fokozottabb mértékben, hatékonyabban lett volna képes gyakorolni a fogvatartottak felett, valamint a korábban már csoportos ellenszegülésre, illetve szervezett ellenállásra buzdító fogvatartottak nem érintkezhetek volna a többi fogvatartottal, nem buzdíthatták volna őket a rendkívüli esemény elkövetésére.

Az országos szakirányító a helyzet megoldása érdekében 2017-ben kidolgozott egy – a büntetés-végrehajtási intézményekben általánosan alkalmazott és biztonsági szempontból vitathatatlanul

⁶⁶ A Harmtv. 54.§ (5) kimondja, hogy az idegenrendészeti őrizet hat hónap elteltével további, legfeljebb hat hónappal - a (4) bekezdésben foglaltak szerint - meghosszabbítható, ha a kiutasítás végrehajtása minden szükséges intézkedés megtétele ellenére azért tart tovább hat hónapnál, mert

a) az érintett harmadik országbeli állampolgár nem működik együtt a hatósággal, vagy

b) a kitoloncoláshoz szükséges okmányok beszerzése a harmadik országbeli állampolgár származási országának, vagy az őt visszafogadási egyezmény alapján visszafogadni vagy egyébként befogadni köteles állam hatóságainak eljárása miatt elhúzódik.

⁶⁷ Saját kutatás az ORFK Határrendészeti Főosztály statisztikáinak elemzése alapján.

indokolt – több fogvatartási biztonsági fokozatot (alacsony, közepes, magas) tartalmazó fogvatartási rendszert. A kidolgozott rendszer egyértelműen hangsúlyozta, hogy a biztonsági fokozatok bevezetése nem a fogvatartottakkal szembeni szankció, hanem a fennálló körülményekre reagálva, a biztonsági szempontok alapján az őrzés-biztonságot súlyosan veszélyeztető jogellenes cselekmények megelőzése érdekében született. A rendszer kifejezetten a hatósági intézkedésnek ellenszegülő, erőszakos tettlegességgel járó rendkívüli cselekményt elkövető, valamint ezekre felbujtó személyeknek a problémamentes többségtől való elkülönítésére, biztonságosabb objektumokban vagy objektumrészben történő őrzésére, valamint a szigorúbb rezsimszabályok alkalmazására helyezte a hangsúlyt. A fogvatartási rendszer bevezetésére nem került sor.

7.8. Büntetés-végrehajtási intézetből érkezett személyek fogvatartása.

Speciális kategóriát képeznek a büntetés-végrehajtási intézetből jogerős szabadságvesztésüket letöltő, majd ezt követően kiutasított fogvatartottak. Őket jellemzően embercsempészás, kábítószerrel való visszaélés és egyéb erőszakos bűncselekmények (rablás, hivatalos személy elleni erőszak, testi sértés) elkövetése miatt ítélték letöltendő szabadságvesztésre a bíróságok. A szabadságvesztés letöltését követően az idegenrendészeti hatóság velük szemben idegenrendészeti őrizetet rendel el kitoloncolásuk megszervezése, végrehajtása miatt. Arányuk 2018-tól, a fogvatartottak számának jelentős visszaesésével vált jelentőssé. A nyírbátori őrzött szállás esetében 2019-ben 27 ilyen személyt tartottak fogva, ami a teljes fogvatartotti létszám 11,2%-a, jellemzően pakisztáni, iraki, afgán, tunéziai, szíriai, illetve nigériai állampolgárok voltak. A győri intézményben ez az arány jóval magasabb, 23,8%-os volt.⁶⁸ Ezekre a fogvatartottakra általánosságban jellemző az, hogy a büntetés-végrehajtási intézményekben eltöltött évek alatt gyakran társalgási szinten elsajátították a magyar nyelvet, megismerték a fogvatartotti szubkultúrát, illetve sok esetben jelentős kapcsolati tőkére tettek szert. Ilyen ismeretekkel felvértezve jelentős előnnyel rendelkeznek az őrzött szálláson fogvatartottak többségével szemben. Ismereteiket kihasználva gyakrabban válnak a fogvatartás biztonságára jelentős veszéllyel bíró rendkívüli esemény (csoportos rendzavarás, csoportos étkezésmegtagadás, hivatalos személy elleni erőszak, őrizeteseink közötti verekedés, konfliktusok) kezdeményezőjévé vagy okozójává.

Kérésre a büntetés-végrehajtási intézet tájékoztatást adhat az érintett büntetésének végrehajtása közben az őrizetes magatartásáról, az esetlegesen várható viselkedéséről. Általános tapasztalat,

⁶⁸ Saját kutatás a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság Nyírbátori Őrzött Szállás és a Győr-Moson-Sopron Megyei Rendőr-főkapitányság Győri Őrzött Szállás adatai alapján.

hogy a büntetés-végrehajtási intézményből érkező fogvatartottakkal szemben az idegenrendészeti fogvatartás során alkalmazható biztonsági elkülönítésnek – rövid időtartama – miatt rendszerint nincs semmilyen visszatartó hatása.

7.9. Egészségügyi kockázatok

Általánosan elmondható, hogy a fogvatartottak zöme hazánknál nagyságrenddel rosszabb egészségügyi körülményeket és ellátást nyújtó területről érkezik, vagy az utazás során fertőződik meg.

A különböző betegségek behurcolása, terjedése elkerülése miatt az őrzött szállásra történő befogadás végrehajtása során az őrizetes kötelező orvosi vizsgálaton esik át.⁶⁹ Az orvosi vizsgálatot megelőzően kizárólag külön, az őrzött szállás egészségügyi elkülönítőjében lehet elhelyezni, (ezen alcím tekintetében a továbbiakban: orvosi vizsgálat) az őrzött szállás orvosa végzi. Az őrzött szállásra történő befogadásra annak hivatali idején kívül is sor kerülhet. Az orvos általános belgyógyászati vizsgálatot végez, és vizsgálati leletben írásban rögzíti az őrizetes aktuális egészségi állapotát. A vizsgálati leletnek ki kell terjednie az őrizetes életfontosságú szervei működésének mérhető és fizikális módszerrel megítélt szakmai adataira, az őrizetes testsúlyának megállapítására, az őrizetesen lévő külsérelmi nyomok megállapítására, keletkezésének okára. Rögzíteni kell azt is, ha az őrizetesen külsérelmi nyomok nem találhatók. Az orvosi vizsgálat eredményétől függően az őrizetes közösségben elhelyezhető, feltárt krónikus, nem fertőző megbetegedés miatt egészségügyi ellenőrzés mellett helyezhető el, fertőző betegség, vagy egyéb súlyos egészségügyi probléma miatt nem helyezhető el. Sok esetben a fogvatartott nincs tisztában betegségével, így – amennyiben az általános orvosi vizsgálat során nincs betegségre utaló tünet (laborvizsgálatot nem végeznek) – arról a fogvatartási hely állományának sem lesz tudomása. Nem helyezhető el közösségben a fertőző betegségben szenvedő vagy kórokozó-hordozó őrizetes. Esetükben az orvos dönt – a betegség jellemzőitől és a szükséges kezelés jellegétől függően – az őrzött szállás elkülönítőhelyiségében történő elhelyezésről, vagy a betegség természetének megfelelő egészségügyi intézménybe történő beutalásról.

⁶⁹ 39/2019. (XI. 15.) BM rendelet az idegenrendészeti szerv által fenntartott, a menekültügyi őrizet végrehajtására szolgáló intézményre, a befogadó állomásra és a közösségi szállásra, valamint a rendőrség által fenntartott, az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtására szolgáló őrzött szállásra vonatkozó közegészségügyi követelményekről, a közegészségügyi ellenőrzésekről, valamint az egészségügyi államigazgatási szervvel való együttműködés rendjéről 2. §. (1).

A fogvatartottak tipikus fertőző betegségei a rühesség, a tuberkulózis, a különböző nemibetegségek és a HIV, gyakori a drogfüggő személy.⁷⁰

2014-ben a nyugat-afrikai ebola járvány miatt a fogvatartási helyek speciális védőeszközöket (maszk, gumikesztyű, fertőtlenítőszer) kaptak, valamint kiadásra kerül a fertőzés esetén követendő eljárásrend. A betegség nem érte el hazánkat, az idegenrendészeti fogvatartás során sem merült fel gyanús eset.⁷¹ 2020 –ban viszont gyökeres változást hozott az idegenrendészeti fogvatartás gyakorlatában a SARS-CoV-2 vírus megjelenése és tömeges terjedése. A SARS-CoV-2 vírus megjelenése és terjedése korábban nem tapasztalt kihívások elé állította a rendőrség idegenrendészeti fogvatartási rendszerét. A vírus terjedését nagymértékben segíti a fogvatartási intézményekre jellemző zártság, az őrizetesként magas száma esetén jelentkező általános zsúfoltság, valamint az őrzés-kísérés és a szállítási feladatok sajátosságaiból adódó körülmények. A fogvatartási intézményben jelentős kockázati tényezőként értékelhető a végrehajtó állomány egyidejűleg bekövetkező tömeges méretű fertőzése, amely jelentősen megnehezítheti vagy akár ellehetetlenítheti a szolgálati feladatok végrehajtását.

A fogvatartottak jelentős számú megbetegedése főként annak súlyosságától függően jelenthet plusz megterhelést az intézményeknek, mivel a kórházi ellátást igénylő fogvatartottak folyamatos őrzéséről alapvetően neki kell gondoskodnia.

A kialakult pandémiás⁷² helyzet miatt a biztonsági szempontok figyelembevételével az országos szakirányító reaktív jogi eszközökkel kívánta lassítani a vírus terjedését,⁷³ próbálta megóvni az őrizetesként és a saját állomány egészségét. Ezen belül sor került az idegenrendészeti őrizeti rendszer működésének átalakítására és az elengedhetetlenül szükséges represszív⁷⁴ jellegű intézkedések bevezetésére. A korábban kialakított intézményi struktúra és az alacsony fogvatartotti létszám összességében jelentős mozgásteret biztosított az országos szakirányításnak a szükséges módosításokra, így az Országos Rendőr-Főkapitányság Rendészeti Főigazgatóság Határrendészeti Főosztály vezetője 2020. április 23-ai hatállyal 29000/11493/2020. számon új eljárásrend alkalmazását rendelte el az őrzött szállásokon.

A bevezetett intézkedések három csoportba oszthatók:

⁷⁰ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

⁷¹ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

⁷² Pandémia: nagy embertömegeket érintő, több országra vagy földrészre, sőt akár az egész világra kiterjedő, fertőző betegség okozta járvány. Forrás: lexiq.hu

⁷³ Hautzinger Zoltán: A migráció szabályozásának reaktív tényezői. Belügyi Szemle 2020/9. p. 48.

⁷⁴ Hautzinger Zoltán: A migráció szabályozásának reaktív tényezői. Belügyi Szemle 2020/9. p. 55.

- a befogadási rendszer módosítása;
- védőeszközök biztosítása, használatuk elrendelése, fertőtlenítés szabályai;
- közösségi kontaktusok korlátozása.

Elengedhetetlen volt a befogadási rendszer átalakítása. A rendelkezésre álló objektumok közül a győri és a budapesti mérete, kialakítása eleve nem teszik lehetővé nagyobb létszámú fogvatartott elkülönítését, mivel egy szektorból állnak, a körletek és a közösségi helyiségek is egyetlen folyosóról nyílnak. A nyírbátori objektum ellenben kétszintes, három egymástól jól elkülöníthető szektorból és ezekhez tartozó különálló közösségi helyiségekkel (hálókörletek, ebédlő, közösségi helyiség, mosdók, dohányzók, internetszoba, imaszoba, kondicionáló helyiség) rendelkezik, ezért itt megvalósítható volt a járványügyi szempontok szerinti lényeges kategóriák elkülönítése. Az új eljárásrend alapján a nyírbátori objektumban került kijelölésre a 14 napos karantén végrehajtására szolgáló 61 fő befogadóképességű, valamint az igazolt koronavírus fertőzöttek fogvatartására szolgáló 27 fő befogadóképességű szektor. Az alacsony fogvatartotti létszám és a hálókörletek száma szükség esetén lehetővé teszi az elkülönítést. A harmadik 72 fős szektor továbbra is az egészséges egyedülálló férfiak őrzetére lett kijelölve. A sérülékeny csoportok fogvatartását a budapesti objektumba helyezték át, ahol a korábbiakhoz képest plusz egy elkülönítő körletet alakítottak ki. A győri objektum feladata nem változott, ugyanakkor az intézkedés leszögezi, hogy a fogvatartásra kizárólag a vírushelyzet alakulásának függvényében kerülhet bevonásra.

Ennek megfelelően módosult a befogadási protokoll is. Az egyedülálló férfi őrzetesek befogadása főszabály szerint kizárólag a nyírbátori őrzött szállásra, egyedülálló nő befogadása főszabályként a budapesti őrzött szállásra hajtható végre, amely során az őrzetes először 14 napos karanténba kerül. Mivel a járványügyi készültségi időszak utazási korlátozásairól szóló 408/2020. (VIII. 30.) Korm. rendeletben az illetékes járványügyi hatóság a hatósági házi karantén időtartamát 10 napban állapította meg, ezért a 2020. szeptember 25-től az őrzött szállásokra vonatkozó eljárásrend is ezt alkalmazza.

A befogadást megelőző orvosi vizsgálat során ki kell tölteni az országos tiszti főorvos által 2020. március 1-jén kiadott ellenőrző listát. Ennek során az őrzetes nyilatkozni köteles egészségügyi állapotáról, esetleges tüneteiről vagy tünetmentességéről, illetve arról, hogy kapcsolatba került-e valamilyen módon igazolt koronavírus fertőzött személlyel.

Amennyiben felmerül a fertőzés gyanúja, haladéktalanul intézkedni szükséges a fertőzésre gyanús személy területileg illetékes egészségügyi intézménybe történő szállítására. A

mintavételezést követően – amennyiben kórházi elhelyezés nem indokolt – a laboratóriumi vizsgálat eredményének megérkezéséig az őrizetést az igazolt koronavírus fertőzött személyeknek fenntartott területen külön hálókörletben vagy elkülönítőben kell elhelyezni.

A karanténkötelezettségtől abban az esetben lehet eltérni, amennyiben az őrizetes büntetés-végrehajtási intézményből, más őrzött szállásról kerül befogadásra, a megelőző 14 (2020. szeptember 25-től 10) napot ugyanazon objektumban töltötte, nem merül fel a koronavírus fertőzés gyanúja és ezt a befogadáskor végzett egészségügyi vizsgálat is alátámasztja.⁷⁵

Az intézkedés kiemeli, hogy a családok befogadására kizárólag akkor van lehetőség, ha a szükséges őrizeti kapacitás rendelkezésre áll, ugyanakkor az őrizetek elrendelését a C(2020) 2516 számú Bizottsági Közleményben⁷⁶ foglaltaknak megfelelően lehetőség szerint mellőzni kell.”

Az eljárásrendet jelenleg is alkalmazni kell, azzal az eltéréssel, hogy a nyírbátori objektum a cikk írása idején teljes felújításon esik át, ami működését részben korlátozza, ezért az igazolt fertőzöttek jelenleg a győri objektumban vannak elhelyezve.⁷⁷

7.10. Életkor meghatározás kérdései

Jogszabályi előírás, hogy kísérő nélküli 18 év alatti személyt nem lehet őrizetbe venni és őrizetben tartani⁷⁸, ez alól a családi kötelékben fogvatartottak képeznek kivételt. A vonatkozó előírásokat előzetesen, vagy a fogvatartás során később megismerve jellemző, hogy a fiatal fogvatartottak –személyazonosító okmányok hiányában– magukat következetesen 18 év alattinak vallják, így próbálva elkerülni vagy megszüntetni az őrizetet. Ennek az a célja, hogy a 18. életévet még be nem töltött külföldiek részére az idegenrendészeti hatóság kötelező tartózkodási helyet jelöl ki, ami rendszerint nyílt befogadó állomás, ahonnan – tekintet nélkül a folyamatban levő eljárásra– szabadon távozhatnak. A rendőrségi protokoll alapján a magukat fiatakorúnak valló külföldit orvosi vizsgálatnak vetik alá, ahol különböző élettani jegyeket vizsgálva valószínűsítik életkorukat. Az életkor meghatározás a legtöbb esetben a külföldi fizikumának pusztán megfigyelésére korlátozódik, a másodlagos nemi jelleg fejlettsége, az

⁷⁵ Kakócz Krisztián: Az egészségügyi válsághelyzet hatása az idegenrendészeti fogvatartási rendszerre. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XXIII. p. 270.

⁷⁶ A bizottság közleménye COVID-19: Iránymutatás a menekültügyi és a visszatérési eljárásokra vonatkozó uniós rendelkezések végrehajtásáról, valamint az áttelepítésről. 2020/C 126/02 [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52020XC0417\(07\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:52020XC0417(07)) Letöltés dátuma: 2021.06.03.

⁷⁷ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

⁷⁸ Az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelve (2008. december 16.) a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról.

arcszőrzet és a fogazat vizsgálatára. Ritkábban kerül sor a csontozat vizsgálatára, ekkor a kéztőcsont, a kulcscsont vagy a csípőlapát röntgen felvételeit vizsgálja egy igazságügyi orvosszakértő. Egyik eljárás sem tekinthető teljesen megbízhatónak, a hibahatár jelentős, olyannyira, hogy az EASO⁷⁹ életkor meghatározásról szóló gyakorlati útmutatója „életkor meghatározás” kifejezés helyett az „életkor becslés” kifejezés használatát javasolja. A magyarországi gyakorlatban ennek megfelelően 18 év alatti vagy feletti az általánosan elfogadott pontosságú meghatározás. A 18 évesnél fiatalabbnak ítélt személyek már eleve nem kerülnek őrizetbe, a már elrendelt őrizetet pedig azonnal megszünteti az elrendelő hatóság, amennyiben az életkor meghatározást végző orvos véleménye szerint a fogvatartott nem töltötte be a 18. életévét. Az ilyen ok miatt fogvatartott egyedülálló fiatal sok esetben az őrizetesi hierarchia aljára kerül, nemegyszer támadások, zaklatások célpontja lesz. Testi és lelki épségük megóvása nemegyszer jelentős pluszfeladat elé állítja a fogvatartási helyet.

7.11. Családok, egyedülálló nők fogvatartása

A szabályok szerint az egyedülálló nők és a családok külön kerülnek elhelyezésre, ám ugyanabban az épületben, közös lakóteret használva. Tipikus probléma és konfliktusforrás a családok esetében a hozzátartozóként jelenlevő fiatal – aki ugyan 18 év alatti, ám már nem feltétlenül gyermek – és az egyedülálló nők jelenléte. Felügyeletük női őr- és kísérő állományt, valamint nagyfokú figyelmet és empátiát igényel.

7.12. A fogvatartás hossza

Az őrzésbiztonságra közvetlenül súlyos veszélyt jelentő rendkívüli események kiváltó okaként gyakran játszik főszerepet az őrizet sokszor előre nem látható záró időpontja. Az őrizet első bírósági hosszabbításán kötelező a külföldi jelenléte, ám a későbbi őrizethosszabbításokon már csak külön kérésére kell jelenlétét biztosítani. A tárgyalás nélkül tartott bírósági hosszabbítások esetén a fogvatartott így csak utólag értesül arról, hogy pl. még két hónapig az őrzött szálláson kell maradnia. Ennek hírért rendszerint kifejezetten rosszul fogadják. A folyamatos információhiánnyal párosulva ennek következtében gyakoriak az önsértések, a fogvatartottak közti tettlegességgel járó konfliktusok.⁸⁰ A statisztikai adatelemzés alapján rendszerint a fogvatartás harmadik és a hetedik-nyolcadik havi időszakában ezek bekövetkezési esélye 43 %-

⁷⁹ EASO European Asylum Support Office (Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal).

⁸⁰ Saját kutatás az ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

al megnőtt.⁸¹ Nagyságrenddel kisebb az ezen időszakon belül az ilyen okból elkövetett cselekmények aránya, ha a fogvatartottak tisztában vannak őrizetük végével, ugyanakkor közvetlenül a kitoloncolás időpontja előtt jelentősen emelkedik az önsértések, önkényes eltávozások illetve ezek kísérleteinek száma.⁸²

8. Végrehajtó állomány (száma, összetétel, képzés, fluktuáció)

Az őrzött szállások sajátossága, hogy a fogvatartottak őrzését, kísérését, szállítását a hivatásos rendőrökből álló őr-kísérői állomány mellett a munkavállalóként foglalkoztatott fegyveres biztonsági őrök hajtják végre. A nyírbátori intézményben 60 fő hivatásos rendőr és 160 fő fegyveres biztonsági őr, a győri intézményben 34 hivatásos rendőr és 21 fegyveres biztonsági őr, a repülőtéren őrzött szálláson 21 hivatásos rendőr és 56 fegyveres biztonsági őr lát el szolgálatot.⁸³ A győri és a repülőtéren objektum állománya a fogvatartási feladatok mellett objektumbiztonsági tevékenységet is végez, míg a nyírbátori állomány az őrzött szálláson kívül a 105 fő befogadóképességű menekültügyi őrzött befogadó központban fogvatartottak őrzését is végrehajtja. Az őrizeti helyeken rendszeresített létszám az eredeti befogadó kapacitást figyelembe véve szakmai szempontok alapján lett meghatározva. A későbbi befogadó kapacitás növelést nem mindig követte az állomány számának emelése. Különösen szembetűnő volt ez a nyírbátori intézménynél, ahol az őrzött szállás feladatul kapta a 105 fő befogadó kapacitású menekültügyi őrzött befogadó központ⁸⁴ őrzését, változatlan számú végrehajtói állomány mellett.

Ezzel szemben tény, hogy a külföldiek idegenrendészeti célú fogvatartása számos olyan speciális követelményt támaszt a végrehajtói állománnyal szemben, amely más szakterületen kevésbé, vagy egyáltalán nem jelentkezik. A fogvatartásra vonatkozó szakismeret, a multikulturális ismeretek, a kommunikációs nehézségek, a speciális intézkedéstechnikai, taktikai és lélektani ismeretek összessége együttesen olyan méretű, hogy az kizárólag tartós és célirányos felkészítés eredményeként sajátíthatók el, készség szintű alkalmazásuk többéves tapasztalatot kíván. Mindezek mellett az őr-kísérő állomány is szembesül az elhelyezési

⁸¹ A rendkívüli események elemzésére irányuló saját kutatás az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

⁸² A rendkívüli események elemzésére irányuló saját kutatás az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

⁸³ Az ORFK Rendészeti Főigazgatóság Határrendészeti Főosztály statisztikái alapján.

⁸⁴ 29/2013. (VI. 28.) BM rendelet a menekültügyi őrizet végrehajtásának szabályairól és a menekültügyi óvadékról 1. §. a).

körülményekből adódó bezártság érzetével, a gyakori monotonitással, valamint a 24-órás munkarend okozta megterheléssel.

Ezek hatása fokozottan jelentkezik a 2010-től az őrzési és kíséresi feladatok többségére alkalmazott fegyveres biztonsági őr állománynál. A rendszerbe való bevonásuk célja kettős volt. Egyrészt a már akkor is jelentkező létszámhiány miatt született arról döntés, hogy a rendőrségi objektumok őrizetét ne hivatásos rendőrök, hanem a rendőrséggel munkaviszonyban álló fegyveres biztonsági őrök végezzék.⁸⁵ Az őrzött szállásokon és a menekültügyi őrzött befogadó központokban az objektumőrizeti feladatokon túl személyőrzési és kíséresi feladatokat is el kell látniuk⁸⁶. A másik ok egyértelműen pénzügyi jellegű volt, hiszen a munkavállalóként foglalkoztatott fegyveres biztonsági őrök fizetése jóval alatta marad a hivatásos állományú tiszthelyettesének. Tény, hogy az alacsony juttatás eleve nem segíti elő a feladatokra leginkább alkalmas, az elvárható szinten kvalifikált, pszichikai és fizikai alkalmassággal bíró személyek jelentkezését, így a felvételi követelmények is ezek figyelembevételével lettek meghatározva. A jelentkezők többségét a garantált bér, és a kiszámítható szabadidőt biztosító váltásos⁸⁷ szolgálati rendszerhez igazított, 24/72-es munkarend vonzza, ami azt jelenti, hogy a 24 órás szolgálatot követően az állomány tagját 72 óra szabadidő illeti meg. Az elmúlt 11 év tapasztalatai alapján látható, hogy a munkavállalók rendszerint csak addig maradnak alkalmazásban, amíg máshonnan kedvezőbb ajánlatot nem kapnak. Különösen igaz ez az ország fejlettebb, több és jobban fizető munkalehetőséget biztosító nyugati régiójára. A győri őrzött szállásra felvett fegyveres biztonsági őrök állomány 2011 és 2016 között gyakorlatilag kicserélődött, a fluktuáció 86%-os volt.⁸⁸ Előfordult, hogy a hivatásos állomány kihasználta a szervezeti hierarchiában alatta levő fegyveres biztonsági őröket, fokozatosan túlterhelve és frusztrálva őket. A fegyveres biztonsági őr joggal érezte úgy, hogy tőle sokkal többet várnak el, míg a jóval magasabb bérezésű hivatásos rendőr pedig „nem csinál semmit”. A magas fluktuáció következtében a célirányos és időigényes szakmai felkészítés jelentős százaléka veszett el. A rendszeresen cserélődő, a rövid szolgálati idő miatt csekély szakmai tapasztalattal rendelkező őr-kísérő állomány jelenléte nem támogatja az elvárt szakmai színvonalú végrehajtást, egyben fokozott, tartós terhelésnek teszi ki az oktatást folytató

⁸⁵ Lippai Zsolt: Az elmosódó határvonalak margójára. Szakmai Szemle. A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat tudományos-szakmai folyóirata, 2021. p. 157.

⁸⁶ 21/2014. (VII. 4.) ORFK utasítás a Rendőrség őrzött szállásainak szolgálati szabályzatáról és a menekültügyi őrzött befogadó központokban végrehajtandó rendőrségi feladatokról. 37. pont.

⁸⁷ 10/2015. (VII. 6.) ORFK utasítás a hivatásos állomány tagjainak szolgálatteljesítési idejéről és a szolgálati időrendszerekről. 16. pont.

⁸⁸ ORFK Határrendészeti Főosztály adatai alapján.

tapasztalt hivatásos vagy munkavállalói állományt. Ezek együttesen szöges ellentétben állnak az elvárt szakszerű, hatékony, következetes, de egyben humánus fogvatartás megvalósításával.

9. Összegzés

A jogszerűtlenül hazánk területén tartózkodó külföldiekkel szemben folytatott idegenrendészeti eljárásokban rendszerint szükség van a külföldi személyi szabadságának korlátozására, őrizet elrendelésére. Az őrizet jog és szakszerű végrehajtása jelentős humán erőforrást igényel, egyben a speciális fogvatartotti kör miatt sajátos nehézségekkel jár. A más kultúrákból érkező, idegen nyelvet beszélő igen vegyes állampolgársági, etnikai összetételű fogvatartottak a büntetés-végrehajtásnál vagy a rendőrségi fogdákon tapasztaltaktól eltérő problémákkal szembesítik a végrehajtó állományt. A fogvatartásra vonatkozó európai uniós és hazai jogszabályokon, a rendőrségi belső szabályzókon túl multikulturális ismeretekkel, speciálisan a zárt terekre vonatkozó intézkedéstaktikai ismeretekkel, idegennyelv ismerettel kellene rendelkezni a fogvatartásban tevékenykedő végrehajtói állománynak. A rendőrség részéről támasztott elvárások magasak, melyek jelentős ellentétben állnak a feladatvégrehajtáshoz jelenleg biztosított körülményekkel, illetve legfőképpen a humán erőforrással. A rendszer elvárt szintű működését jelenleg főként a fogvatartottak alacsony száma teszi lehetővé, kérdéses azonban, hogy ez a „kegyelmi állapot” meddig lesz fenttartható. A végrehajtást még jelentősen támogatja a minden helyen jelenlevő kevés számú elhivatott, azonban a későbbiekben helytelen volna kizárólag rájuk támaszkodni.

Felhasznált irodalom

1. Hautzinger Zoltán: A migráció és a külföldiek büntetőjogi megjelenése. AndAnn. Pécs, 2018.
2. Lippai, Zsolt: Az elmosódó határvonalak margójára. Szakmai Szemle. A Katonai Nemzetbiztonsági Szolgálat tudományos-szakmai folyóirata. 2021.
3. Klenner Zoltán: A menekültügyi őrizet és bevezetésének szükségessége. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XIV. Pécs, 2013.
4. Hautzinger Zoltán: A migráció szabályozásának reaktív tényezői. Belügyi Szemle 2020/9.
5. Hautzinger Zoltán: Az irreguláris migráció büntetőjogi aspektusai. Migráció és Rendészet Budapest 2015.
6. Hautzinger Zoltán: Szemelvények a migráció szabályozásáról. AndAnn Kft, Pécs, 2016.

7. Balázs László: Az idegenrendészeti hatóság tevékenysége rendkívüli migrációs helyzetben. Belügyi Szemle 2017/2.
8. Kovács Mihály: Beszámoló a migrációs veszélyhelyzet kezelése során az idegenrendészeti őrizetbe kerülő személyek elhelyezésével és ellátásával kapcsolatos célfeladatok végrehajtának tapasztalatairól Börtönügyi Szemle 2016/2
9. Kui László: A határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár továbbfejlődése, avagy a második kerítés mindent megold? Hadmérnök XII. évfolyam 4. szám, Budapest 2017.
10. Kakócz Krisztián: Az egészségügyi válsághelyzet hatása az idegenrendészeti fogvatartási rendszerre. Pécsi Határőr Tudományos Közlemények XXIII. p. 270.
11. EASO European Asylum Support Office (Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal) életkormeghatározásról szóló útmutatója.
12. Az Európai Parlament és a Tanács 2008/115/EK irányelve (2008. december 16.) a harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról.
13. Az Európai Parlament és a Tanács 2007/575/EK határozata (2007. május 23.) a „Szolidaritás és a migrációs áramlások igazgatása” általános program keretében a 2008–2013-as időszakra az Európai Visszatérési Alap létrehozásáról.
14. A bizottság közleménye COVID-19: Iránymutatás a menekültügyi és a visszatérési eljárásokra vonatkozó uniós rendelkezések végrehajtásáról, valamint az áttelepítésről 2020/C 126/02.
15. 2007. évi LXXXIX. tv az államhatárról.
16. 2015. évi CXXVII. törvény az ideiglenes biztonsági határzár létesítésével, valamint a migrációval összefüggő törvények módosításáról.
17. 2007. évi II: törvény a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról.
18. 2007. évi I. törvény a szabad mozgás és tartózkodás jogával rendelkező személyek beutazásáról és tartózkodásáról.
19. 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról.
20. 29/2013. (VI. 28.) BM rendelet a menekültügyi őrizet végrehajtásának szabályairól és a menekültügyi óvadékról.
21. 39/2019. (XI. 15.) BM rendelet az idegenrendészeti szerv által fenntartott, a menekültügyi őrizet végrehajtására szolgáló intézményre, a befogadó állomásra és a

közösségi szállásra, valamint a rendőrség által fenntartott, az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtására szolgáló őrzött szállásra vonatkozó közegészségügyi követelményekről, a közegészségügyi ellenőrzésekről, valamint az egészségügyi államigazgatási szervvel való együttműködés rendjéről.

22. 27/2007. (V. 31.) IRM rendelet az idegenrendészeti eljárásban elrendelt őrizet végrehajtásának szabályairól.
23. 21/2014. (VII. 4.) ORFK utasítás a Rendőrség őrzött szállásainak szolgálati szabályzatáról és a menekültügyi őrzött befogadó központokban végrehajtandó rendőrségi feladatokról.
24. 27/2011. (XII. 30.) ORFK utasítás a multikulturális környezetben végrehajtott rendőri intézkedésekről.
25. 36/2018. (VI.27.) ORFK utasítás az illegális migrációval összefüggő jogsértések kezelésével kapcsolatos rendőri feladatok végrehajtására.
26. 10/2015. (VII. 6.) ORFK utasítás a hivatásos állomány tagjainak szolgálatteljesítési idejéről és a szolgálati időrendszerekről.
27. www.afrikatanulmanyok.hu
28. Szalayné Sándor Erzsébet: Bevándorlási politika az Európai Unióban és Magyarországon. http://publikon.hu/application/essay/500_1.pdf (Letöltés időpontja: 2022.04.24.)

Sallai János

Az államhatár szerepe a globalizációban

(Az államhatár elválaszt – szűr - összeköt?)

Absztrakt

Az államhatárok, az államok kialakulása óta meghatározó szerepet töltek be a történelemben. Ugyanakkor eltérő korokban, eltérő szerepet játszottak a szomszédos országokkal való kapcsolattartásban. Jellegük a technikai, technológiai fejlődés eredményeként folyamatosan változott, hosszú ideig fizikai védelmet is jelentettek a természetes határok. A huszadik században a légierő és rakéatechnika megjelenésével a fizikai védelem jelentősége lecsökkent, politikai szerepe megnőtt. Ezt tovább bonyolította a globalizáció folyamatának a kiteljesedése, amely egy határnélküliség irányába mutat. Ugyanakkor újabb konfliktusok, globális problémák, pl migráció, COVID járvány, átrajzolták az államhatárok szerepét, hol az elválasztó, hogy az összekötő szerep erősödik-gyengül.

Kulcsszavak: államhatár, globalizáció, elválaszt, összeköt, Schengen, belső határ, külső határ,

Az államok kialakulása óta az államhatároknak, (amelyek az államok fenségterületeit egymástól elválasztották, elválasztják) meghatározó, védő szerepük volt évszázadokon át. A tizenkilencedik században a modern fegyverzet, főleg a tüzérség megjelenésével, majd a huszadik században a légierő és a rakéták hadrendbe állításával a korábban erős védelmet nyújtó természetes jellegű határok (folyók, hegygerincek) elvesztették fizikai védelmi szerepüket. Ezzel ellentétben az államok nemzetközi kapcsolatrendszerének fejlődése következtében az államhatárok politikai, közigazgatási jelentősége felértékelődött. A tizennyolcadik századtól kezdve folyamatosan születtek két állam között megállapodások, amely eredményeként az adott területek hovatartozását rögzítették és az új határvonalakat általában egy térképen is szemléltették. Ebben a folyamatban a magyar államhatárok történetébe jól illeszkedik az 1699-es Karlócai békeszerződést követően kitűzött és térképen pontosan megjelenített államhatár, valamint az 1888-as román-magyar határszerződés következtében geodéziailag pontosan kitűzött határ, illetve a trianoni békediktátum következtében terepen kitűzött államhatár.

A második világháború után kialakult két pólusú világon ellentétes folyamatok játszódtak le, amelynek egyik fontos színterén Európában jól tetten érhetőek voltak az államhatár jellegében a különbözőségek, változások. A Jean Monnet, Robert Schuman gondolatai révén elindult nyugat-európai integráció elvezett a Schengeni Egyezményhez (1985) és az Európai Unióhoz (1992) amely révén az integrálódott államok között a korábban elválasztó jellegű államhatárok egyre jobban összekötő jelleget öltöttek és elvezettek a schengeni egyezményekhez, amelyek révén a tagállamok közötti határforgalom-ellenőrzést (és nem a határokat) felszámolták, ugyanakkor a tagállamok és a harmadik állam (nem tagállam) között az államhatárok védelmi, elválasztó szerepét megerősítették.

Ezzel párhuzamosan Európa keleti felén a Varsói Szerződés tagállamai között az országok „vasfüggönnyel” védekeztek a nyugati hatások ellen és egymás között is akadályként, elválasztó jelleggel funkcionáltak az államhatárok az 1980-as¹ évek végéig.

Közben egy hosszú folyamat újabb nagy állomásaként kezdetét vette a globalizáció, amelynek első meghatározható eseményei a nagy földrajzi felfedezések voltak, amelyet katalizátorként követett az ipari forradalom, a motorizáció, az információ áramlás felgyorsulása. Így jutottunk el a huszadik század utolsó évtizedeihez, amikor az adatátviteli forradalom eredményeinek mindennapjainkban történt alkalmazása révén a globalizáció részesei lehettünk. Azóta a globalizáció az élet minden területére hatást gyakorolt és az államhatárok jellegét, szerepét is megváltoztatta. Nem véletlen, hogy egyes kutatók által megalkotott globalizáció fogalomba közvetlenül, vagy közvetve megjelenítésre kerül a határ.

A fentiek alapján rátérek a globalizáció, és az államhatár fogalma bemutatására.

A globalizációt hétköznapi szóhasználatunkban egyszerűen csak nemzetköziesedésnek szokták nevezni. Ám a téma kutatói ennél lényegesen alaposabb fogalommal rukkoltak elő. Így Ulrich Beck² szerint, a „globalizáció a mindennapi cselekvés megtapasztalható határnélküliségét jelenti a gazdaság, az információ, az ökológia, a technika, a transzkulturális konfliktusok és a civil társadalmak különböző dimenzióiban.” (Beck 2005) Beck szerint a világban már nincsenek zárt térségek, minden a globális mezőn játszódik. Így mára egyértelművé, hogy a termeléstől a munkaerő piacon át a kereskedelemig minden globálissá vált. De ugyanígy az

¹ Az elválasztó jelleg egyes szocialista országokban eltérő jelleggel valósult meg. A magyarok és lengyelek viszonylag szabadabban mozoghattak, a románok és szovjetek nehezebben jutottak útlevelelhez. Magyarországon ebben döntő változást 1988. január 1. hozta, amikor is a világútlevelet bevezették és ettől kezdve a magyar állampolgárok szabadon utazhattak a világon, amivel a korábban telepített vasfüggönnyt annulálták.

²Ulrich Beck (1944-2015) a szociológia professzora a müncheni Ludwig Maximilian Egyetemen és a London School of Economics-on.

internet és a különböző infokommunikációs eszközök globálissá tették a médiát, a híreket, és az előbbieket összességében az életformákat, civil társadalmakat. Mára természetessé vált, hogy az internet segítségével a világ bármelyik térségében megtörtént eseményről azonnal hírt kaphatunk, a különböző eszközökkel lekövethetjük a Föld bármely pontját. Ezzel Beck határnélküliségről vallott felfogása tért is nyerhet. Míg a vasfüggöny időszakában egyes kulturális termékek, könyvek eljuttatása egyik országból a másikba a határellenőrzés miatt nehézségbe ütközött, mára az államhatár ellenőrző szerepe e tekintetben nullára redukálódott, hisz elektronikus formában egy adott szellemi termék bárhova célba juttatható.

A globalizáció tért nyeresével sokan (főleg a hyper globalisták) azt gondolták, hogy eljön az idő, amikor eltűnnek az államhatárok, vagy csak formálissá válnak. Az elmúlt időszakban nagyon sok jelenség ezt alátámasztotta. Például közvetlenül rendelhetünk termékeket más-más országból, turizmus (Ritecz, György-Tokodi, Panna:2020) révén bejárhatjuk a Föld jelentős részét, okostelefonjainkkal a markunkba varázsoljuk a világot. Ugyanakkor a magunk mögött hagyott év azt igazolja, hogy elég egy világjárvány és az államhatárok szerepe kontrol, elválasztó szerepe azonnal megváltozhat, felerősödhet. Még a korábban amszterdami és schengeni szerződésekkel létrehozott személyek szabad áramlása is veszélybe került, amikor a COVID vírus Európában is felütötte fejét.

Az államhatár, határzár, határforgalom-ellenőrzés azonnal a középpontba került a járvány fékezése, lassítása érdekében.

Az államhatár fogalma korszakonként változott, a széles „senki földjétől”³ a határzónán át a pontos vonalig, amely mára nemcsak a Föld felszínén létezik. A 2019-es Rendészettudományi szaklexikon szerint az államhatár „azon képzeletbeli függőleges síkok összefüggő sorozata, amelyek az adott ország területét a szomszédos államok területétől a Föld felszínén, a légtérben és a Föld mélyében egyaránt elválasztják, ill. össze is kötik.” (Boda 2019.) A fogalomból jól látszik, hogy az államterületnek háromdimenziós kiterjedése van: az államhoz tartozik a területe feletti légi tér bizonyos magasságig (83 km), ezen kívül a föld mélye is. Az államhatár ezt a szabálytalan gömbcikk-szerű teret fogja körül. Az államhatár fogalmában megjelenített elméleti síkokat a föld felszínén határjelekkel, határkövekkel teszik láthatóvá és a láthatóságot egy 3-5 méteres határnyiladék biztosítja. Az államhatárok vonalának meghatározása politikai döntés következménye, annak kijelölése nemzetközi jogi aktus. Az államhatár új felmérésével, felújításával és karbantartásával kapcsolatos földmérési feladatokat a szomszédos országok

³ Pl: gyepű

műszaki szakértőivel egyeztetett formában a nemzetközi szerződésekben jóváhagyott határokmányok szerint végzik. (Vedó Attila 2009a.)

Az államhatár csak akkor változik, ha az államterület módosul. Az államterület a következő esetekben növekedhet-csökkenhet:

Az államterület csak viszonylag stabil, abban bizonyos változások következhetnek be, a terület növekedhet vagy csökkenhet. A területszerzési jogcímek:

a) az államterület változhat természeti viszony következtében, például, ha a határfolyó megváltoztatja medrét, az államhatár a folyó új folyását követi, s ezáltal az egyik állam területe növekszik, a másiké pedig csökken. Ilyen jelenleg is előfordulhat bárhol a világon. Magyarországnak is vannak olyan határfolyói, amelyeknek sodorvonala változik, ezért a magyar államhatárok sem statikusak, hanem dinamikusak.

Természeti esemény következtében növekedhet még az állam területe, ha az állam parti tengerében vulkanikus erők hatására sziget keletkezik. Az ilyen sziget a parti állam területe lesz és ezáltal megnövekedhet az állam parti tengere is a sziget körül megnövekedett távolságban.

b) Okkupáció, azaz uratlan terület elfoglalása. Egy állam egyoldalú foglalással megszerezhet minden olyan területet, amely uratlannak minősül. A nemzetközi jog értelmezésében uratlan az a terület, amely nem tartozik egyetlen államhoz sem és nem tekintendő minden állam által szabadon használható területnek. Az okkupáció tehát jogszerű (lenne), azonban manapság ilyen területek gyakorlatilag nincsenek.

c) Debelláció, egyik állam fegyveres erőinek felhasználásával elfoglalja egy másik állam egész területét, s ott megszünteti az államhatalmat; ezzel az egész lerohant államterületet a sajátjához csatolja. A nemzetközi jog az államterület szerzésének ezt a módját tiltja, nem ismeri el jogszerűnek. Ettől függetlenül az elmúlt évtizedekben láthattunk erre példát, amikor Irak lerohanta Kuvaitot.

d) Annexió, hasonló a debellációhoz, a különbség annyi, hogy a megtámadott államnak nem egész területét, hanem csak egy részét csatolja el a támadó állam. Úgyszintén tiltott területszerzési mód. Ez a tevékenység sem idegen egy-két mai impériumtól. Például a Krím félsziget elfoglalása.

e) Cessió, amikor kétoldalú megegyezést követően egyik állam átadja területének egy részét egy másik államnak minden ellenszolgáltatás nélkül! A nemzetközi jog ugyan nem tiltja a cessiót, de nem tekinti teljesen aggálytalannak az ilyen területszerzést, annak életszerűtlen volta miatt. Nem kizárt ilyen esetben, hogy az átengedő kényszerhelyzetben cselekedett. Magyarország több szomszédos országgal folytat ez irányú tárgyalást, például árvízvédelmi okok miatt az Ipoly menti területek rendezése.

f) Elbirtoklás, ismert polgári jogi kategória. Egy állam százévi birtoklás után szerezheti meg a területet. Erre ma már nem találunk példát, mert minden állam gondosan vigyáz a határaitra.

g) Adás – vétel, ez is legális területszerzési mód, az USA 1803-ban Franciaországtól vásárolta meg Louisiana államot, vagy Alaszka oroszok általi eladása az USA-nak. Az elmúlt időszakban különböző válság övezetekben felerősödött a tőkeerős államok vagy cégek vásárlási kedve, továbbá üdülés, turizmus, befektetési célokkal a globalizáció adta lehetőségek miatt folynak külföldi állampolgárok által ingatlan vásárlások, de ezek nem módosítják az adott állam felségjogait. (Sallai 2004.)

Az államhatárok megállapítása különböző fórumokon, békekonferenciákon történik, amelyet követ a terepen való kitűzés és szerződésben, valamint határokmányokban való rögzítés.

Az államhatárok vizsgálata és elemzése során a leggyakrabban az általánosan használt összekötő és elválasztó megközelítéssel találkozhatunk. (Vedó Attila 2009.b.) Az elmúlt időszakban született tudományos kutatások azonban rávilágítanak arra, hogy az államhatároknak a szerepe, funkciói a fenti szópártól eltérően többet foglalnak magukba, és a szűrő szerep is megvalósulhat.

Az államhatárok funkciójukat tekintve az eltérő struktúrákat elválasztják egymástól, valamint az eltérő jellegű területek között összeköttetést teremtenek. Ezek a funkciók gyakorlatilag folyamatosan jelen vannak minden államhatár esetében, s hatásukat tekintve a határ lehet elválasztó, szűrő és összekötő jellegű.

Az államhatár elválasztó szerepének súlyát a szomszédos országokkal fenntartott politikai kapcsolat minősége határozza meg. Jelentősen eltérő társadalmi berendezkedettség, illetve feszültségekkel terhelt politikai kapcsolat esetén az elválasztó jelleg domináns szereppel bír. A magyar határtörténet is bővelkedik példákkal, hogy eltérő korszakokban, eltérő berendezkedettségű szomszédjainkkal, hogy hidegült el a kapcsolat, vagy, hogy vált a közös határ szabadabban átjárhatóvá. Így például Jugoszláviával a huszadik század második felében többször, élesen változott meg a határkapcsolat, vagy Ausztriával a vasfüggöny leereszkedésével és felszedésével hogyan módosult a határforgalom.

Minden állam biztonsága érdekében szem előtt tartja, hogy kit enged be az ország területére, illetve állampolgárai milyen feltétellel hagyhatják el az országot. Ennek gyakorlati megvalósításának egyik helyszíne a határ kijelölt helyen való átlépése, amely a szűrő szerepet is illusztrálja. A szűrő szerepet erősítheti a vízum kötelezettség, vagy könnyítheti pl. Schengen kapcsán a belső határ jellege. (Ritecz György 2017.) Esetenként az államhatár sérthetlenségét

fenyegető veszély elhárítására (tömeges méretű illegális migráció, járványhelyzet stb.) intézkednie kell az adott államnak. (Kovács Gábor 2015)

A fentieknek nem mond ellent, hogy az államhatár ugyanakkor eltérő kulturális, társadalmi berendezkedettségű szomszédos országok népeit egyben össze is köti. Mára az Európai Unión belül a belső határok terén szinte természetessé vált, hogy az államhatár bárhol, bármikor átléphető az egyik állam területén jogosan tartózkodó személy részéről. Az összekötő szerep egyik megnyilvánulása, hogy a túrizmus és a kereskedelem eredményeként milliós nagyságrendben lépik át gépjárművekkel emberek a határátkelőhelyeket. Új jelenség az informatika által kialakult helyzet, amely azt eredményezte, hogy a mobil telefonok által az államhatárral párhuzamos területsávon a lefedettség függvényében két szomszédos állam területén élő emberek közvetlenül tudnak érintkezni egymással. Így határ mentén élő polgárok sok esetben a szomszédos országok telefonhálózatát igénybe vevő telefonokat vásárolnak, hogy a szomszédos országban élő rokonokkal, barátokkal, üzletfelekkel olcsóbban tudják a kommunikációt fenntartani. Különös így van ez hazánk külső határos szomszédai esetében, mivel az Európai Unióban a roming díjat eltörölték.

A fentiekén túl a tudományos körökben a következő funkciókat említik meg: törvényességi, a fiskális és az ellenőrző funkció, melyek mellett bizonyos esetekben felmerül a határ katonai és ideológiai funkciója is.

A határ törvényességi funkciója politikai demarkációs vonalat jelent, amelyen belül érvényesül azon jogi intézmények és normák egysége, amelyek egy politikai közösség (társadalom) létét és tevékenységét irányítják. Voltaképpen a határok defunkcionalizálása esetén ez a funkció lesz az utolsó, amely fennmarad, hiszen e nélkül nem lehet értelmezni a jogi intézmények kompetenciáit. (Ritecz György 2005.) Az európai uniós tagság esetén is megmaradt ez a funkció, így az adott tagállamokban a nemzeti jogrendszer továbbra is érvényben maradt. Azzal, hogy az Európai Unió állampolgárai, a belső határokat bárhol, bármikor szabadon átléphetik, a határátlépést követően a tartózkodása szerint illetékes állam jogrendszere az irányadó számára. Éppen ezért az államhatárt, csak a nemzetközi szerződéseknek megfelelően rögzítettek szerint léphetik át szolgálati célból az Európai Unióban is a fegyveres szervek alakulatai, járőrei.

A fiskális funkció hivatott a nemzeti (belső) piacok védelmére, a külföldről származó áruk behozatalának mennyiségi korlátozására, vagy vámok, illetékek formájában a megadóztatására. Ez hosszú ideig alapvető célja volt a határok létezésének, gondoljunk csak az államhatárokon kívül a tartományok, városok árumezállító vagy vámszedési jogára. Mára az Európai Unióban

a belső határokon a határellenőrzés folyamatos leépítése előtt már megvalósították a vámuniót, amely a határ fiskális jellegét lényegesen meggyengítette. Ettől eltérő a nemzetállamok és az euró övezet tekintetében kialakult helyzet. Míg az áru, tőke, szolgáltatások szabad áramlása megvalósult az Európai Unióban, az egységes euró övezet még várat magára. Így ma az euró számára több tagállam esetén nem létezik akadály az államhatár kapcsán, ugyanakkor vannak országok, amelyek megőrizték nemzeti valutájukat, így azok számára az államhatár továbbra is bizonyos korlátot jelenthet. Mindezeket felülírja az elektronikus pénzügyi rendszerek üzemeltetése, amely révén egy eurót nem használó tagállam és az eurót alkalmazó tagállam polgára bankkártyájával egyaránt fizethet bármely tagállamban ugyanúgy, mint mára a globális világ bármelyik államában. Így az elektronikus pénzforgalom számára az államhatárok elválasztó szerepe annulálódott.

Az ellenőrző funkció személyek és javak áthaladásának vizsgálatára szolgál, s elsősorban kizár vagy tilt. Ebből a szempontból a határ egy állam politikai vezetésének a menekültügyi, ki- és bevándorlás, munkaerő áramlás szabályozásának politika eszköze.

A katonai funkció nem stratégiai értelemben értendő. Itt az egyes aktuális erőviszonyok térbeli megjelenéseként értelmezhetjük a határt. Mára a haditechnika fejlettsége miatt a határ katonai védelmi funkciója a hagyományos értelmezés szerint elavulttá vált.

Az ideológiai funkció a határ ideológiai megosztó szerepére utal. Két részre osztja minden esetben a világot. Tipikus példája volt a másfél évtizede felszedett vasfüggöny. (Hardy 2002.)

Az államhatárok jellegét, szerepét az elmúlt esztendő eseményei felértékeltek. A korábbi globalizációs folyamatokkal szemben, (amelyek a határnélküliséget erősítették,) a covid világjárvány az államhatárok szűrő, de főleg záró jellegét szinte a világon mindenütt felerősítették. A globális világjárvány kezelésére a nemzetállamok válaszként megszigorították a határátlépést és a járvány felerősödésével lezárták a határaikat. Így a nemzeti kormányok, a járvány elleni eredményes védekezést a vírus leküzdését, gyors elterjedésének megfékezését a határok lezárásában látták. ennek egyenes következménye lett az Európai Unióban a belső határokon a határforgalom ellenőrzésének visszaállítása, határzárak alkalmazása.

A fentiek is jól szemléltetik, az államhatárok elválasztó és összekötő szerepe nem statikus, hanem dinamikus, a kialakult nemzetközi biztonságpolitikai helyzettel és a két szomszédos ország egymás közötti politikai együttműködésével maximálisan összhangban van.

Felhasznált irodalom

1. Hardy Tamás: Az egységes határrégiók kialakulásának feltételei - lehetséges határrégiók a Kárpát-medencében -PhD disszertáció, Győr-Pécs. 2002.
2. Kovács Gábor (2015): A Magyar Rendőrség szerepvállalása hazánk határbiztonságában és a schengeni külső határok ellenőrzésben. Migráció és rendészet, Budapest, Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat. pp. 69-84.
3. Kovács Gábor (2015:) A határrendészetben ható törvényszerűségek és elvek érvényesülése az illegális migráció elleni küzdelemben. MHTT Pécs, Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, pp. 121-131.
4. Rendészettudományi szaklexikon. Szerk.: Boda József. Dialóg Campus. Budapest. 2019.
5. Ritecz György: Félreértések és téves nézetek a schengeni határok kapcsán. Szakmai Szemle, Katonai Biztonsági Hivatal 2005. 1.szám. pp. 29-41.
6. Ritecz György: Határőrizet a rendszerváltástól napjainkig. In: Őrzők, vigyázatok a határra! Határvédelem, határőrizet, határvadászok a középkortól napjainkig. (Szerk. Pósnán László, Veszprémy László, Boda József, Isaszegi János) Zrínyi Kiadó, Budapest, 2017, pp. 642–673.
7. Ritecz György-Tokodi Panna: A nemzetközi mobilitás és biztonság turisztikai vonatkozásai. In: Michalkó, G; Németh, J; Ritecz, Gy (szerk.) Turizmusbiztonság, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2020. pp. 205-218.
8. Sallai János: Az államhatárok. PressPublika. Budapest. 2004.
9. Ulrich Beck: Mi a globalizáció? A globalizmus tévedései – válaszok a globalizációra. 2005. <http://buksz.c3.hu/0701/10szemle.pdf> letöltve: 2021. január 15.
10. Vedó Attila: A '90-es évek politikai változásainak hatása határmegjelölésünkre és határjeleinkre. Rendvédelem-történeti Füzetek, XVII. évf. (2009) 20. sz. pp. 129-137.
11. Vedó Attila: Magyarország államhatárának megjelölése 1947-től napjainkig. Rendvédelem-történeti Füzetek, XVI. évf. (2009) 19. sz. pp. 137-149.

Gál László

Csapatszolgálat erő logisztikai biztosítása a határrendészeti tevékenység során

Absztrakt

A történelem során bizonyítást nyert, hogy egy-egy hadművelet sikere nagyban múlott a haderőt kiszolgáló személyzet és infrastruktúra munkáján. A katonák bérezése, étkeztetése, egészségügyi ellátása és elszállásolása, a felszerelések egyik helyről a másikra történő szállítása minden időben kiemelkedő stratégiai feladatnak számított.

A magyar rendőrség legkiemelkedőbb csapatszolgálati műveletei legfeljebb egy-két hét leforgása alatt lezajlottak, a kisebb szakfeladatok pedig alkalmanként nem is igényeltek különösebb logisztikai támogatást.

Elmondható, hogy a 2010-es évek második felében jelentkező migrációs nyomás soha nem látott mértékben tette próbára a nemzet biztonságáért felelős szervek, így a magyar rendőrség felkészültségét is.

Ezt a feladatot részben a korábbi feladatok ellátása során szerzett tapasztalatok országos szintre történő skálázásával lehetett csak kézben tartani.

Abstract

Throughout history, it has been proven that the success of an operation has largely depended on the work of personnel and infrastructure serving the force. Hiring, feeding, medical care and accommodation for soldiers, and transporting equipment from one place to another, has always been an outstanding strategic task.

The most outstanding team service operations of the Hungarian Police took place in a maximum of one or two weeks, and the smaller professional tasks did not occasionally require special logistical support.

It can be said that the migratory pressure that occurred in the second half of the 2010s tested the preparedness of the bodies responsible for the security of the nation, including the Hungarian Police, to an unprecedented extent.

This task could only be managed by scaling up the experience gained during the performance of previous tasks to the national level.

Bevezetés

Mikor a Nemzeti Közszerológáti Egyetemen folytatott tanulmányaim során szakdolgozatom témájául a „Határmenti szolgáltatók logisztikáját” választottam, magam sem gondoltam, mekkora fába is vágom a fejszém. Úgy gondoltam, átfogó képet adni minderről úgy, hogy a logisztikai láncolatnak csupán egy apró szegmensét emelném ki, nem volna helyén való, hiszen a háttér-apparátus munkája, az innováció, a technológia és módszer megannyi formában van jelen a jogalkotás, a biztonságpolitika, a gazdaság, a rendészet, illetve az embertársainkról való gondoskodás különböző dimenzióiban.

A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság hivatásos állományú tagjaként a délvidéki migrációs helyzetet egyszerre éltem meg emberként, rendőrként és műszaki-gazdasági szakemberként egyaránt.

Dolgozatom célja az volt, hogy ezen dimenziókba, a globális összkép irányából a részletekig merülve mutassam be az illegális migráció okait, valamint az ezen helyzet kezelésére irányuló magyarországi stratégiai lépéseket. Ezt követően igyekeztem bemutatni azon jelentősebb csapatszolgáltató feladatokat, „mértöldköveket”, melyek kellő tapasztalattal vértették fel a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság állományát egy olyan nagy horderejű és váratlan feladatban történő helytállásra, mint a délvidéki illegális migráció feltartóztatása.

Csapatszolgáltató szempontból mutattam be továbbá egy századparancsnok szolgáltató feladatait, külön részletezve mindazon tevékenységeket, melyek szolgáltatószervezési és állománykezelési szempontból a logisztika keretei közé illeszthetők.

A fentiekben túlmenően igyekeztem a lehető legátfogóbb képét bemutatni a magyar rendőrség logisztikai rendszerének s ezen belül is annak, hogy miként valósult meg mindez a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság határmenti szolgáltatóllátásai során. Saját tapasztalataimból fakadóan, gyakorlati szemmel engedtem bepillantást a rendőrszakmai feladatok háttérében megbúvó gazdasági apparátus gigászi erőfeszítéseibe, még egy olyan személy számára is, aki mindezzel még sosem, vagy legfeljebb csak egy ködös és nyirkos határszakaszon, egy kézbe adott elemóziás zacskó vagy egy gőzölgő pohár kávé formájában találkozott csupán.

Mindezt egy egyetemi szakdolgozat szűk és szigorú keretei közé illeszteni nem volt egyszerű feladat, ezért szívem mélyén egyet kellett értenem külső opponensem, Papp Károly r. ezredes úrnak, a Csongrád-Csanád Megyei Rendőr-főkapitányság gazdasági igazgatójának bíráló szavaival, aki dolgozatomban a gazdasági szervek munkájáról részletesebb bemutatást olvasott volna.

Sajnos azért, hogy az általam elgondolt globális öszkép egyensúlya megmaradjon, a rendőrszakmai és más területek bemutatásából is kellett feláldoznom a terjedelmi követelmények oltárán. Éppen ezért, Papp ezredes úr bírálatában írtak alapján választottam meg a most leközölt tanulmányom címét.

Itt mondanék köszönetet Vörös Ferenc r. ezredes rendészeti főkapitány-helyettes és Takács Tamás r. ezredes gazdasági főkapitány-helyettes uraknak szíves támogatásukért, valamint a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság Gazdasági Igazgatóság munkatársainak, akik segítségével ezt a dolgozatot a kellő szakmai tartalommal megtölteni nem sikerült volna.

Külön köszönet illeti Barabás János r. alezredes urat, aki mellett több határmenti szolgálatban vettem részt, és aki egy századparancsnok szemszögéből nézve osztotta meg velem értékes tapasztalatait.

Nem utolsó sorban köszönöm Dr. Vedó Attila PhD r. őrnagy és Dr. Balla József PhD r. ezredes, rendőrségi főtanácsos, egyetemi docens urak bátorítását, akik értékesnek és méltónak találták dolgozatomat arra, hogy ebben a nagymívű kiadványban megjelenjen.

A dolgozat készítése során törekedni próbáltam az elvárt nyelvezet használatára, de a személyes hangvételt időnként elkerülni nem sikerült. Huszonhét szolgálati esztendőm egyik meghatározó időszaka volt ugyanis az a négy év, melyet a „Drótvidéken” szolgáltam

Kedvenc soraimat¹ idézve:

"Mert midőn az történt, nem adhatja híven
Vissza azt sem fénykép, sem sajtóhír szava:
Ki önszemmel nem látta s át nem élte mindezt,
Nem szólna valóul - bármit mondana."

1. A XXI. századi népvándorlás kezelése

1.1. Előzmények

A közép-ázsiai térség, Afganisztán és Szíria destabilizációja eredményeképpen a 2010-es évek elején tömeges méretű migrációs hullám indult el előbb a számukra biztonságosnak mondható Törökország, Görögország, majd Európa irányába. A nyugat-európai országokban korábban sem volt ismeretlen az Ázsiából vagy Afrikából betelepült lakosság, hiszen az olcsó munkaerőnek számító török vendégmunkások, vagy a régi gyarmati területekről az

¹ Podrohovszky Miklós: Őrségváltás (részlet).

Forrás: <https://www.facebook.com/notes/361978855053868/> (utolsó megtekintés: 2022.03.26)

anyaországban szerencsét próbálni vágyó néptömegek már generációk óta a kultúrák olvasztótégelyévé alakították a gazdaságilag erős nyugati régiót.

Az európai irányelvek hatására a schengeni közösség belső határai transzparenssé váltak annak tagjainak a gazdasági és társadalmi szabad helyváltoztatás számára, így a határvédelem a schengeni külső határok irányába tevődött át.²

Biztonságpolitikai szakértők azonban rámutattak a kontrollálatlan néptömeg-bevándorlásban rejlő közegészségügyi és látens terrorista veszélyekre is.³ A migráció vonala egyrészt a Földközi-tenger irányából, másrészt az előbb említett területekről Albánia, Macedónia és Szerbia irányából rajzolódott ki - Magyarországon keresztül. Ezen kockázati tényezők már a 2012-2017 közötti időszakra kidolgozott magyar határrendészeti stratégiában reálisan felmérésre kerültek⁴.

Az Európai Unió részéről megfogalmazott humanitárius igény⁵ és a térség biztonságpolitikai védelmét meghatározó kötelezettség két tűz közé szorította a magyar döntéshozókat. Egyrészt meg kellett vizsgálni az érkező személyek jogos menekültügyi igényét, ezért őket fogadni, nyilvántartásba venni, elszámoltatni kellett, másrészt felügyelni kellett a térség biztonságát is.

Mind emellett, a határőrizetet nemcsak a hazai határellenőrzés rendszerében kellett elhelyezni elhelyeznünk, hanem a schengeni térség biztonsága érdekében fogantatosított intézkedések rendszerében is.

2015-re azonban világossá vált, hogy mindezt a hagyományos határőrizeti módszerekkel⁶ nem lehetett végrehajtani.

1.2. A tevékenység minden oldalú biztosítása

Balogh Miklós 2016-ban publikált tanulmányában⁷ mutatott rá, hogy a határmenti feladatellátás végrehajtáshoz szükséges erőforrások rendelkezésre állításának megszervezésére nagyon rövid

² BALLA József: „Határőrizeti intézkedések a migrációs válság kezelésére”, In: Tóth Péter (szerk.): Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság, Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017.

³ Löwiné Kemenyeczi Ildikó: „A migráció várható alakulása és hatása a biztonság dimenzióira 2030-ig.” Hadtudományi Szemle (VIII. évfolyam 1. szám) (2015.) pp. 189-208.

⁴ Az országos rendőrfőkapitány által a 29000/28714-9/2011.Ált. számon, 2011. október 27-én jóváhagyott „Az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv határrendészeti szakmai stratégiája (2012-2017).”

⁵ Apap J., DIAZ D., TREVINO G. and Sabbati G.: „A global compact on migration: Placing human rights at the heart of migration management”, EPRS és Külügyi Tematikus Főosztály, Európai Parlament, 2017. december

⁶ Vájlok László - Vedó Attila: „Katonai-e a határrendész?”. Katonai jogi és hadijogi szemle 8: 3 pp. 95-122., p. 28. (2020).

⁷ BALOGH Miklós: „Az elhúzódozó rendőri művelet logisztikai biztosítása.”, Határrendészeti Tanulmányok (XIII. évfolyam 4. szám), (2016.) pp. 11-54.

idő állt rendelkezésre. A feladatok végrehajtását nagyban megnehezítette az is, hogy a térségben zajló rendőri tevékenységek sok esetben már folyamatban voltak az előkészületi munkálatok megkezdésekor. Ebből kifolyólag az előkészítő tevékenység párhuzamosan zajlott a tényleges logisztikai biztosítással.

1.2.1. Az infrastruktúra megeremtése

Nem volt olyan szaktárca a közigazgatásban, melynek munkájára az illegális migráció elleni védekezés ne lett volna hatással. Ezeknek a legapróbb részleteiben történő ismertetése messze túlmutatna ezen írás keretein. Csupán érzékeltetni lehet a különböző szakterületek horizontálisan és vertikálisan egymásra épülő rendszerét.

A rendőrség határrendészeti rendszerének első lépcsőjét a schengeni külső határok mentén elhelyezkedő határrendészeti kirendeltségek (horvát határviszonylatban városi rendőrkapitányságok és a Repülőtéri Rendőri Igazgatóságon a Közrendvédelmi- és Határellenőrzési Osztály) alkották. A kirendeltségek határrendészeti rendszerének második vonala az illetékességi terület mélységi területeire összpontosított: a mozgó járőrözés útvonalain, a forgalmas főutak, áthaladási csomópontok, parkolók, pihenőhelyek valamint az üzemanyagtöltő állomások környékén.⁸

Mindezen helyszínek infrastrukturális megerősítése kiemelt feladatnak számított, melynek elsődleges lépése az infokommunikációs biztosítás megeremtése volt.

A Nemzeti Infokommunikációs Szolgáltató Zrt. az illegális migrációs hullám első megjelenése óta vállal oroszánrészt a közsféra támogatásában. A Nemzeti Távközlési Gerinchálózat⁹ szélesítésével és újabb végpontok becsatlakoztatásával tette lehetővé többek közt a határátkelőhelyek és határrendészeti kirendeltségek zökkenőmentes feladatellátását.

A rendőrség kommunikációját is biztosító, az Egységes Digitális Rádiórendszert¹⁰ (EDR) felügyelő és üzemeltető PRO-M Zrt. elvégezte a déli határsávot érintő, lefedettség problémákkal küszködő területek feltérképezését és megerősítését.

⁸ Varga János: „A magyar határrendészeti rendszer működése a tömeges méretű migráció kezelése során.” Határrendészeti Tanulmányok 2016/3. szám, Budapest pp. 94-108.

⁹ NISZ Zrt: Nemzeti Távközlési Gerinchálózat (NTG) fejlesztése - EKOP-2.2.6-2013-2013-0001 számú projekt (<https://nisz.hu/hu/projektek/nemzeti-t%C3%A1vk%C3%B6zl%C3%A9si-gerinch%C3%A1ll%C3%B3zat-ntg-fejleszt%C3%A9se>)

¹⁰ PRO-M Zrt: Az Egységes Digitális Rádiótávközlő rendszer fejlesztése – EKOP 2.2.7-2013-2013-0001 számú projekt (<https://www.pro-m.hu/Hirek/2014/HUSZONHAROM-BAZISALLOMASSAL-BOVULT-A-KESZENLETI-SZERVEK-MOBILHALOZATA/>)

Kezdetben mobil átjátszó állomások telepítésével, majd fixen telepített eszközökkel és a körsugárzó antennarendszer hangolásával tették lehetővé még a gyengébb vételi lehetőségekkel bíró kézi rádióterminálok számára is az üzembiztos kommunikációt, a szerb területre történő átsugárzás minimalizálásával. A hazai GSM-szolgáltatók szintén felmérték a terület „vakfoltjait” és teremtették meg a mobiltelefonos beszéd- és vezeték nélküli adatkommunikáció feltételeit.

Már a védelmi rendszer tervezése és a nyomvonalak kijelölése során világossá vált, hogy a munkálatok érinteni fogják az egyes természetvédelmi területek, önkormányzati és magánszemélyek területhasználati jogát, valamint, hogy igénybe kell venni egyes közmű ágazatok szolgáltatásait is. Ezért a politikai döntéshozókra hárult a felmerülő kisajátítási, kárpótlási, bérleti és szolgáltatói szerződések alapját biztosító jogszabályi háttér megteremtése.

Példaként említeném meg az ideiglenes biztonsági határzár létesítésével, valamint a migrációval összefüggő törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXVII. törvényt¹¹, amely egy keretben módosított négy különböző törvényt, melyből négy a menekült fogalmát és az ahhoz kapcsolódó jogokat, kötelezettségeket és eljárásrendet szabályozta.

A törvény az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvénynek¹² az 5-5/C szakaszainak beiktatásával rendelkezett a határvonaltól, illetve a határjeltől számított 10 méteres sávnak az államhatár rendjének védelmét biztosító létesítmények építése, telepítése és üzemeltetése, valamint a honvédelmi, nemzetbiztonsági, katasztrófavédelmi, határőrizeti, menekültügyi és idegenrendészeti feladatok ellátása céljából történő igénybeviteléről. A védelmi rendszer megvalósítása során ebben a 10 méteres sávban kellett elhelyezni a védvonal lépcsőit jelentő kerítés-rendszert, az esővíz-elvezető árokrendszert és a műveleti utat is.

1.2.2. Az ideiglenes biztonsági határzár (IBH)

2015. június 15-én kormányzati döntés¹³ született arról, hogy a magyar-szerb határszakaszon megnövekedett illegális migrációs nyomás miatt a zöldhatárt fizikai akadállyal kell lezárni. A bejelentés éles visszhangot váltott ki mind a hazai mind a nemzetközi porondon egyaránt.

¹¹A 2015. évi CXXVII. törvény egységes szerkezetben módosítja a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvényt, a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvényt, a menedékgjogról szóló 2007. évi LXXX. törvényt, a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvényt és az államhatárról szóló 2007. évi LXXXIX. törvényt. (Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2015-127-00-00>)

¹²2007. évi LXXXIX. törvény az államhatárról - Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2007-89-00-00>

¹³ 1401/2015. (VI. 17.) Korm. határozat a rendkívüli bevándorlási nyomás kezelése érdekében szükséges

A döntés bírálói közt szereplő Laurent Fabius francia külügyminiszter nyilatkozata szerint az „olyan drótkerítés felhúzása, amelyet még állatoknak sem csinálnak, nem az értékek tiszteletben tartása” és le kell bontani.¹⁴

A magyar politikai pártok közül az MSZP – véleményem szerint inkább csak ellenzéki politikájából adódóan, mintsem valódi meggyőződésből – élből bírálta a határzár megépítését, amely aztán Botka László szegedi polgármester Reuters-nek adott nyilatkozatában is megmutatkozott.¹⁵

Jóval mérsékeltbbnek tekinthető a Jobbik nyilatkozata, mely üdvözölte ugyan a határzár létesítését, az intézkedést szükségesnek minősítették, ám szerintük hosszú távon nem szünteti meg a menekültek beáramlását.¹⁶

A határzár felépítésének célja nem a jogellenes határátlépések felderítése és elfogása, hanem egy áthatolhatatlan, mesterséges fizikai akadály létrehozása volt.¹⁷

A kormányhatározat 175 km hosszúságban, 4 méter magas technikai határzár kiépítését határozta meg, melynek első lépéseként egy 175 méteres mintaszakasz került kialakításra Mórahalom térségében. A kivitelezés során négyféle építési technológiát vizsgáltak meg: a három szinten, gúla alakban egymásra erősített NATO-dróthengeren, az akácfaoszlopokra feszített dróthálón és öntött beton alapba ágyazott, négyméteres acél kerítésoszlopokra ráfeszített drótháló kialakításán át ezek kombinációjáig. A tereptani viszonyok függvényében kétféle megoldás született: a lápos, ingoványosabb területen a dróthengerek formájában telepített gyorstelepítésű drótkadály, azaz GYODA, valamint a gépi erővel a földbe sajtolt négyméteres acél kerítésoszlopokra feszített drótháló formájában, a tetején és a kerítés tövében NATO-drótfonat megerősítéssel. Az alapanyagok beszerzését, a kerítéselemek legyártását, a szükséges szerszámok biztosítását és mindezek különböző határközeli raktárbázisokba történő

egyes intézkedésekről (Forrás:

[https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A15H1401.KOR&targetdate&printTitle=1401%2F2015.%20\(VI.%2017.\)%20Korm.%20hat%C3%A1rozat&getdoc=1&fbclid=IwAR2IaPWQnQeuyYHE41czRxKtvDFt78qA_rI7d1iyGrjQWk0Urqu1T0bhtac](https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A15H1401.KOR&targetdate&printTitle=1401%2F2015.%20(VI.%2017.)%20Korm.%20hat%C3%A1rozat&getdoc=1&fbclid=IwAR2IaPWQnQeuyYHE41czRxKtvDFt78qA_rI7d1iyGrjQWk0Urqu1T0bhtac))

¹⁴ France: Hungary refugee fence not even fit for animals. AlJazeera.com, 2015. augusztus 31. Forrás: <https://www.aljazeera.com/news/2015/8/31/france-hungary-refugee-fence-not-even-fit-for-animals> (utolsó megtekintés: 2022.03.23.)

¹⁵ Reuters: Hungary's Socialists make leftist turn to challenge Orban, 2017. 05. 24. Forrás: <https://www.reuters.com/article/us-cee-summit-hungary-opposition-idUSKBN18K27I> (utolsó megtekintés: 2022. 03. 26.)

¹⁶ Index: „Határzár: a Jobbik nem elégedett, fokozná”, 2015.06.17. (TH.B. - DSZ) Forrás: https://index.hu/belfold/2015/06/17/hatarzar_a_jobbik_nem_tamogatja/ (utolsó megtekintés: 2022. 03. 26.)

¹⁷ Csobolyó Eszter: „A határőrizeti célú ideiglenes határzár, mint kritikus infrastruktúra. The temporary technical barriers as a critical infrastructure”. Hadtudományi Szemle, 2017. (10. évf.) 3. sz. pp. 482-494.

szállítását a BV Holding Kft. végezte. A HM EI Zrt.-re hárult a terepre történő kiszállítás és az őrzés feladata. A terep előkészítésével járó földmunkálatokat, a telepítési nyomvonal kitűzését és az építési feladatokat pedig a Magyar Honvédség különböző alakulatai hajtották végre.¹⁸

1. kép A kerítés építésének megkezdése.

Forrás:

https://hu.wikipedia.org/wiki/D%C3%A9li_hat%C3%A1rz%C3%A1r_Magyarorsz%C3%A1gon#cite_note-57 (Letöltve: 2022.03.23)

A publikációm elkészítése során kutatómunkát végeztem a migrációs helyzettel összefüggő határrendészeti statisztikákban, melyhez forrásul a magyar rendőrség internetes honlapjának „Határrendészeti helyzetképeit”¹⁹ vettem alapul. Elemeztem a 2015-2019 közötti statisztikai adatokat a három legfrekvenciáltabb megye (Baranya, Bács és Csongrád) vonatkozásában, melynek összesítő táblázatát az [1. számú mellékletben](#) helyeztem el.

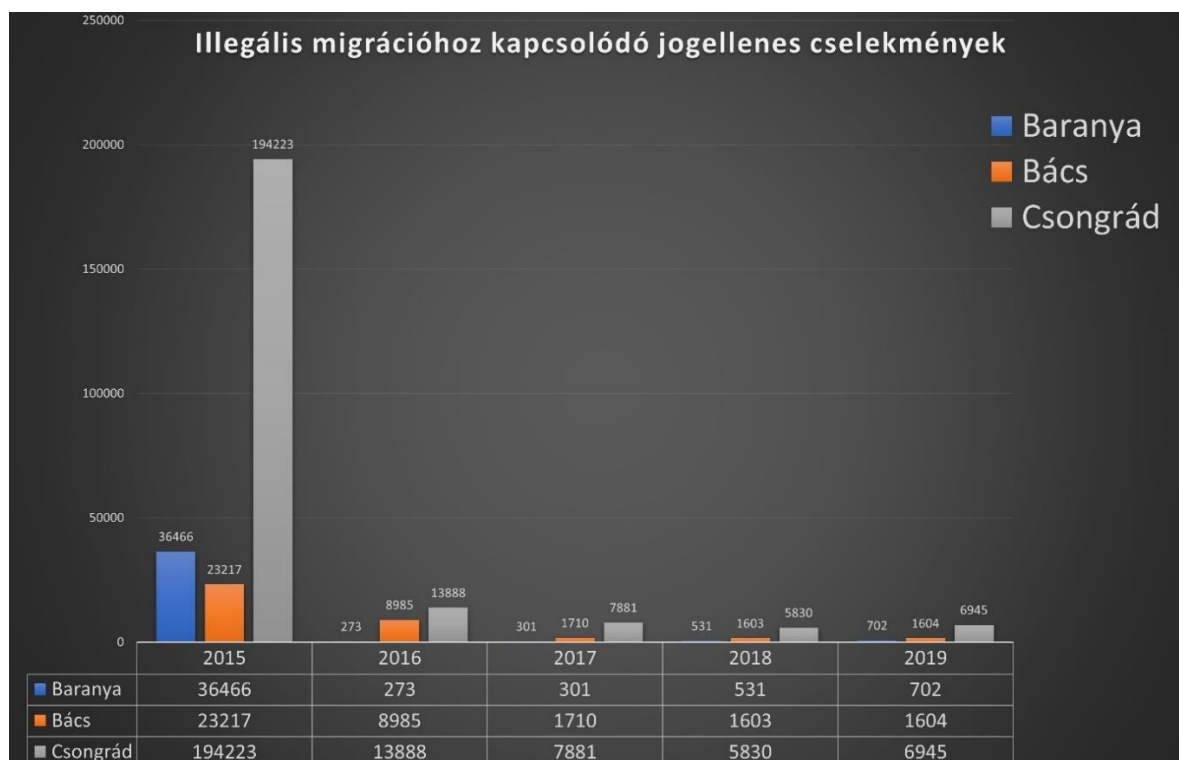
¹⁸ Kui László: „A határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár továbbfejlődése, avagy a második kerítés mindent megold?” Hadmérnök (XII. Évfolyam 4. szám) (2017): pp. 1-9.

¹⁹ Police.hu: Határrendészeti helyzetképek.

Forrás: <https://www.police.hu/a-rendorsegrol/statisztikak/hatarrendeszet> (utolsó megtekintés: 2022.03.26)

A kutatási időszakot a migrációs hullám erősödésétől a védműrendszer teljes kiépítéséig, a határvadász századok szolgálatba lépéséig és ezen okból a megyei utalt erők (ideiglenes) kivonásáig határoztam meg. Az alábbi diagram a kutatási időszak illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekményeinek számait hivatott bemutatni:

1. diagram: A jogellenes cselekmények megoszlása (2015-2019).

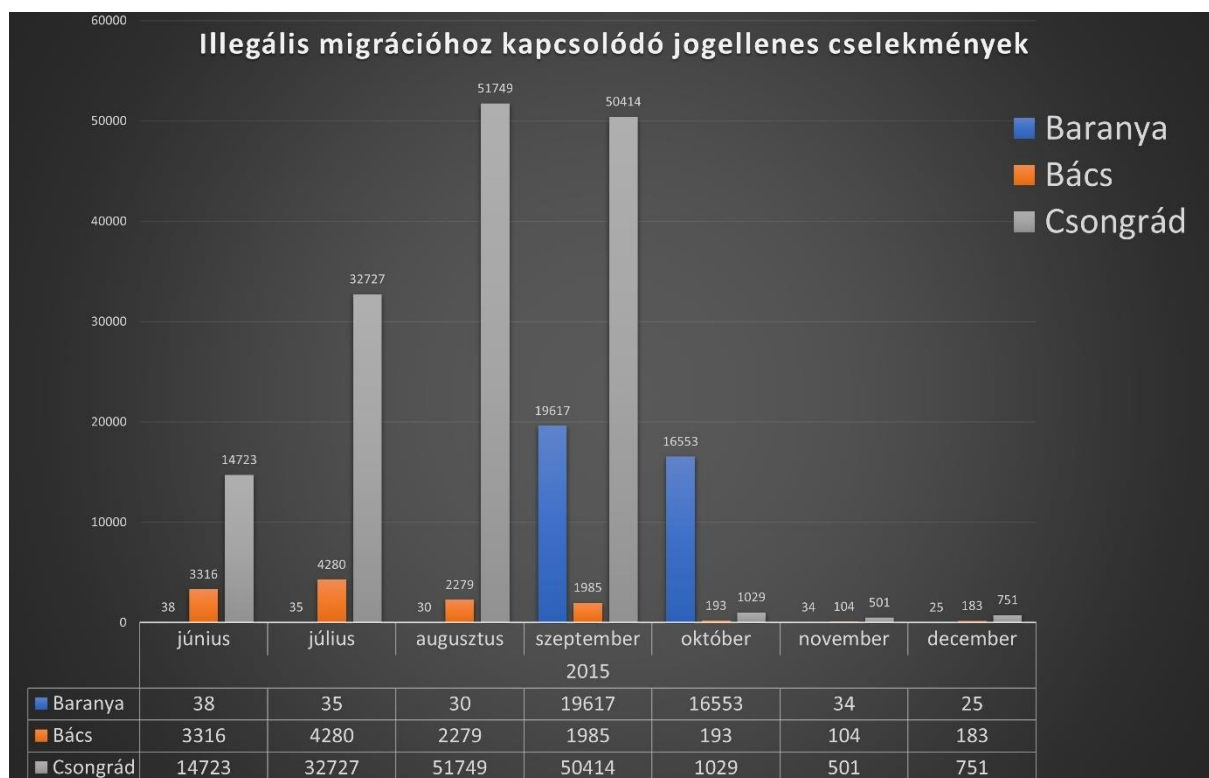
Forrás: saját készítés.

A migrációs útvonal leginkább Bács-Kiskun és Csongrád megyéket érintette, hiszen szerb oldalon Zombor és Szabadka hamar az illegális bevándorlók gyűjtőpontjaivá váltak.

Az IBH-1 bácsi és csongrádi szakaszán történő kiépítését követően a migrációs útvonal átmenetileg a magyar-horvát határra tevődött át 2015 őszén, azonban a horvát hatóságok reagálásának és a kerítésrendszer Baranya megye szakaszára történő kiépítésének köszönhetően ez a nyomás enyhült.

Már a számok nehezen történő ábrázolása miatt is drámai képet nyújt az IBH-1 kiépítésének hatékonysága. A 2015. június-december közötti időszakot vizsgálva jobban érzékelhető a migrációs útvonal Baranya megye felé történő elmozdulása:

2. diagram: A 2015. június-december közötti időszak mérőszámai.

Forrás: saját készítés.

Mint látható, az IBH első lépcsőjének kiépítésével statisztikailag drámaian lecsökkent az ország területére illegálisan belépő migránsok száma²⁰, a szerb oldalon felvirágzó embercsempész-ipar hatására²¹ egyre gyakoribbá váltak a kerítés elleni szervezett támadások. Kezdetben az időjárás és az éjszaka körülményeit, valamint az előerő mozgásait és a váltások időszakának kifigyelését kihasználva megszorodtak a kerítés átvágások.

Később új taktika bontakozott ki az embercsempészek részéről: egy szervezett kerítés-rohamot mímelve magukhoz központosították a védelmi erőt, mi alatt távolabb hajtották végre a tényleges áthatolást.

A védművet tehát meg kellett erősíteni és ellátni egy olyan védelmi rendszerrel, amely a látási és időjárás viszonyoktól függetlenül jelezni tudta az ellene intézett támadást.²² 2016 év végéig 297 db nappali lézerekamerát és 89 db nappali kamerát szereltek fel, melyeknek képei a

²⁰ Lakatos Tibor - Vájlók László: „Tömeges migráció kezelésének irányítására létrehozott ideiglenes szervezeti elemek működésének tapasztalatai”, Belügyi szemle (64. évfolyam, 12. szám) (2016) pp. 16-24.

²¹ Kovács Gábor: „A migráció bűnügyi hatásai a magyar határrendészet kockázat-elemzési rendszerére.” Hautzinger Zoltán (szerk.): A migráció bűnügyi hatásai. Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat (2016) pp. 141-150.

²² Kui László: „A magyar határőrizet technikai támogatásának aktuális helyzete”, Határrendészeti Tanulmányok 2016/1. szám, Budapest 2016.

Bácsalmási és Mórahalmi Határrendészeti Kirendeltségek úgynevezett Command Centerébe futottak be. 2017-ben az optikai megfigyelő, valamint hangos jelzést adó eszközök száma tovább bővült. További megoldást jelentett az IBH teljes hosszában, a külső kerítéselemben elhelyezett speciális rezgésérzékelő szál, amely a kerítés mozgására (vágás, feszítés, mászás) hivatott jelzést szolgáltatni a Command Centerbe, a riasztás helyének megjelölésével.²³

Személyes tapasztalataim alapján azonban ez a megoldás gyakran adott téves riasztást, vagy éppen nem jelezte a behatolást. Gyakoriak voltak a vad-nekifutásból, vagy csak a kerítés mellett közlekedő gépjármű keltette rezgésekből adódó fals jelzések. A rendszer „finomhangolása” hónapokig tartott, mely során a kerítést a szolgálatban lévő állománynak időszakosan rázogattatnia kellett.

2017-ben a rendszer kiegészítésre került egy 10-10 szál, szintetikus burkolatú, fémmagvas huzalból álló, szabotázs elleni intelligens jelzőrendszerrel (EJR), amely elektronikai érzékelői segítségével sokkal pontosabban be tudta határolni a támadás (vágás, mászás) helyét.²⁴

A terep felügyeletében fontos szerep jutott továbbá a stabil és mobil hőképfelderítő rendszereknek, valamint az IBH-ra telepített megfigyelő- és jelzőrendszereknek, amelyek egymástól - a terepviszonyok és látótávolság függvényében - meghatározott távolságra történő telepítésével elérhetővé vált az összefüggő területellenőrzés.

A kerítés tetejére épített hangosbeszélő rendszer azonban sokszor szólalt meg indokolatlanul és ezzel zavarta a környéken élő lakosok nyugalma²⁵.

²³ Balla József - Kui László: „A határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár és határőrizetre gyakorolt hatásai.” Hadtudományi Szemle (X. évfolyam 1. szám), (2017.) pp. 1-17.

²⁴ Balla - Kui 2019.

²⁵ Hír.ma: [„Megkeseríti a röszei pár életét az állandóan beszélő okoskerítés – videó”](https://hir.ma/belfold/megkeseriti-a-roszkei-par-eletet-az-allandoan-beszelo-okoskerites-video) (Vya - 2017.04.17 16:25)
Forrás: <https://hir.ma/belfold/megkeseriti-a-roszkei-par-eletet-az-allandoan-beszelo-okoskerites-video/716560>
(Utolsó megtekintés: 2022.03.23.)

2. kép: Az intelligens megfigyelőrendszer.

Forrás: <https://hir.ma/belfold/megkeseriti-a-roszkei-par-eletet-az-allandoan-beszelo-okoskerites-video/716560> (Letöltve: 2022.03.23)

Talajtani szempontból a déli határszakasz erősen homokos, löszös területen fekszik, kiváltképp Csongrád megyében. Ennek sajátága, hogy száraz időben erősen porzik, csapadékos időjárás esetén pedig hajlamos sártengerré változni. Számos gépjármű meghibásodást és műszaki mentést igénylő elakadást okozott ez a talajforma, ezért mielőbbi igény mutatkozott egy szilárd burkolatú műveleti (manőver-) út létrehozására.

A manőverút 4,5 tonna általános teherbírású, 3,5 méter burkolatszélességű erdészeti jellegű magánútként épült meg, amely legtöbb szakaszán 60 km/h sebességű haladást tett lehetővé a szolgálati gépjárművek számára.

Kialakításakor első lépésben az elsimított talajra cementből és égetett mészkőből álló, por alakú kötőanyag került felhordásra. Ezt követően az így kezelt talajt felmárták, kötőanyaggal keverték össze, majd visszaterítették.

Többszöri döngölést követően az utat burkolatként zúzott bazaltréteggel borították és többszöri alkalommal újra ledöngölték.²⁶

²⁶ Balla - Kui 2019.

3. kép: A védelem vonalai.

Forrás: <https://police.hu> (Letöltve: 2022.03.23.)

A megoldás egyetlen hátrányaként róható fel, hogy a bazaltzúzalék éles, hegyes sarkai még a 60 km/h-ban maximalizált sebesség mellett is hamar kikezdték a szolgálati gépjárművek gumiabroncsait és okoztak defekteket.

A 3,5 méter széles burkolaton a nagyobb gépjárművek nehezen tudtak megfordulni, sok esetben elkerülhetetlenné vált az álló helyzetben történő kerékkormányzás, amely ezen a felületen szintén az abroncsok mielőbbi elhasználódásához vezetett.

Problémaként emelném ki továbbá azt, hogy a kerítés anyagául használt drótfonat éjszaka visszaverte a gépjárművek fényszóróinak és a keresőlámpák fényét, megnehezítve így az azon történő áttájékozódást. Az IBH-2 elkészülte pedig tovább erősítette egy fényes alagútban történő közlekedés érzetét.

1.2.3. Egyéb erők, eszközök

Fontos megemlíteni, hogy a Magyar Honvédség személyi és technikai erejével már a kezdetektől fogva segítette és támogatta a délvidéki határvédekezést.²⁷

Mobil éjjellátó és hőkamerás egységek segítették a nehéz látási körülmények közötti tájékozódást, megjelentek a FRONTEX egységei, valamint más tagállamok, mint például a cseh, a lengyel és osztrák társszervek munkatársai is.

A katasztrófavédelem drónos egységei, valamint a Készenléti Rendőrség helikopterei a magasból követték nyomon a határ túloldalán lévő csoportmozgásokat és amennyiben azt az időjárás körülményei lehetővé tették, lovas járőr csoportok is szolgálatba álltak.

Mintegy záró erőként pedig a bűnügyi szolgálatok „Zarándokai”, gépjárművel, a határmenti útszakaszokon portyázva igyekeztek felderíteni a már Magyarország területén tevékenykedő embercsempész csoportokat és végezték el az ilyen esetek feldolgozását.

1.2.4. A munkakörletek kialakítási szempontjai

A rendőri műveletek irányításához megfelelő adottságokkal és felszereltséggel rendelkező helyiségekre volt szükség, melynek kialakításánál figyelemmel kellett venni, hogy az irányítás, a dokumentálás, az eligazítás-beszámoltatás és a szakanyag-kezelés ne akadályozza egymás működését.

A törzs működését biztosító helyiség kialakításánál figyelemmel kellett lenni a törzs várható létszámára, összetételére.²⁸ Ennél fogva minden delegált részére megfelelő számú munkahely (asztal, szék, számítógép, telefon) kialakítása vált indokolttá. Elvárás volt továbbá vizuál-táblák elhelyezése, illetőleg külső kameraképek megjelenítésére, digitális térképek kezelésére, televíziós hírcsatornák figyelésére alkalmas TV készülék, vagy nagyméretű, falra helyezett monitorok üzembe állítása.

Annak érdekében, hogy az alkalmazásra kerülő állomány napi dokumentációs tevékenységei biztosítottak legyenek, számítógépes munkahelyeket kellett berendezni, melyet célszerű a törzstől elszeparált külön helyiségben kialakítani.

²⁷ Balla József: A Magyar Honvédség helye és szerepe a határőrizeti rendszerben. *Hadtudományi Szemle*, X (2017/1), pp. 354–364.

²⁸ 43/2013. (XI. 8.) ORFK utasítás az Országos és a megyei (fővárosi) Törzs felállításáról, szervezeti felépítéséről, jelentő rendszerének működtetéséről.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a13u0043.orf&txtreferer=00000003.txt>

A számítógépasztalok, munkaállomások, nyomtatási, másolási és szkennelési feladatok ellátására alkalmas multifunkciós berendezések számának tervezésekor figyelemmel kellett lenni a tervezett létszámra és annak szolgálat szerinti csoportosítására is. A technikai eszközökből, a nyomtatási kellékanyagokból és a fénymásoló papírból tartalékot kellett képezni.

Mindezek számbavételével kiemelt fontosságú beruházásnak bizonyult az informatikai hálózat kiépítése. Már a tervezés szakaszában pontosan meg kellett határozni és kijelölni a hírközlési, informatikai csatlakozási helyeket és az áramvételi pontok helyeit. Gondoskodni kellett továbbá a kalkulált villamosenergia felhasználásnak megfelelő kapacitású szünetmentes áramforrás, illetve pót-betáplálási lehetőség (aggregátor) biztosítására is.

A fentiekén túl figyelmet kellett fordítani az olyan berendezési tárgyak kihelyezésére – a törzs tekintetében is -, mint a ruhafogasok, a páncélszekrények, az iratmegsemmisítők, vagy a „T” szemét gyűjtésére szolgáló zsákok.

Az eligazító-beszámoltató helyiség kijelölésénél vagy kialakításánál szem előtt kellett tartani, hogy az lehetőség szerint legalább 50 fő befogadására képes legyen, alapvetően székekkel berendezett és lehetőség szerint rendelkezzen kivetítő berendezéssel.

A technikai anyagok őrzésének, tárolásának, valamint a kiadás-visszavételek napi feladatainak ellátása céljából technikai szoba kialakítása vált indokolttá. A helyiségnek – az abban tartalékként elhelyezett különböző kiserelésű ingerlógázok esetleges szivárgásának okán - lehetőség szerint szabadterre nyíló külső nyílászáróval kellett rendelkeznie. Ez esetben viszont figyelemmel kellett lenni a külső biztonsági feltételek biztosítására is (rács elhelyezése). A helyiséget megfelelő teherbírású polcrendszerrel kellett felszerelni, valamint a villamoshálózatát méretezni a különböző technikai eszközök (lámpák, éjjellátók, hőkamerák, EDR-eszközök) akkumulátorainak töltése szempontjából.

Az ideiglenes fegyvertároló, töltő-ürítő, karbantartó hely kialakításánál az érvényben lévő norma²⁹ betartásával törekedni kellett arra, hogy az elsősorban biztonságos kőépületben, folyamatos élőerővel biztosított helyiségben kerüljön kijelölésre.

²⁹ 13/2013. (IV. 11.) ORFK utasítás (ezt követően: Utasítás) a szolgálati lőfegyverek, lőszer, robbanóanyagok és pirotechnikai eszközök tárolásának és biztonsági követelményeinek meghatározásáról, a lőfegyverek, lőszer és fegyverzeti tartozékok kezelésének, nyilvántartásának, őrzésének és ellenőrzésének szabályozásáról.
https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A13U0013.ORF&targetdate=20170101&printTitle=13/2013.+%28IV.+11.%29+ORFK+utas%C3%ADt%C3%A1s&referer=http%3A/net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi%3Fdocid%3D00000003.TXT

Az Utasítás 109-117 pontjai alapján a vezényelt erők fegyvereit a lőszertől elkülönítetten, biztonsági zárral ellátott külön fegyvertároló ládában is lehetett tárolni, melyben a készletnyilvántartásokon túl egy - a vezénylő szerv által kiadott - főnyilvántartási számmal ellátott fegyverkiadási füzetet³⁰ is el kellett helyezni. A vezényelt rendőrnek a vezénylés helyén kiállított ideiglenes helyettesítő kartonját magánál kellett tartania és azt a fegyver felvételekor leadnia.

Biztonság szempontjából, a nagy létszámú fegyver fel- és leszerelés során törekedni kellett az egyirányú mozgási, haladási rend kijelölésére és annak betartására.³¹

1.2.5. A járműpark

A szolgálati feladatok ellátására bevont járműtechnikai eszközök tervezése során kiemelt szempont volt a meglévő eszközök kategória, mennyiség, és állapot szerinti felmérése, valamint a szükségletnek megfelelő többletigény meghatározása.

A szolgálatellátás fajtái alapján a gépjárműveket osztályozni kellett terepjáró-képességük, személy- és teherszállító kapacitásuk, valamint egyéb speciális funkcióik szerint.³²

A saját szállítási kapacitásokon túl jelentkező igények – legyen az a rendőri erő utaztatása vagy a migráns személyek kényszerszállítása - esetén fel kellett mérni a lehetőségeket és közbeszerzési pályázatokat kellett kiírni ennek teljesülése érdekében. Külső szolgáltató igénybevétele esetén figyelemmel kellett lenni a szerződéseken alapuló bérlet, a kötelezettségvállalás rendjére és folyamatának megtervezésére.

Biztosítani kellett az üzemeltetéshez kapcsolódó dokumentációs anyagok (menetkönyvek, indítónaplók stb.) rendelkezésre állítását és szem előtt kellett tartani a szemlék rendjét is.³³

Át kellett tekinteni a meglévő javítási keretszerződéseket és szükség szerint új megállapodásokat kellett kötni. Erre példaként a manőverút elkészültét követően a civil gumijavító műhelyekkel történt szerződéseket tudnám megemlíteni.

A külső javítási, szervizelési lehetőségeken túlmenően intézkedni kellett az üzemanyag ellátás, a karbantartás, a gépjármű mosás feltételeinek felméréséről és biztosításáról, valamint a

³⁰ A fegyverkiadási füzet mintája az [6. számú mellékletben](#) szerepel. További fegyverzeti minták a [7. számú mellékletben](#) találhatóak.

³¹ Balogh 2016.

³² 20/2015. (VII.31.) BM utasítás a belügyi szervek gépjármű szabályzatáról.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A15U0020.BM&txtreferer=00000001.TXT>

³³ BALOGH 2016

szükséges kellékanyagok, tisztítószeres és eszközök, fagyálló és ablakmosó folyadékok, valamint gépjárműolajok beszerzéséről és készletezéséről is.

Itt kell megemlítenem, hogy a védművek fejlesztésével arányosan alakultak át a szolgálatellátásra bevont erők gépjárműfelhasználási szokásai is.

Az IBH-1 kiépítését követően, a határjelenként gyalogosan kiállított élőrőnek a szálláshelyről az eligazítási pontra, majd onnan a felállítási helyekre történő kiszállítását minden század a maga eszközeivel igyekezett végrehajtani. Ekkor szektoronként átlagosan két, terepjáró képességekkel rendelkező jármű mozgott (az egyikben jellemzően a szektorparancsnok), míg a több személy szállítására alkalmas eszközök le lettek állítva tartalékba. Rajtuk kívül még a századparancsnok volt, aki gépjárművet használt, valamint a logisztika.

A műveleti út átadásával lehetőség mutatkozott – a stratégiai szempontból fontos pontokra kihelyezett gyalogos erő megtartása mellett – nagyobb számú gépjármű mozgására, mely megnövelte a támadásokra adott reakálás szintjét.

Az IBH-2 és a védvonalrendszer teljes kiépülését követően aztán jobbra szektoronként négy, páronként egymás útvonalát lefedő, szembe haladó gépjárműre lett bízva a határszakasz védelme. A 2018. tavaszán végrehajtott gépjárműbeszerzést követően a szektorokban az ezen beszerzésből származó és a helyi HRK-k kezelésében álló gépjárművek teljesítettek szolgálatot a szektorokban.

Azonban nem minden jármű felelt meg teljesen erre a célra, mivel egyes típusok, mint például a dízelüzemű Skoda Yeti-k pár órás „járőrtempóban” történő közlekedést követően rendre részecskeszűrő-hibát generáltak, melynek eredménye képpen a gépjárművet legalább fél órára ki kellett vonni a szektorból, hogy közúton történő hajtásával a hiba megszűnjék.

További problémát jelentett a pótkerekek hiánya is, így egy – gyakran előforduló - defekt esetén a többi gépjárműnek kellett átvennie a meghibásodott gépkocsi területét.

1.2.6. Szálláshelyek és élelmezés

Az erők pihentetésének és szállásolásának kérdését és az élelmezést célszerű egy egységben megvizsgálni, hiszen mind az állomány, mind pedig a szolgálatszervezés szempontjából előnyös, ha ezek helyszíne a lehetőségek szerint egybeesik. Külön figyelmet kellett fordítani a személyi állomány nemi összetételéből adódó elhelyezésre, valamint a tisztálkodási, mosási, szárítási körülményekre egyaránt.

Célszerű volt továbbá lehetőségét keresni a nagyobb méretű csapatszolgálati felszerelések, pajzsok biztonságos módon történő tárolására is, melyre sok esetben a szálláshely egy üzemen kívüli, zárható helyiségében került sor.

Világosan kell látni azonban, hogy amikor az utalt erőkkel való hosszú távú berendezkedés nyilvánvalóvá vált, a fogadó megyék nem voltak felkészülve arra, hogy saját ingatlanjaikkal és erőforrásaikkal képesek legyenek a hirtelen megnövekedett létszám igényeit kielégíteni.

Ennek okán szükségessé vált a civil szállásadói és vendéglátói szféra bevonása. Közbeszerzési pályázatok útján kötöttek szerződéseket nagyobb létszám befogadására alkalmas hotelek és panziók tulajdonosaival, melyben külön szempont volt a napi háromszori étkezés biztosítása. Ahol ez mégsem volt megoldható, ott nagyobb üzemi étkezdék, iskolák és vendéglátóipari egységek konyháit kellett igénybe venni.

2016-ben, éppen az egyik, határmenti szolgálatom teljesítése során olvastam – és mentettem is le magamnak - egy cikket³⁴ az adott régió mindennapjaival foglalkozó internetes folyóiratban.

A cikk a megye vendéglátóinak elégedetlenségét tolmácsolta, mely szerint a védekezésbe bevont rendőri erők többségét nem az általuk őrzött határszakasz közelében, hanem attól messzebb lévő szálláshelyeken szállásolják el.

Ezen írásra reagálva annyit tudnék csak elmondani, hogy a közbeszerzési eljárásban³⁵ pályázóknak szigorú feltételeknek kellett megfelelniük, és egyébként is volt rá példa, hogy a nyertesként kikerültek mindezek ellenére is csak alsó szinten ütötték meg az elvárt mércét.

³⁴ Delmagyar.hu: „A határ mentén nem üzlet a kerítés őrzése” (2016.11.01. 07:30).

Forrás: <https://www.delmagyar.hu/szeged-es-kornyeke/2016/11/a-hatar-menten-nem-uzlet-a-kerites-orzese> (Utolsó megtekintés: 2022.03.23.)

³⁵ 2015. évi CXLI. törvény a közbeszerzésekről.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500143.tv>

Ahhoz, hogy az élelmezés kérdését tovább vizsgáljuk, tudni kell, hogy az akkor érvényben lévő gazdálkodási szabályzó norma³⁶ a különleges szolgálati feladatokat ellátó személyi állomány térítés nélküli étkezése tekintetében:

- Reggeli: 300,- Ft/fő.
- Ebéd: 600,- Ft/fő.
- Vacsora: 300,- Ft/fő.

költségkeretet határozott meg úgy is, hogy a Készenléti Rendőrség osztályvezető főorvosa a napi kalória bevitel mértékét átlag 3800 kcal-ban javasolta meghatározni, éjszakai pótlék biztosítása mellett.

Ünnepnapokon, az állománynak kedélyjavító intézkedésként, az ünnepi menühoz további 200,- Ft/fő összeget lehetett felszámítani. A kiírt pályázatok esetében két hétre lebontott mintaétrend is ajánlásra került.

Hamar világossá vált azonban, hogy mindez a normában foglalt összegekkel nem finanszírozható, ezért a jelenleg hatályos 7/2018. (II. 28.) ORFK utasítás³⁷ már az alábbi kerettel számol:

- Reggeli: 800,- Ft/fő.
- Ebéd: 1400,- Ft/fő.
- Vacsora: 1200,- Ft/fő.
- Ünnepi kiegészítés: + 300,- Ft.

A védőital-ellátás tekintetében, ha az átlagos napi középhőmérséklet elérte vagy meghaladta a +24 C°-ot, vagy 6 óra és 22 óra között a hőmérséklet meghaladta a +28 C°-ot, az állomány (palackozott) hűsítő italra volt jogosult. Melegítő italra akkor, ha a várható napi középhőmérséklet a +4 C°-ot nem haladta meg, vagy 22 óra és 6 óra között a hőmérséklet nem érte el a 0 C°-ot. Hőségriasztás elrendelésekor, vagy amennyiben a napi átlaghőmérséklet - 10 C° alatt maradt, a norma szerinti mérték kétszerese volt kiadható.

³⁶ 41/2014. (XI. 28.) ORFK utasítás a gazdálkodási szabályzatról (nem hatályos).

Forrás: <https://magyarkozlony.hu/hivatalos-lapok/57536d8089303a074962c079634e939d155edf5a/dokumentu%20mok/b0d596a3e6ce15a2350a9e138c058a78dd8622d0/letoltes>

³⁷ 7/2018. (II. 28.) ORFK utasítás a gazdálkodási szabályzatról.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A18U0007.ORF&txtreferer=00000001.txt>

2. A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság szerepvállalása a határmenti védekezésben

2.1. Mérföldkövek

A 2010-es évek derekáig elmondható volt, hogy a rendőrség speciális csapatszolgálati feladatainak 90-95%-át zömében a különböző sport- és rendezvénybiztosítások tették ki, melyek lebonyolítása legtöbb esetben pár óra alatt lezajlott.

A megyei gazdasági szervek részéről sem követelt meg különösebb speciális logisztikai feladat végrehajtást, leszámítva egy-egy csapatszállító jármű hadrendbe állítását vagy egy terület körül kordonozását. Elvértve akadt csupán olyan művelet, melynek lebonyolítása megyei, régiós vagy országos szintű koordinációt igényelt.

A következőben pár olyan szolgálati feladatot, „mérföldkövet” és azok tapasztalatait emelném ki, melynek végrehajtása kellő tapasztalattal vértette fel a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság rendőrszakmai, csapatszolgálati és gazdasági állományát egy olyan nagy horderejű és váratlan feladatban történő helytállásra, mint a délvidéki illegális migráció feltartóztatása.

2.1.1. Az Erzsébet híd elfoglalása (2002)

A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság csapateréje mindig is „első lépcsőként” szerepelt a fővárosi biztosítási tervekben, így 2002. július 4-én, amikor a szavazatok újraszámolását követelő tüntetők tíz gépjárművel torlaszolták el az Erzsébet hidat, két Fejér megyei század került felrendelésre Budapestre.

Az állomány a rendszeresített 65M gyakorló ruházatban, málhazsákokkal utazott és a feladat végrehajtását nehezítette az is, hogy csupán egy szakasznyi főre elegendő védőfelszerelés állt rendelkezésre.

A biztosított étkezés egy db kolbász, egy db paprika és fél kenyér volt, víz nélkül.

2.1.2. A 2006-os események

A fővárosban kitört zavargások figyelemmel kísérése és a mozgósítások koordinálása céljából Papp Károly rendőr dandártábornok- akkori Fejér megyei rendőrfőkapitány - elrendelte a megyei csapatszolgálati törzs felállítását.

Ezen időben a megyei Gazdasági Igazgatóság Híradó és Informatikai osztályán dolgoztam. Feladatunk volt a törzs kiépítése és műszaki működtetése a főkapitányság kistanács termében. A törzsmunka támogatása céljából telefon- és faxvonalakat építettünk ki, számítógépes

munkaállomásokat és televíziókészülékeket állítottunk üzembe. Elsődleges feladatomban az internetes hírcsatornák monitorozása volt és az abban felmerülő információk azonnali kommunikálása a megyei főkapitány felé. Ettől kezdve, a gazdasági szerveknél betöltött pályafutásom során a megyei törzsek állandó tagja lettem.

2006. október 20-án, a zavargások lecsendesülését követően a megyei századunk - más megyék századaival egyetemben - két napra került felrendelésre a fővárosba, a békessé vált rendezvények biztosítása céljából.

Az állomány elhelyezésére a Vágóhid utcai Rendőrségi Kiképző Központ tenispályáján került sor. Problémát jelentett, hogy nem voltak leosztva az egyes századok férőhelyei, valamint, hogy 300 főre csupán két mosdó jutott.

A hideg étkezés a kolbászból, paprikából és kenyérből álló „KR-csomag” volt, a biztosított meleg étkezés pedig be volt táblázva a megyék számára, ám a váltások csúszása miatt voltak torlódások, amely nem egyszer indulatokat váltott ki az amúgy is feszült állomány körében.

A századparancsnok dolgát nehezítette az is, hogy az élelmezés szervezését is neki kellett felügyelnie egyéb rendőrszakmai feladatai közepette.

Problémát jelentett továbbá az is, hogy az „Járőr- és Őrszolgálati Szabályzat” megtiltotta a mobiltelefonok használatát, így amikor a 2006-os események során az újonnan kiépített EDR rádióhálózat gyakorlatilag összeomlott, nehézkessé vált az információáramlás a parancsnoki és a végrehajtói állomány között.

2.1.3. Századösszevonások (2006-2008)

A 2006-os események tapasztalatainak értékelése céljából több ízben kerültek összevonásra megyei századok. Ezen összevonásokra az állomány utaztatása nagy buszokkal történt és csak pár megkülönböztető jelzéssel ellátott szolgálati gépjármű igénybevételére volt lehetőség.

2007-től elindult egyfajta változás, megérkeztek az első egységes bevetési ruhák és CPE-k, valamint korszerűsödött a gépjárműpark is.

Opel Vivaro és VW Transporterek kerültek hadrendbe állításra a területi szerveknél, amely aztán átalakította a csapatszolgálati század összetételét is: ahány férőhelynyi gépjárművet tud biztosítani egy kisebb kapitányság, annyi fővel képviselteti magát a században. A nagyobb

létszámú Székesfehérvári és Dunaújvárosi Rendőrkapitányság állományának utaztatásához továbbra is nagy buszok igénybevételére volt szükség.

További újítként, a lélektanilag nehezebben kezelhető szolgálati feladat támogatására egy fő pszichológus került bevonásra, valamint az aktuális század összeállításában szerepelnie kellett egy fő POLICE MEDIC-képzésben részesült kollégának is. A megyei rendőr-főkapitány újító intézkedése alapján került a rántott húsos szendvicsből, csokoládéból és gyümölcsből, valamint ásványvízből álló „start úticsomag” bevezetésre.

2.1.4. A „GEI-időszak” (2008-2012)

A „Regionális Gazdasági Ellátó Igazgatóságok” felállítása alapjába véve jó gazdálkodási koncepciónak ígérkezett, melynek alapjául 3-3 földrajzilag szomszédos megye készletgazdálkodásának monitorozása és az elfekvő raktárkészletek optimális átcsoportosítása szolgált. Esetenként lehetőséget biztosított egyes technikai eszközök tartós használatba történő átadására is.

Mindez úgy került kivitelezésre, hogy 3-3 megye élére egy központi GEI osztály került (Fejér, Veszprém és Komárom-Esztergom megye tekintetében székesfehérvári székhellyel). Ez a szerkezet egy karcsúsított létszámú apparátust feltételezett, melynek okán nagyfokú személyügyi átszervezések történtek. A regionális és megyei alegységek végül az ORFK Központi Gazdasági Ellátó Igazgatósága alá kerültek besorolásra.

Minden megyei főkapitányságon egy kis létszámú Megyei Gazdasági Osztály működött, melynek feladata – az alap feladatmeghatározás szerint - a napi szinten felmerülő problémák azonnali lereagálása volt. Minden más, könyvelési, számlázási, beszerzési és leltározási feladat a régióközpontok végrehajtásában maradt.

Ebben az időszakban lettem én a Fejér Megyei Gazdasági Osztály Informatikai Csoportjának vezetője.

Hamar bizonyossá vált azonban, hogy egy ilyen csökkentett létszámú Regionális Igazgatóság nehezebben tudja összehangolni három megye működését és több részfeladat (megrendelések, igények összeállítása, leltározás) visszakerült a sokkal kisebb létszámú megyei osztályok szintjére.

A rendőrszakma nem viselte könnyen ezt a megváltozott helyzetet: tapasztalatok szerint túlzott bürokráciaként és a „GEI-k kerékkötéseként” élték meg az engedélyeztetési és kérelmezési

eljárási rendet. Az ügyintézés folyamata megnyúlt, melyen nem javított a közbeszerzési eljárással kapcsolatos procedúrák rendje sem.

2.1.5. Észak-magyarországi árvíz (2010)

A megyei szintű logisztika első komolyabb “komfortzónából történő kilépését” a 2010. júniusi észak-magyarországi árvíz jelentette. Maga a megyei század Onga és Felsőzsolca környékén végzett védelmi feladatokat, míg a megyei GEI külön utasítás alapján a védekezéshez használt homokzsákok, fáklyák és fektetőanyagok különböző helyszínekre történő eljuttatásában segédkezett.

Négy évvel a 2006-os események után a kommunikáció itt is problémákba ütközött, különösen, hogy a Miskolc-környéki hegyek közt számos lefedetlen terület akadt. A század munkáját itt is a pihentetéssel és az élelmezéssel kapcsolatos problémák, valamint a személyi védőeszközök (gumicsizma) hiánya nehezítették meg.

A gazdasági különítmény 2010. június 5-én délután 3 Opel Vivaroval és egy Mercedes Sprinterrel indult el Miskolcra és további két napon keresztül megállás nélkül végezte munkáját. Első este a helyi polgári védelmi bázisról vételeztünk fel homokzsákokat, fáklyákat és egyéb eszközöket és indultunk útnak egy fő helyismerettel rendelkező kolléga útmutatásával a védekezési helyszínekre. Utak és hidak váltak egyik óráról a másikra járhatatlanná, így a helyszínek megközelítését állandóan újra kellett terveznünk.

Másnap a Készenléti Rendőrség meleg ebédet szállító teherautója meghibásodott Hatvan körzetében, az M3-as autópályán. Valamennyi logisztikai egységnek oda kellett vonulnia, átmenteni az élelmet és onnan mielőbb elszállítani a védekezési helyszínekre.

Az ezt követő éjszaka folyamán a Készenléti Rendőrség helikoptereinek rakodásában segédkeztünk, amelyek légi úton szállították az ellátmányt és a kellékanyagokat a vízzel körülzárt helyszínekre.

Harmadnap reggel még egy kamionnyi vaságyat és fektető anyagot kellett lerakodni és elhelyezni egy helyi általános iskola tornatermében, majd egy pár óra alvást követően a délutáni órákban indultunk vissza Fejér megyébe.

2.1.6. A kolontári vörösiszap katasztrófa (2010)

2010. október 4-én éppen a Bicskei Rendőrkapitányság leltárát végeztük, amikor utasítást kaptunk az azonnali bevonulásra. Tekintve, hogy az eset még a GEI-k időszakára esett,

egyértelmű volt, hogy segítséget nyújtsunk a velünk szomszédos Veszprém megyei katasztrófa kárenyhítésében.

A gazdasági osztályok dolgozói hónapokon keresztül, 12 órás váltásokban teljesítettek szolgálatot Kolontáron, végeztük az állomány étkeztetésével és a védőeszközök kiadásával kapcsolatos feladatokat.

A készletek feltöltését a szolgálatba kiinduló kolléga végezte, vitte ki magával a vezetési pontra, ahol szigorúan dokumentált formában történt azok átadása és átvétele. A kiadások és a fogyás nyomon követése szintén dokumentáltan történt.

2.1.7. Márciusi hóhelyzet (2013)

A 2013. március 14-e délutánjára kialakult rendkívüli időjárási helyzet során lehülés, havazás és viharos szél miatt veszélyhelyzet alakult ki Magyarország területén. Mint ismeretes, az utak járhatatlanná váltak, sok települést nem lehetett megközelíteni. Több ezren rekedtek az utakon, sokan 24 óránál is hosszabb időre ragadtak a hó fogságában.

A helyzet kezelésére felállításra került a megyei törzs, melynek tagjaként a gazdasági szervek részéről én lettem delegálva. Ekkorra - 2006-tól fokozatosan és különös tekintettel a korábban ismertetett GEI-időszakra - elvárás lett a megyei rendőrszakmai irányítás részéről, hogy a törzsbe delegált gazdasági szakember legyen képes koordinálni a teljes, gazdasági szakterületet érintő kérdéseket is. A híradó és informatikai rendszerek működtetése és a törzsmodul vezetése mellett immáron tisztában kellett lennem a védőeszközök, védőitalok és élelem eljuttatásával, a még hadra fogható eszközök, gépjárművek kiadásával, valamint a feladat zárásakor a költségtablák összeállításával is.

A feladat végrehajtása során melegedő és fektetőhelyeket alakítottunk ki a főkapitányság tornatermében, ahol a hó fogságából kimentett személyeket, köztük más megyéből származó kollégákat is sikerült biztonságban elhelyeznünk.

2.1.8. A „Hangár”

A következőket, a szegedi „Hangárral” kapcsolatos tapasztalataimat zárójelben tudnám elhelyezni a korábban felsorolt mérföldkövek sorában. Ez volt végsősoron az a szolgálati feladat, amely a Fejér megyei gazdasági szerveket átvezette a határmenti védekezés világába.

2012-ben a korábban ismertetett, 3-3 megyét átfogó Regionális Gazdasági Igazgatóságok rendszere megszűnt, és a megyei Gazdasági Igazgatóságok újra a megyei rendőrfőkapitányok irányítása alá tartoztak.

A Közgazdasági, Műszaki és Informatikai Osztályokba visszatértek az eladdig a régióközpontokban dolgozó kollégák, így jómagam a vezetékes híradó és EDR rádiózás szakterületét vettem át Fejér megyében.

2015 tavaszán, a megnövekedett migrációs nyomás hatására, a külső államhatárral nem rendelkező, ún. „belső” megyék csapatszolgálati századai vezénylésre kerültek, az érintett megyék megerősítése céljából.

Jómagam és három másik, a Gazdasági Igazgatóságon dolgozó kollégám március utolsó hetében kerültünk egy hétre levezénylésre a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányságra, ahol a Szegedi Határrendészeti Kirendeltség gazdasági vezetőjének irányítása alatt tevékenykedtünk. A megyei századunk tagjai ez idő alatt a zöldhatáron sokszor az öntestükkel állták útját a vonuló tömegnek, próbálták őket összerendezni és kísélni a gyűjtőpontokhoz.

12-12 órás szolgálatokban dolgoztunk, két helyszínen. Egy páros a határrendészeti kirendeltségen végezte a készletek kezelését és szortírozását, én pedig egy kollégámmal váltásban egy, a röszei kis határátkelőtől nem messze lévő hangárcsarnokban, az oda előállított migráns személyek étkeztetését végeztem.

Testközelből látva megrázó volt látni, miként emelkedik hétről-hétre a létszám: míg az első napomon kb. 20-22 fő volt, a hét végére már 100 fölé emelkedett. Nem telt el egy hónap, máris 3000 ember táborozott sátorokban a „Hangár” előtti füves területen annak ellenére, hogy a regisztrációt követően rövid időn belül tovább szállításra is kerültek. Előbb a szegedi, majd a kiskunhalasi HRK-kra, ahol idegenrendészeti eljárásukat lefolytatták, majd az ország több pontján kialakított menekülttáborokba, így a Fejér megyei Bicskére is.

A „Hangár” épülete ekkorra már nem a szállásolás, hanem az adminisztrációs munkahelyek, valamint az ételmezési készletek és a védőitalok raktározására szolgált.

Az emberek türelmetlenek, bizalmatlanok és agresszívek voltak: a kiépített vezetékes vízhálózatból nem voltak hajlandók inni, de a kapott ásványvizet egy beleivás, illetve a szendvicsbe történő egyszeri beleharapás után eldobálták. Történtek gyűjtogatások és lázadások is. Mi, gazdaságiak ekkor még nem rendelkezünk bevetési ruhával, otthonról hozott

munkásruháinkban dolgoztunk, jártunk-keltünk az emberek között és sokszor csak a határozott fellépésünknek volt köszönhető, hogy el tudtuk kerülni a személyes atrocitást.

2.2. A minden oldalú logisztika

A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság csapatereje négy megyében is (Baranya, Bács-Kiskun, Csongrád és Békés) segítette a délvidéki határmenti védekezést.

Ez időszak alatt volt példa olyan esetre, amikor egyidejűleg két kontingenst is ki kellett állítani vagy a század két részre osztásával, más-más megyében szolgálatot ellátni.

Az IBH-1 kiépítésének kezdeti szakaszában a század nem került megbontásra, más megyékkel felváltva, de a teljes Csongrád megyei határszakaszt tartotta ellenőrzés alatt, de volt példa olyan esetre is, amikor a „Fejér század” egy szakaszát átcsoportosították egy másik megye szolgálatába.

A védmű-rendszer kiépültével végül elegendővé vált kevesebb létszámú előerő átrendelése és beállt az úgynevezett három váltásos szolgálati rendszer modellje is:

1. táblázat: 3 váltásos munkarend szervezése.

	P	Szo	V	H	K	Sze	Cs	P
I. szak		19:00 - 07:00	07:00 - 19:00	19:00 - 07:00		07:00 - 19:00		U T A Z Á S
II. szak	É R K E Z É S	07:00 - 19:00	19:00 - 07:00	07:00 - 19:00	19:00 - 07:00			
III. szak		19:00 - 07:00	07:00 - 19:00	19:00 - 07:00	07:00 - 19:00			

Forrás: saját készítés.

Általánosan elmondható volt, hogy egy szolgálati ciklus pénteki nappal indult és következő pénteken történt a hazautazás. Az már csak technikai kérdés volt, hogy a század már az érkezés napján éjszaka megkezdte-e a feladatellátást, vagy csak másnap, a nappalos szolgálatban.

2.2.1. A századparancsnok logisztikai gondolkodásmódja

A századparancsnok feladatait a „Rendőrség Szolgálati Szabályzata”³⁸ valamint a „Csapatszolgálati Szabályzat”³⁹ részletesen taglalja mind az előkészítés, a végrehajtás, mind pedig az értékelés időszakában.

Egy, a határmenti szolgálat ellátására átrendelt, utalt erő esetében ezen feladatok egy már meglévő és kidolgozott biztosítási terv keretei közé illeszkednek. A megerősítés helyszínéről, időtartamáról, és az oda delegálni kívánt konkrét megyékről az ORFK Rendészeti Főigazgatósága dönt és átiratban tájékoztatja az érintett megyei rendőrfőkapitányokat az átrendelés tényéről. Az átirat a helyszínen és az időtartamon túl tartalmazza az igényelt erő létszámát és meghatározza szolgálati és személyi felszerelések és gépjárművek általános körét, valamint az érkezéskori lejelentkezés helyét és idejét.

Ezzel párhuzamosan átirat érkezik a fogadó megye Rendészeti Igazgatóságától, mely részletezi a szolgálati helyeket, a szolgálati típusokat, a váltások, valamint a szolgálatok számát és rendjét, rendelkezik az utalt erőknél szánt technikai eszközökről (éjjellátók, erős fényű kézilámpák stb.) és azok átvételi helyéről. Meghatározza továbbá a szállás és a fegyverzeti anyagok tárolásának helyét, a használt EDR rádióforgalmi csatornát, valamint a fontosabb elérhetőségek személyét és telefonszámát.

Ezzel szintén párhuzamosan érkezik átirat a fogadó megye Gazdasági Igazgatóságától, mely további tájékoztatást ad a szállásolás az étkeztetés, valamint a hidegcsomagok és védőitalok átvételének helyéről, idejéről és rendjéről. Rendelkezik továbbá az esetleges fogászati, egészségügyi ellátásról, valamint a műszaki javítások (gumiztatás, gépjármű javítás) lehetőségeiről is.

Mіндеzen információk ismeretében a századparancsnok elsődlegesen arról dönt, hogy a közterületi állomáson túl indokolt-e bűnügyi vagy közlekedésrendészeti szakterületről is tagokat delegálnia a kontingensbe. Ezt követően - a rendészeti főkapitány-helyettes jóváhagyásával és a megyei rendőrfőkapitány nevében - átiratban értesíti a megyei rendőrkapitányságok vezetőit az átrendelésről. Átiratában részletesen felvázolja a váltások rendjét és az egyes kapitányságoktól delegáltatni kívánt személyek számát és összetételét.

³⁸ 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról.

Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100030.bm>

³⁹ 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról.

Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/11_1998.pdf

A Fejér Megyei rendőr-főkapitányság gyakorlatában ez úgy alakult ki, hogy a kapitányságok létszámadatainak függvényében, arányosan kerültek meghatározásra a kért erők.

Az alábbi példa egy valós berendelés adataival szemlélteti a városi szervektől bekért létszám-eloszlást:

2. táblázat: Az FMRFK-kontingens létszám-megoszlása.

Kapitányság	Fő
Székesfehérvár Rk	34 fő
Dunaújváros Rk	18 fő
Bicske Rk	8 fő
Sárbogárd Rk	10 fő
Gárdony Rk	12 fő
Mór Rk	6 fő
<i>Mindösszesen:</i>	88 fő

Forrás: saját készítés.

Átiratában a századparancsnok rendelkezik a szállító járművek számáról (sok esetben konkrét rendszám megjelöléssel), a szolgálati felszerelésekről, ruházatról, az EDR rádiókról, CPE-védőfelszerelésekről, gázárcokról, csapatszolgálati ingerlő gázokról, pajzsokról és mérethelyes lövedékálló mellényekről.

Meghatározza a gyülekezési helyszíneket és az indulási időpontokat is. Az átirathoz egy EXCEL-táblázat kerül csatolásra, melynek kitöltésével vár adatszolgáltatást a kapitányságok részéről, különös tekintettel az egészségügyi okokból igazolt speciális étrend igényére. A táblázat mintája a dolgozat [3. számú mellékleteként](#) megtalálható.

A beérkezett kapitánysági válaszok összesítését követően a szolgálati etap sajátosságának megfelelően dönt a szakok nevesített beosztásáról és az alparancsnokok személyéről.

A fogadó megye által közölt szálláshely vagy szálláshelyek férőhely számainak megfelelően elkészíti a szobabeosztást⁴⁰, különös figyelemmel a kontingensbe delegált hölgyek személyére, valamint arra, hogy egy szobába lehetőleg egy szak állománya kerüljön, így is biztosítva a majdani éjszakai szolgálat utáni pihenést.

A szolgálati beosztás alapján elkészíti a napokra lebontott reggeli, meleg ebéd, meleg vacsora, hideg csomag és éjszakai ellátmány igényt⁴¹, szem előtt tartva a speciális étrendeket. Az elkészült dokumentumokat megküldi a fogadó megye részére.

A századparancsnok városi rendőrkapitányságoknak küldött berendelőjében szerepelnek olyan tételek is, melynek biztosítását a megyei Gazdasági Igazgatóság felé intézi. A mindenkori csapatüzemeltetési századnak vannak ugyanis olyan alogóanyagkészletei, melyek elkülönítve, a fegyverzeti és egyéb raktárakban kerültek tárolásra:

- 15 db EDR rádió,
- 10 db csapatüzemeltetési kiegészítésű gázspray,
- 10 db látcső,
- 10 db éjjellátó,
- 1 db fegyverláda, gyurmával,
- 1 db fegyverkiadási füzet,
- századlétszámnak megfelelő számú talpas boríték (a szolgálati fegyvereknek elkülönítésére).

Ezen eszközöket - és az általa az etap során használt gépjárművet - a századparancsnok az indulás előtti napon vételezi fel.

2.2.2. A gazdasági háttér-apparátus munkája

Noha Balogh Miklós 2016. évben készült tanulmányában rámutatott, hogy: “A logisztikai feladatok színvonalas végrehajtásához (élelmezési, elhelyezési, fegyverzeti és rendezettechnikai, gépjármű indító, forgalmazási és üzemeltetési, informatikai rendszert működtető) a megfelelő létszámú és képzettségű szakember összevonása szükséges”

⁴⁰ A szobabeosztás mintáját a [4. számú melléklet](#) tartalmazza.

⁴¹ Az étkezési lejelentő mintája az [5. számú mellékletben](#) található.

elmondható, hogy a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság Gazdasági Igazgatósága már a 2015. év tavaszától tevékenyen részt vett a határmenti rendőri műveletek támogatásában.

A korábban ismertetett „mérőkövek” tapasztalatai világosan rámutattak, hogy egy elhúzódo rendőri művelet során enyhíteni kell a kontingens parancsnokának vállára nehezedő terheket, ezért rendőr-főkapitányságunk - tudtommal az utalt megyei erők vonatkozásában elsőként - tett intézkedést saját erőinek logisztikai támogatására a határmenti feladatellátás során.

A logisztikai egységek szolgálatról szolgáltra gyűjtött tapasztalati odáig vezettek, hogy a 2016. évben már komoly technikai felszereltséggel tudtuk a feladatainkat ellátni. Túl a személyi állomány komfortérzetét növelő cikkeken, a járműpark üzemeltetéséhez szükséges tartalék anyagokkal, egészségügyi felszereléssel, és különféle védőeszközökkel felszerelve tudunk támogatást nyújtani a rendőri feladat ellátásához.

Mivel a feladatellátás sokszor zajlott új, addig ismeretlen helyszíneken, valamint, hogy a fogadó megyék eljárási rendjei is a kialakult helyzetekhez igazodottan folyamatosan változtak, elengedhetetlen és természetes volt a logisztikai csapatok közötti folyamatos információcsere. Ez jellemzően a két etap közötti időben folytatott személyes megbeszélések, illetőleg az adott helyszínről a gazdasági vezetés irányába tett írásos jelentés vagy telefonhívások formájában történt meg.

Főként a határmenti szolgálatok kezdetén volt elvárt igény mind a fogadó megye, mind az ORFK, mind pedig a saját gazdasági igazgatóság részéről egy, a jellemzően a reggeli órákban teljesített és a meghatározott kapcsolattartó mobiltelefonjára küldött SMS üzenet, amely vagy az eltelt időszak esemény mentességéről szólt, vagy pedig röviden ismertette a felmerült problémákat.

A feladatok szintjének emelkedése függvényében változott a logisztika járműhasználati igénye is. Kezdetben egy db civil jellegű személyautóval folyt a biztosítás, azonban amikor napi szinten szükségessé vált az állománynak a határszakaszon történő megközelítése, terepjáró képességgel bíró jármű használata lett indokolt. Evégből a logisztika a 2016. évtől már egy Nissan Pathfinder típusú gépjárművel látta el szolgálatát, amelyhez a későbbiek során - a megnövekedett kellékanyag-kapacitás okán - egy db egytengelyes utánfutó hadrendbe állítása is megtörtént.

Az utánfutó mintegy mobilizált logisztikai bázisként működött, a nagyobb terjedelmű eszközök szállítása és raktározása céljából, és a szálláshelyek zárt parkolóiban került elhelyezésre.

Minden szolgálati etap előtt a Műszaki Osztály elvégezte az előző kontingens ideje alatt lemerült készletek feltöltését, pótlását és az újonnan felmerülő igények szerinti aktualizálását, a Gépjármű Csoport pedig átvizsgálta és felkészítette a kontingensbe delegált járműveket.

Nekem, mint a megye híradó technikusának, feladatomból volt felügyelni a kontingensbe delegált EDR-eszközök forgalmi csatorna-kiosztásait is, és szükség esetén intézkedni a hiányzó csatornák telepítésére.

Ezen felül kéziszerszámokat, forrasztókellékeket és tartalék eszközöket készleteztünk egy műszerész táskába, hogy az esetleges egyszerűbb műszaki meghibásodásokat a helyszínen orvosolni tudjunk.

A [13. számú mellékletben](#) felsorolt tételek hű képet mutatnak főkapitányságunk logisztikai megerősítésének színvonaláról.

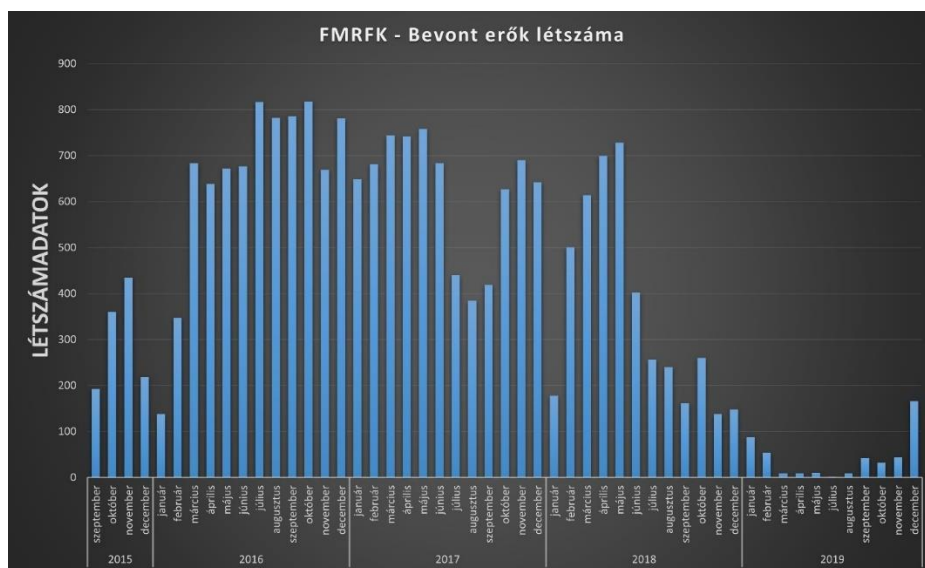
2.2.3. Gazdasági mutatók

A téma feldolgozása során kutatást folytattam az illegális migráció kezelése során felmerült többletköltségek tekintetében is, a 2015-2019 évek vonatkozásában. Mivel a teljes védekezést felölelő pénzügyi elemzés elkészítése lehetetlen feladat lett volna, így a kutatást a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság éves gazdasági beszámolóira alapozva végeztem el.

Tekintve, hogy az adatszolgáltatások rendszere is a folyamatosan változó igényekhez alkalmazkodott, ezért a személyi kiadásokra vonatkozóan, a fő/óraszám/túlmunkadíj-eloszlás tekintetében csupán 2015. szeptember hónapjától álltak rendelkezésemre anyagok. A fentiek alapján kutatásomban mind a személyi, mind pedig a dologi kiadások tekintetében a 2015. szeptember – 2019. december hónapok közötti intervallumot vettem alapul. A számok viszont így is eléggé beszédesek. A különböző adatszolgáltatások és számlajegyzékek adatait rendszereztem, kategóriákba soroltam, és az ezen tételek összegző táblázatait a dolgozat [2. számú mellékletében](#) helyeztem el.

Az alábbi diagram az illegális migráció kezelésére bevont személyi állomány létszám-megoszlását mutatja, a tárgyidőszakra vonatkozóan:

3. diagram: A bevont erők létszám-megoszlása.

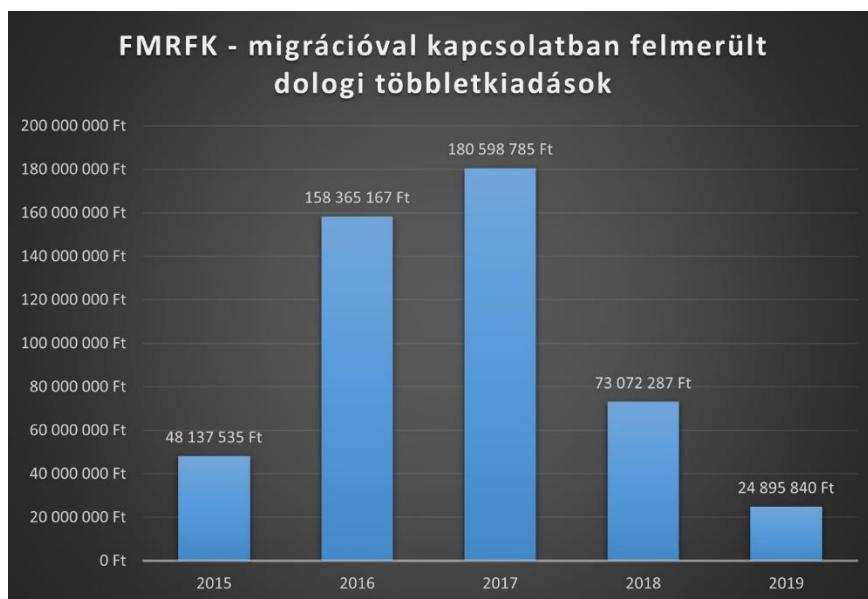

Forrás: saját készítés.

A diagramon jól kivehetőek az időszak nevezetesebb pontjai, mint a migrációs hullám erősödése, tetőzése és az, ahogy a védvonal kiépülésével az élőerő létszámigénye is egyre csökkent.

A dologi kiadások tekintetében szintén jól érzékelhető a változás:

4. diagram: Dologi többletkiadások.

Forrás: saját készítés.

Mint látható, elképzelhetetlenül nagy az az összeg, amely az illegális migráció kezelésének hátterét biztosította.

3. „Medikus a négyben”

Bár a határmenti szolgálatok logisztikai biztosítását a Gazdasági Igazgatóság különböző szakterületeiből kiállított egységei végezték egy egységes ellátási politika mellett, ezen rész ismertetésénél a saját tapasztalataimat és módszereimet tudom megosztani, amelyet a velem együtt dolgozó munkatársaimmal, saját EDR-hívójeletem megtartva, mint „FEJÉR MEDIKUS” egység hajtottunk végre.

3.1.1. Az elindulás és megérkezés

A kontingens indulását megelőző napon, szigorú átadás-átvételi dokumentáció mellett töltöttük fel a logisztikai Pathfindert és az utánfutót, a korábban ismertetett készletekkel. A másnapi indulás reggelén átvettük a közbeszerzési eljárás alapján szerződött beszállítótól a kontingens induló élelemcsomagjai, majd a kontingensparancsnok által meghatározott gyülekezési pontra indultunk.

Fejér megye vonatkozásában két gyülekezési helyszín gyakorlata alakult ki: a Székesfehérvári és a Dunaújvárosi Rendőrkapitányság objektuma. A Székesfehérvári, Móri és Bicskei állomány a Székesfehérvári Rendőrkapitányságon került összevonásra, majd onnan a századparancsnok vezetésével a Dunaújvárosi Rendőrkapitányságra indult. A Dunaújvárosi Rendőrkapitányságra érkeztek a helyi, valamint a Sárbogárdi- és a Gárdonyi Rendőrkapitányságok erői. Az úti élelmiszer csomagok ezeken a gyülekezési pontokon kerültek kiosztásra.

A Dunaújvárosi Rendőrkapitányság tantermében került sor az első eligazításra, mely során a századparancsnok ellenőrizte a névsort, az EDR-hívószámokat és fegyver adatokat, ismertette a feladatot, közölte a szakaszok beosztását, meghatározva a szakaszparancsnokok és tagok személyét. Ismertette az indulás időpontját, az utazás alatt betervezett egészségügyi pihenő helyszínét, az érkezéskori fegyverleadás helyét, a szállás helyszínét, a szobabeosztást és az étkezés körülményeit.

Az eligazítást követően - a századparancsnok engedélyével - a logisztika elszakadva a század köteléktől, korábban indul útnak a fogadó megye irányába.

Sok esetben az eligazításkor szembesültünk azzal, hogy a korábban megküldött névsorok ellenére változás történt a delegált tagok személyében. Ez elsősorban a századparancsnokra nézve jelentett többlet dokumentációt, a logisztika részéről csak akkor, ha a személyi változás speciális étkezés-változással is járt. Ezt a változást az utazás ideje alatt le lehetett kommunikálni a fogadó megye gazdasági összekötőjével, valamint el lehetett intézni a rádiócserekből adódó, utólagos forgalmi csatorna programozásokat is.

A megyébe megérkezve az első utunk minden esetben a főkapitányság gazdasági osztályára vezetett, ahol felvételeztük a szolgálatellátáshoz a megye által biztosított technikai eszközöket (éjjellátók, akkumulátoros lámpák stb.) és egyéb anyagokat. Ezt követően indultunk a szálláshelyre, ahol megbizonyosodtunk a szobák elfoglalhatóságáról és amíg a megyébe beérkező század a fegyverleadást bonyolította, pontosítottuk az étkezés részleteit is. A tapasztaltakról telefonon tájékoztattuk a kontingens parancsnokát.

Az állomány étkezését követően rend szerint a kontingens parancsnokának eligazításon kellett megjelenie, ahová néhány esetben mi is elkísértük.

Új megye, új határszakasz során maga a parancsnok is bejárást végzett a területen, amelyhez mi is csatlakoztunk, hiszen sok esetben már az éjszakai szolgálatkezdés idejére rendelkezniünk kellett a lehető legtöbb ismerettel a határszakasz megközelítésével, a ki- és belépési pontokkal, valamint a településeken való közlekedések legoptimálisabb útirányával.

Ehhez a GPS mellett nagy segítséget nyújtottak a helyi rádióállomások információi is, amelyek élő szóban, vagy RDS-információ útján adtak hírt balesetokról, torlódásokról, útlezárásokról.

3.1.2. A helyszíni feladatellátás

Feladataink ellátása során csapatommal a helyszíni ellátás filozófiáját vallottuk magunkévá: együtt élni a századdal.

Készleteink nagyobb méretű, keveset mozgatott tételeinek bázisát az utánfutó jelentette, melyhez csak ad-hoc kellett nyúlnunk egy-egy gumicsizma, védőruházat, vagy a tartalék gumibroncsok kiadása esetén. Az ellátáshoz szükséges forgókészleteket a szobánkban raktároztuk el.

Mindezek mellett mintegy „kézi raktárként” a Pathfindert szereltük fel. A gépkocsi csomagtartója az élelem, az ásványvíz-készlet és a tea szállítására szolgáló badellák helyéül szolgált. Kezdetben fém, csatos tetejű badelláink voltak, de a folytonos nyitogatástól a tea hamar kihűlt a hidegebb időjárásban, valamint a nehéz terepviszonyok között, ahogy

lötykölődött a folyadék, kifolyt a csomagtartóba. Ezeket orvosolandó, műanyag, kifolyó csappal felszerelt badellák beszerzését szorgalmaztuk, melyek téglatest kialakítása révén optimális helykihasználást tett lehetővé. Az állomány nagy meglegedésére, saját beszerzésű készletünkből a normától eltérő időszakban is tudtunk szolgálni ebből a fajta védőitalból.

Ugyanitt, a csomagtartóban tartottuk a tartalék műanyag poharak bontatlan, valamint a tea számára megbontott csíkjait, papír kéztörölköt és a hidegáram szállításához használt nagyméretű és strapabíró szemeteszákok hengereit. Egy kinyitott zsákot a jobb hátsó ablakhoz erősítettünk fel, az ellátás során keletkezett hulladék gyűjtése céljából.

A gépjárműben egyébként mindennek megvolt a maga pontos helye. A hátsó ülésor előtt, lábnál keresztbe elfektetve volt egy ásó és egy lapát, melyeknek a nyelét kicsit rövidebbre kellett vágni. A vezető ülés mögött, lábnál volt a tartalék olajok, ablakmosó és fagyálló folyadékok helye, amelyre keresztbe fektettük a műszerész táskát a szerszámainkkal.

A hólánc és a műanyag vontatókötél jobb oldalt, az első ülés alatt volt elhelyezve, hátulról. Előtte szintén a hátsó ülés előtti lábrésznél dobozban kis kiszerezésű zselés kézfertőtlenítők, rajta egy műanyag zacskóban napvédő, testápoló krémek, rovarriasztó és orrspray-k, míg egy másikban nedves kéztörő kendők csomagocskái.

A hátsó ülés egyik felét a gyógyszerek nagy műanyag ládája foglalta el, keresztben („nagy gyógyszeres”). Ebben vény nélkül kapható láz-és fájdalomcsillapítók, vitaminok, köhögés elleni készítmények, széntabletta és vitaminok voltak. A hátsó ülésor közepén, egy dobozban voltak a különféle típusú és fajta elemek („nagy elemes”).

A jobb hátsó ülésen elsődlegesen a bikakábelnek volt a rendeltetészerű helye, amely így besimulva az ülés mélyedésébe nagyjából vízszintbe tudta hozni azt a vastag hungarocellból készített tartót, amely a kávé nyomós termoszaik tárolását volt hivatott szolgálni. A vastag hungarocell-tömbbe két kör volt vájva, amelybe pont beleilleszkedett egy-egy nyomós termosz, így nem tudott elborulni. Ezen a tálcán helyet kapott még a kocka- vagy kristálycukor, a tejpor, az édesítőszer és a keverőpálcika bontott csomagja is.

A „nagy gyógyszeres” és a kávéfőző között, a „nagy elemes” tetején, elfektetett állapotban egy 12 személyes Szarvasi-kávéfőzőt vittünk magunkkal és itt kapott helyett a tartalék kávé, cukor, krémpor és pálcika készlet is. Továbbá innen, a két termosz között „nyúlt be” a kávéspohár megbontott csíkját, amelyet, ha elfogyott, a csomagtartóból pótolunk.

A szolgálati etap során 3 db 12 személyes Szarvasi-kávéfőzőt vittünk magunkkal, 4db nyomós- és 9 db másfél literes fémtermoszt. A felmért igények szerint minden szolgálat előtt le tudtuk főzni a kívánt mennyiséget, valamint azzal, hogy az egyiket a szolgálat során magunkkal vittük, a területen, akár egy határátkelőhelyen is meg tudtuk oldani a készleteink frissítését. Így hát volt nálunk elegendő kávé és tea ahhoz is, hogy megkínálhassuk belőle a honvéd bajtársakat, vagy éppen az ellenőrző elöljárókat is.

Mind a vezető, mind pedig az utasoldali ajtóban egy-egy 500 ml-es nyomos kézfertőtlenítő volt elhelyezve, néhány orrsprayt, illetve kis zselés kézfertőtlenítőt, valamint C-vitamint a könyöklőben tartottunk. A két ülés között pedig hátra nyúlva a „kis gyógyszeres” és „kis elemes” ládikókat tudtuk elérni. Ezekben azok a leggyakrabban használt vagy keresett tételek voltak, amit könnyen, a nagyobb dobozok megbontása nélkül ki tudtunk szolgálni.

Az első, utasoldali ülés előtt, lábnál, egy fekete nylonzsákban volt feltekerve a drót vontatókötél és azon egy téglá.

Készleteinket szemlélve talán többekben felmerülhet a kérdés, hogy vajon a hóláncot, hólapátot nyáron, illetve a rovarsprayt télen is vittük-e magunkkal? Nos, számukra a válaszom az, hogy igen. Egyrészt a helyet nem foglalta, másrészt pedig éppen a 2017-es húsvét bizonyította be azt, hogy a logisztikának mindig, minden körülményekkel szembe kell tudni néznie.

A húsvéti hóesés Kelebián ért bennünket. Előtte egy nappal olyan erős volt a napsütés, hogy bőrvédő krémről kellett gondoskodnunk az állomány számára. Április 19-én éjszaka aztán akkora hó esett le hirtelen, hogy a fák kettétörtek a hirtelen jött súly alatt. Ekkor jól jött a hólapát és az, hogy volt hóláncunk, megkönnyítette a dolgunkat egy árokba futott gépjármű kimentése során is.

Hovatovább, készleteinkkel nem egyszer segítettük ki másik megye állományát is.

4. kép: A "FEJÉR MEDIKUS"-egység.

Forrás: saját fotó.

Egységeinkkel EDR rádión folyamatosan tartottuk a kapcsolatot, jeleztük éppen melyik szektort hagyjuk el, melyikbe lépünk be. Ezt hivatott kifejezni az ezen fejezet címe is.

Annak, hogy a szektorokban kötetlenül mozoghattunk, megvolt az a hátránya, hogy viszont magukkal a határjelekkel nem igazán voltunk tisztában. A szektorok ki- és belépési pontjait, határait tereptárgyak alapján azonosítottuk be, valamint azt is, hogy egy szektor melyik részén járunk. Így aztán ha egy kolléga egy adott határjelhez hívott bennünket, rá kellett kérdeznünk, az melyik szektorban van és, hogy annak is az elején, közepén vagy a végén.

Mobilitásunknak azonban stratégiai ereje is volt, hiszen egy-egy kerítés ellen intézett roham, vagy átvágás esetén rövid idő alatt a helyszínre tudtunk érkezni, így segítve a védekezést. Ily módon egységünk plusz egy gépkocsinak számított a határszakaszon.

Az eltelt évek során nem egy alkalommal akadályoztunk meg mi is így behatolási kísérletet, vagy éppen fogtunk el az ország területére illegálisan belépő személyeket.

5. kép: "Vágás".

Forrás: saját fotó.

3.1.3. A sémák

Hatékonyágunk titka talán abban rejlett, hogy minden etap helyszínére forgatókönyveket, sémákat dolgoztunk ki - sokszor már egy új helyszínre való megérkezést követő pár órában. Ha kellett, már meglévő sémáinkat dolgoztuk át amennyiben például az előző etap óta változás állt be az élelmiszer csomagok vagy a védőitalok felvételezési körülményeiben. Ehhez a forgatókönyvhöz aztán óramű pontossággal tartottuk is magunkat, egészen az etap végéig.

Ez persze nem jelentette azt, hogy egy ad-hoc felmerülő problémával ne tudtunk volna szembenézni. Viszont a probléma megoldásával egyidejűleg intézkedni tudtunk arra vonatkozóan is, hogy a napirend többi pontja (például az éjszakás állomány szolgálatba léptetése) ne sérüljön.

A század élete a szolgálatfelvétel, a szolgálatleadás és az étkezések időpontjához volt kötve. Mint az az előző, bevezető részből is kitűnik, saját szolgálatunkat ehhez igazítottuk oly módon,

hogy mindig legalább egy fél órával a század előtt járjunk. Étkezéseinket pedig a szolgálati helyek elfoglalásának vagy pedig a bevonulás, fegyverleadás idejére időzítettük.

Mint azt a „Hangárral” kapcsolatos részben megjegyeztem, a védekezés kezdeti szakaszában a rendőri erők és a gazdasági szervek külön feladatokat láttak el. Ekkor még a századparancsnok (és helyettese) terhe volt az ételcsomagok felvétele és kiosztása. Aztán ahogy a migránskezelés hangsúlya mindinkább a tranzitóra és a menekülttáborokra helyeződött át (és ekképp a „Hangár”, mint gyűjtőpont szerepe okafogyottá vált), felszabadult erőinkkel – ismétlem, ismereteim szerint az utalt megyék közül elsőként -, mint gazdasági logisztika váltunk a század szerves részéül.

Kezdetben megkötés volt, hogy a logisztikai team-et tisztnek kellett vezetnie, később már nem lett kívánalom, s így lehettem én is (tiszthelyettesként) egy team vezetője.

A legelső, általam kidolgozott séma talán a [8. számú mellékletben](#) is szereplő szegedi volt. Persze, ez is finomodott szolgálatról-szolgálatra a szerint, hogy a szállás mondjuk egy röszei fogadóban, vagy bent Szegeden volt, netán éppen a Tisza túlsópartján.

Napirendünk szerint jóval a század előtt ébredtünk és a 3 db Szarvasi-kávéfőző segítségével lefőztük a nap elindításához szükséges kávé mennyiséget tudva azt is, hogy az emberek a reggeli, fegyverfelvétel és az eligazítás után még szívesen megittak egy kávé.

Az olyan szolgálati csoportok részére, akik feladataikat a határszakasztól távol, mélységben végezték (ellenőrző áteresztő pont, mozgó), igényeiket felmérve ellátmányukat, másfél literes fémtermoszokban készleztük össze. Ennek kompakt, könnyen szállítható módjaként az erős, makarovos lőszeres dobozok bizonyultak, amibe a termoszt beleállítva, műanyag tartókban helyet kapott még a cukor, krémpor, negyed-negyedcsík pohár és a keverőpálcika is.

Szolgálat után ezeket a csomagokat összegyűjtöttük, a fogyott anyagokat pótoltuk és a termoszokat elmostuk.

A század ébredése és készülődése ideje alatt indultunk el a szálláshelyről annak függvényében, hogy a reggeli helyszíne éppen hol volt. A reggelivel akkor végeztünk, amikor a század oda éppen megérkezett, s mi akkor indultunk el a Bajai úti bázisra. Felvételeztük a védőital és hidegcsomag ellátmányt.

A hosszú határszakasz, az egység tagozódása, valamint a napközben felmerült egyéb feladatok miatt bevett gyakorlattá vált, hogy a hidegcsomagokat és az ásványvizet az eligazítás után

osztottuk ki, megkávéztattuk az állományt és ekkor osztottuk szét a mélységi csoportok előbb részletezett kávécsomagjait is.

Amíg a század elvégezte a helyszíni váltást, mi a szálláshelyen frissítettük a készleteket, majd elindultunk végrehajtani a helyszíni ellátást. A század által biztosított szektorok elhelyezkedésétől függően határoztuk meg a bekezdés és a haladás irányát. A [9. számú melléklet](#) az úgynevezett „Szeged nagykör” sémáját mutatja be, a Tisza túlsó partján lévő szálláshelyet feltételezve.

Tekintve, hogy a határszakasz végére érve értelmetlen lett volna ugyanott visszafordulni, ezért műúton haladva tértünk vissza az első belépési ponton. Útközben igény szerint frissíteni tudtuk a mélységi csoportok készleteit és el tudtuk fogyasztani a napi meleg ebédünket is.

Kezdetben a század nem volt megbontva. Később, amikor nappalos és éjszakai szolgálatokkal is számolni kellett, úgy kellett időzíteni, hogy az éjszakai állomány szolgálatba léptetését is elő tudjuk készíteni.

A Bács megyei sémákat nagyjából a szegedire tudtuk illeszteni, amíg az étkeztetést a szálláshely tudta biztosítani. A nehézséget az adta – mint az a [10. számú melléklet](#) alapján is látható -, hogy a hidegellátmányért kezdetben Kiskunhalasra kellett elmenni.

Amikor a reggeli, ebéd és vacsora központi kiszállítás alapján került meghatározásra, ezeket egy szállítótól reggel, dél körül és késő délután át kellett venni és ki kellett osztani. Ahhoz, hogy a helyszíni ellátás ne sérüljön, kidolgoztam a „kinti ember – benti ember” metodikáját.

Két fő logisztikussal ezt úgy lehetett megoldani, hogy volt egy állandó nappalos és egy állandó éjszakai.

A nappalos reggel lefőzi a kávé, átveszi és elvégzi a reggeliztetést. Átveszi az éjszakaiástól a gépjárművet és végzi a helyszíni ellátást. Délután elmegy Kiskunhalasra az éjszakai ellátmányért, visszaúton tankol, majd átadja a kocsit az éjszakaiásnak. Lefekvés előtt eltakarítja a kiadott termoszkot és badellákat.

Az éjszakai végzi az éjszakai ellátást, majd hajnalban elmegy Kiskunhalasra az ellátmányért, a visszaúton tankol. Átadja a gépjárművet a nappalosnak. Nappali pihenő idejében átveszi és kiosztja a meleg ebédet és vacsorát, és lefőzi az éjszakai kávé.

A hidegsomagok kiosztása az eligazítások után történt meg. Később, amikor például a Hercegszántó Határrendészeti Kirendeltség objektum udvarán elhelyezésre került egy e cél szolgáló konténer, séma ezen része visszailleszhetővé vált a szegedihez.

A [11. számú mellékletben](#) ismertetett „Majsa” séma nehézségét az adta, hogy a szállás és a szolgálati hely messze esett egymástól, valamint, hogy a logisztikának kellett kezelnie egy, a Kelebia Határrendészeti Kirendeltség udvarán elhelyezett „technikai konténer” is, benne rádiókkal, lámpákkal, éjjellátókkal stb. Ezeket nyilvántartani, kezelni, tölteni kellett.

Ezt az előbb ismertetett sémára illesztve egy állandó nappalos és egy állandó éjszakás emberrel oldottuk meg, kiegészítve egy harmadik fővel, aki egy kis ügyintézői autóval a napközbeni feladatokat oldotta meg és elvégezte a logisztikai emberek váltását oly módon, hogy a váltásra történő kiutazáskor, útba ejtve Kiskunhalast, felvették a hidegsomagokat.

A fentektől eltérő, legspeciálisabb sémának az [12. számú mellékletben](#) szereplő „Békés” bizonyult. A rendőri erők itt nem az eddig „klasszikusnak” tekinthető határvédelmi tevékenységeket láttak el, hanem a helyi erők megerősítésekén a mélységben végeztek ellenőrző áteresztő pont és mozgó feladatokat. Ennél fogva a helyszíni ellátás kivitelezhetetlenné vált.

A század két részre lett bontva: a Battonya Határrendészeti Kirendeltség irányítása alá tartozó brigád Orosházán, egy hotelben, míg a Lökösháza Határrendészeti Kirendeltség brigádja Gyulán, egy kempingben volt elszállásolva.

Mivel az orosházi brigád élvezni tudta a hotel nyújtotta lehetőségeket, tulajdonképpen „önellátóvá váltak, a kávékészlet egy része számukra átadásra is került. (Végül egy nap múlva arról is lemondtak.)

A logisztika a gyulai helyszínen maradt. Ott napközben végezte az étkeztetést és az egyéb tankolási feladatokat. Reggel lefőztük a nappalos részére a napi adag kávéját és a korábban ismertetett módszerrel azt kiosztottuk (makarovos doboz). A délután folyamán elindultunk Szegedre, a Bajai úti bázisra a hidegellátmányért. Itt egyszerre lett felvételezve az éjszakás, majd a másnapi nappalos ellátmány.

Ezeket a battonyai és a Lökösháza Határrendészeti Kirendeltség hűtőibe kellett eljuttatni, az állomány itt vette magához önállóan. A szállításhoz hidegen tartó dobozokat és szivargyújtóról működtethető hűtőládákat kaptunk a fogadó megyétől. (Ezek üzemeltetéséhez az első napon szivargyújtó-elosztókat kellett vásárolnunk.)

6. kép: A Békés megyei módszer.

Forrás: saját fotó.

Az utazás így tulajdonképpen a fél szolgálati napunkat kitette. Annak függvényében, hogy Orosházán éppen teljesítettek-e szolgálatot bűnügyes erők, két útvonallal is rendelkezünk a visszaútra nézve. Ha igen, akkor a 43-as úton visszajöttünk Orosházára, majd onnan le Battonyára. Battonyáról hajtottunk át Lőkösházára. Lőkösházán lefőztük az éjszakásaink kávéját, ehhez a Pathfinderben magunkkal utaztattuk a kávéfőzőt és a termoszeket, majd miután mindent átadtunk, visszatértünk a szálláshelyre.

A nappalosoktól visszavettük és elmostuk a kávé csomagokat, s csak ezt követően tértünk nyugovóra.

Ezen a helyszínen csupán egyetlen hetet töltöttünk, az etapot lezáró napon az egész logisztikai bázist vissza is költöztettük a következő kontingens számára, Dunafalvára.

3.1.4. Az „extra” szolgáltatások

A velem egykorúak tudják, hogy régen a különböző kitelepülési is biztosítási feladatokat bizony mindenféle ellátás nélkül kellett végrehajtanunk. Ezen okból természetesnek volt mondható az a belső indíttatás, ahogy az állományért viseltettünk. Persze, minden században kellett legyen legalább egy „nehéz ember”, egy örök elégedetlenkedő, akinek semmi sem volt jó. Őket vagy a saját társai rakták helyre, vagy az etap közepére „szelídültek meg”. Néhány ilyen kezdetben „nehéz emberrel” azóta is jó kapcsolatot ápolok.

Lévén, hogy egy gazdasági világválság utóhatásának éveit éltük, tudtuk, hogy a legtöbb ember nehéz családi vagy egyéb természetű gondokat hagyva otthon látta el szolgálatát. Az, hogy közöttük jártunk, velük éltük meg a nehéz pillanatokot, lehetőséget biztosított arra, hogy az ilyen emberekre jobban odafigyeljünk. Pár perc közös cigarettázás, kávézás, jó szó és humor segített átvészelni néhány nehéz időszakot sok ember számára. Jeles ünnepeken apró ajándékokkal is megleptük az állományt: húsvétkor meglocsoltuk a lányokat (a katonahölgyeket is) és apró csokitojásokat osztottunk. Karácsonykor szaloncukrot.

Mindezt természetesen nem a központi ellátmány terhére, hanem saját forrásainkból biztosítottuk.

Bár 2020. óta más területen tevékenykedem, a mai napig kapok, kapunk pozitív visszajelzést az állomány köréből erre az időszakra vonatkozóan.

3.1.5. A szolgálati etap zárása

A hazautazás napja épp oly mozgalmas, mint a megérkezése. Miután az utolsó váltás is megtörtént és a megyei törzs engedélyt ad a lelépésre, a század rendezetten hagyva maga után a szállást elhagyja azt.

A logisztika visszaszolgáltatja a fogadó megye részére a kapott technikai eszközöket és felvételezi a hazaútra szánt hidegsomagokat.

Ezt követően a század rendezetten, kötelékben haladva kezdi meg útját saját megyéjébe. A „Fejér század” esetében, a Duna vonalát átlépve a kötelék felbomlik és az egyes egységek önállóan térnek vissza szolgálati helyeikre. A megérkezés tényéről az egységek parancsnokaitól a századparancsnok visszajelzést vár.

A szolgálati parancsnok elkészíti a teljesített etap részleteit tartalmazó összefoglaló jelentését, kiemelve a rendkívüli eseményeket, esetenként az állomány egészségügyi állapotában beállt változásokat, illetve a technikában, személyi felszerelésekben esett károkat.

A szolgálatösszesítő és az esetleges helyszíni beszerzésekből adódó számlák alapján a Közgazdasági Osztály elvégzi a szükséges számfejtéseket. A Műszaki Osztály pedig a készletek pótlásával és a gépjárművek ellenőrzésével felkészül a következő kontingens-összevonásra.

Összegzés, utószó

Az illegális migráció kezelésével kapcsolatban felmerült feladatok összetettségét csak akkor láthatjuk át igazán, ha egy globális összkép felől haladva merülünk alá annak részleteibe. Minden más, annak csupán egy apró szeletének vizsgálata, hamis képet nyújtana.

Ennek szellemében záró gondolataimat is ugyanezen az úton, de visszafelé lépkedve teszem meg:

Az egyszerű kisrendőr - akár csak a közkatona - láthatatlan porszeme csupán egy gigászi gépezetnek. Mégis, az ő komfortérzetén múlik egy művelet sikeressége, mert ő nyeri meg tábornokai számára a háborút. Ezért hát minden gondoskodás, irányába tett erőfeszítés nem hiábavaló lépés: sokszorosan térülhet meg a harc során.

Vitathatatlan az a tény is, hogy a rendőrség szürke eminenciásainak, a gazdasági szervezetek a háttérből történő, láthatatlan munkája és erőfeszítései nélkül ez a harc nehezen lett volna megvívható. Valódi, a jövőbe mutató vízióknak tekinthetőek tehát Balogh Miklós úr 2016-os gondolatai, hogy a gazdasági és a rendőrszakmánál vállalt válllatve kell a célért küzdenie.

Akár a rendőrszakma, úgy a gazdasági szervezetek fejlődését is a teljesített feladat elvégzését követő önelemzés és önvizsgálat viheti csak előre. A gépezetben ragadt hibákat fel kell ismerni és intézkedni kell azok mielőbbi javítására.

A gazdasági területen végzett kutatásaim rávilágítottak az illegális migráció kezelésének hátteret biztosító kiadások mérhetetlen összegére, de sikerült mindezt párhuzamba állítanom a határrendészeti statisztikákban folytatott kutatásaim eredményével is oly módon, hogy a határmenti védműrendszer kiépülése miként hatott az ismertté vált jogsértések számára és a védekezésre fordított személyi és dologi többletkiadásokra. Kutatásaim megállapították, hogy

a keletkezett többletkiadások arányban álltak a védekezésre fordított élő erő valamint a technika számával.

Egyet tudok érteni a Balla József és Kui László által megfogalmazottakkal, mely szerint a védműveket a jövőben is erősíteni, fejleszteni kell. A kérdés csupán az, hogy ez a fejlesztés merre mutat és hol húzódnak majdan a határai? Tudvalévő, hogy a kerítés maga képtelen önmagát megvédeni egy ellene intézett támadástól, ezért őt felügyelni és védeni kell. Ez viszont – akárcsak a vasfüggöny idején – élőerő helyszínén tartását követeli meg.

Írásomban a 2015-2019 közötti időszakot vettem górcső alá. 2020-tól már bűnügyi vizsgálati vonalon dolgozva, az illegális migráció helyzetét a megnövekedett embercsempész bűncselekmények számából tudom megítélni. Az embercsempészet maga egy látens bűncselekmény, így azok sorozatossága, valamint az ily módon az ország belsejében elfogott illegális migránsok száma riasztó képet mutat. És persze felesleges magunkat abba a hitben is dédelgetnünk, hogy elfogásainkkal az összes ilyen bűncselekményt sikerült felderítenünk, megakadályoznunk...

Hovatovább, a különböző médiákban megjelent híradások mindenféle alagutakról, létrán vagy éppen légi úton történő illegális belépésről, szintén nyugtalanító kérdéseket vethetnek fel.

Ám ezeknek a kérdéseknek a megválaszolása már egy másik tanulmány elkészítéséhez szolgálhatna alaptémául...

Felhasznált irodalomjegyzék, források

Irodalmak, publikációk

1. APAP J., DIAZ D., TREVINO G. and SABBATI G.: „A global compact on migration: Placing human rights at the heart of migration management”. EPRS és Külügyi Tematikus Főosztály, Európai Parlament, 2017. december.
2. Balla József: „Határőrizeti intézkedések a migrációs válság kezelésére”. In: Tóth Péter (szerk.): Magyarország és a 2015-ös európai migrációs válság. Dialóg Campus Kiadó, Budapest, 2017.
3. Balla József: A Magyar Honvédség helye és szerepe a határőrizeti rendszerben. Hadtudományi Szemle, X (2017/1), pp. 354–364.

4. Balla József - Kui László: „A határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár és határőrizetre gyakorolt hatásai.” *Hadtudományi Szemle* (X. évfolyam 1. szám) (2017.) pp. 1-17.
5. Balogh Miklós: „Az elhúzódo rendőri művelet logisztikai biztosítása.”, *Határrendészeti Tanulmányok* (XIII. évfolyam 4. szám) (2016.) pp. 11-54.
6. Csobolyó Eszter: „A határőrizeti célú ideiglenes határzár, mint kritikus infrastruktúra. The temporary technical barriers as a critical infrastructure.” *Hadtudományi Szemle*, 2017. (10. évf.) 3. sz. pp. 482-494.
7. Kovács Gábor: „A migráció bűnügyi hatásai a magyar határrendészet kockázatelemzési rendszerére.” In: Hautzinger Zoltán (szerk.): *A migráció bűnügyi hatásai. Magyar Rendészettudományi Társaság Migrációs Tagozat* (2016) pp. 141-150.
8. Kui László: „A határőrizeti célú ideiglenes biztonsági határzár továbbfejlődése, avagy a második kerítés mindent megold?” *Hadmérnök* (XII. Évfolyam 4. szám) (2017): pp. 1-9.
9. Kui László: „A magyar határőrizet technikai támogatásának aktuális helyzete.” *Határrendészeti Tanulmányok* 2016/1. szám, Budapest 2016.
10. Lakatos Tibor - VÁJLOK László: „Tömeges migráció kezelésének irányítására létrehozott ideiglenes szervezeti elemek működésének tapasztalatai,” *Belügyi Szemle* (64. évfolyam, 12. szám), (2016) pp. 16-24.
11. Lőwiné Kemenyeczkai Ildikó: „A migráció várható alakulása és hatása a biztonság dimenzióira 2030-ig” *Hadtudományi szemle* (VIII. évfolyam 1. szám) (2015.) pp. 189-208.
12. Varga János: „A magyar határrendészeti rendszer működése a tömeges méretű migráció kezelése során.” *Határrendészeti Tanulmányok* 2016/3. szám, Budapest pp. 94-108.
13. Vájlok László - Vedó Attila: „Katoná-e a határrendész?” *Katonai jogi és hadijogi szemle* 8: 3 pp. 95-122. p. 28. (2020)

Újságcikkek

1. France: „Hungary refugee fence not even fit for animals.” *AlJazeera.com*, 2015. 08. 31.
2. Forrás: <https://www.aljazeera.com/news/2015/8/31/france-hungary-refugee-fence-not-even-fit-for-animals> (utolsó megtekintés: 2022.03.23.)
3. Reuters: *Hungary's Socialists make leftist turn to challenge Orban*, 2017. 05 24.

4. Forrás: <https://www.reuters.com/article/us-cee-summit-hungary-opposition-idUSKBN18K27I> (Utolsó megtekintés: 2022. 03 26.)
5. Index: „Határzár: a Jobbik nem elégedett, fokozná.”2015.06.17. (TH.B. - DSZ)
6. Forrás: https://index.hu/belfold/2015/06/17/hatarzar_a_jobbik_nem_tamogatja/
(Utolsó megtekintés: 2022. 03 26.)
7. Delmagyar.hu: „A határ mentén nem üzlet a kerítés őrzése.” (2016.11.01. 07:30)
8. Forrás: <https://www.delmagyar.hu/szeged-es-kornyeke/2016/11/a-hatar-menten-nem-uzlet-a-kerites-orzese> (Utolsó megtekintés: 2022.03.23.)
9. Hír.ma: „Megkeseríti a röszei pár életét az állandóan beszélő okoskerítés – videó”
(Vya - 2017.04.17 16:25)
10. Forrás:<https://hir.ma/belfold/megkeseriti-a-rozkei-par-eletet-az-allandoan-beszelo-okoskerites-video/716560> (Utolsó megtekintés: 2022.03.23.)

Egyéb internetes hivatkozások

1. NISZ Zrt: Nemzeti Távközlési Gerinchálózat (NTG) fejlesztése EKOP-2.2.6-2013-2013-0001 projekt, Forrás: <https://nisz.hu/hu/projektek/nemzeti-t%C3%A1vk%C3%B6zl%C3%A9si-gerinch%C3%A1l%C3%B3zat-ntg-fejleszt%C3%A9se>
2. PRO-M Zrt: Az Egységes Digitális Rádiótávközlő rendszer fejlesztése EKOP-2.2.7-2013-2013-0001 projekt, forrás: <https://www.pro-m.hu/Hirek/2014/HUSZONHAROM-BAZISALLOMASSAL-BOVULT-A-KESZENLETI-SZERVEK-MOBILHALOZATA/>
3. HATÁRRENDÉSZETI HELYZETKÉPEK: A magyar rendőrség honlapja. Forrás: <https://www.police.hu/a-rendorsegrol/statisztikak/hatarrendeszet>

Jogszabályok:

1. 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról.
Forrás: https://www.police.hu/sites/default/files/11_1998.pdf
2. 2007. évi LXXXIX. törvény az államhatárról.
Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2007-89-00-00>
3. 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100195.tv>
4. 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100030.bm>

5. 13/2013. (IV. 11.) ORFK utasítás a szolgálati lőfegyverek, lőszer, robbanó-anyagok és pirotechnikai eszközök tárolásának és biztonsági követelményeinek meghatározásáról, a lőfegyverek, lőszer és fegyverzeti tartozékok kezelésének, nyilvántartásának, őrzésének és ellenőrzésének szabályozásáról.
Forrás: https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A13U0013.ORF&targetdate=20170101&printTitle=13/2013.+%28IV.+11.%29+ORFK+utas%C3%ADt%C3%A1s&referer=http%3A//net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi%3Fdocid%3D00000003.TXT
6. 43/2013. (XI. 8.) ORFK utasítás az Országos és a megyei (fővárosi) Törzs felállításáról, szervezeti felépítéséről, jelentő rendszerének működtetéséről
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a13u0043.orf&txtreferer=00000003.txt>
7. 41/2014. (XI. 28.) ORFK utasítás a gazdálkodási szabályzatról (nem hatályos).
Forrás: <https://magyarkozlony.hu/hivatalos-lapok/57536d8089303a074962c079634e939d155edf5a/dokumentu%20mok/b0d596a3e6ce15a2350a9e138c058a78dd8622d0/letoltes>
8. 1401/2015. (VI. 17.) Korm. határozat a rendkívüli bevándorlási nyomás kezelése érdekében szükséges egyes intézkedésekről.
Forrás: [https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A15H1401.KOR&targetdate&printTitle=1401%2F2015.%20\(VI.%202017.\)%20Korm.%20hat%C3%A1rozat&getdoc=1&fbclid=IwAR2IaPWQnQeuyYHE4IczRxKtvDFt78qA_rI7d1iyGrjQWk0Urqu1T0bhtac](https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=A15H1401.KOR&targetdate&printTitle=1401%2F2015.%20(VI.%202017.)%20Korm.%20hat%C3%A1rozat&getdoc=1&fbclid=IwAR2IaPWQnQeuyYHE4IczRxKtvDFt78qA_rI7d1iyGrjQWk0Urqu1T0bhtac)
9. 20/2015. (VII.31.) BM utasítás a belügyi szervek gépjármű szabályzatáról.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A15U0020.BM&txtreferer=00000001.TXT>
10. 2015. évi CXXVII. törvény az ideiglenes biztonsági határzár létesítésével, valamint a migrációval összefüggő törvények módosításáról.
Forrás: <https://njt.hu/jogszabaly/2015-127-00-00>
11. 2015. évi CXLIII. törvény a közbeszerzésekről.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1500143.tv>
12. 7/2018. (II. 28.) ORFK utasítás a gazdálkodási szabályzatról.
Forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A18U0007.ORF&txtreferer=00000001.txt>

Ábrajegyzék

Képek

1. kép A kerítés építésének megkezdése	69
2. kép: Az intelligens megfigyelőrendszer	73
3. kép: A védelem vonalai	74
4. kép: A "FEJÉR MEDIKUS"-egység	98
5. kép: "Vágás"	99
6. kép: A Békés megyei módszer	103

Diagramok

1. diagram: A jogellenes cselekmények megoszlása (2015-2019).....	70
2. diagram: A 2015. június-december közötti időszak mérőszámai.....	71
3. diagram: A bevont erők létszám-megoszlása	93
4. diagram: Dologi többletkiadások	93

Táblázatok

1. táblázat: 3 váltásos munkarend szervezése	87
2. táblázat: Az FMRFK-kontingens létszám-megoszlása	89

Mellékletek

1. számú melléklet: Illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények.....	111
2. sz.melléklet: A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság illegális migrációhoz köthető kiadásai (2015-2019).....	113
3. számú melléklet: Állománybekérő	115
4. számú melléklet: Szobabeosztás minta	116
5. számú melléklet: Napi étkezési igény tábla	117
6. számú melléklet: Fegyverkiadási füzet minta	117
7. számú melléklet: További fegyverzeti minták	117

8. számú melléklet: "Szeged" - séma	118
9. számú melléklet: A szegedi "nagykör"	119
10. számú melléklet: Hercegszántóra és Bácsbokodra illeszthető sémák	119
11. számú melléklet: A „Majsa” - séma	120
12. számú melléklet: „Békés” – séma	120
13. sz.melléklet: A felszerelés jegyzéke.....	121

A mellékletben szereplő tételek a szerző saját szerkesztései.

1. számú melléklet: Illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények.

Illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények			
Időszakok	Baranya	Bács	Csongrád
2015	36466	23217	194223
január	9	2640	10687
február	17	2725	12443
március	25	1252	4643
április	39	1660	6025
május	44	2600	8531
június	38	3316	14723
július	35	4280	32727
augusztus	30	2279	51749
szeptember	19617	1985	50414
október	16553	193	1029
november	34	104	501
december	25	183	751
Végösszeg	36466	23217	194223

Illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények			
Időszakok	Baranya	Bács	Csongrád
2016	273	8985	13888
január	24	153	797
február	10	657	2058
március	20	1480	2428
április	37	1449	2910
május	39	1783	2001
június	8	2634	1440
július	10	328	653
augusztus	6	131	368
szeptember	31	90	307
október	27	84	302
november	38	59	251
december	23	137	373
Végösszeg	273	8985	13888

Illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények			
Időszakok	Baranya	Bács	Csongrád
2017	301	1710	7881
január	19	75	240
február	16	53	245
március	27	57	397
április	37	112	337
május	21	74	490
június	21	149	875
július	40	326	1042
augusztus	19	123	957
szeptember	28	137	829
október	14	159	824
november	25	137	656
december	34	308	989
Végösszeg	301	1710	7881

Illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények			
Időszakok	Baranya	Bács	Csongrád
2018	531	1603	5830
január	59	131	589
február	19	59	467
március	28	151	590
április	70	131	566
május	71	95	433
június	25	98	453
július	55	185	288
augusztus	34	155	277
szeptember	49	88	352
október	27	111	366
november	55	125	622
december	39	274	827
Végösszeg	531	1603	5830

Illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények			
Időszakok	Baranya	Bács	Csongrád
2019	702	1604	6945
január	25	68	369
február	33	92	420
március	35	160	421
április	105	157	356
május	43	125	547
június	48	102	477
július	102	170	631
augusztus	66	170	488
szeptember	85	94	573
október	46	89	679
november	54	90	854
december	60	287	1130
Végösszeg	702	1604	6945

Illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények			
Időszakok	Baranya	Bács	Csongrád
2020	720	1427	14924
január	26	103	510
február	44	82	574
március	52	44	416
április	2	0	182
május	75	25	2426
június	121	135	2523
július	56	199	1207
augusztus	75	132	1167
szeptember	88	62	1141
október	80	119	1213
november	44	120	1575
december	57	406	1990
Végösszeg	720	1427	14924

Illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények			
Időszakok	Baranya	Bács	Csongrád
2021	681	2595	14025
január	71	102	1048
február	43	92	1112
március	65	90	983
április	64	152	1165
május	69	142	921
június	50	162	905
július	86	451	824
augusztus	58	255	897
szeptember	48	242	1309
október	45	157	1450
november	25	200	2002
december	57	550	1409
Végösszeg	681	2595	14025

Illegális migrációhoz kapcsolódó jogellenes cselekmények			
Időszakok	Baranya	Bács	Csongrád
2022	24	143	1080
január	24	143	1080
Végösszeg	24	143	1080

2. sz. melléklet: A Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság illegális migrációhoz köthető kiadásai (2015-2019).

a) A keletkezet túlóraszámok

Hó / Év	2015	2016	2017	2018	2019
január	-	8 283 430 Ft	56 691 436 Ft	11 313 346 Ft	2 959 617 Ft
február	-	14 235 596 Ft	52 850 814 Ft	23 258 199 Ft	1 907 540 Ft
március	-	29 806 124 Ft	45 381 409 Ft	43 334 153 Ft	273 639 Ft
április	-	48 293 014 Ft	67 512 835 Ft	43 759 340 Ft	339 791 Ft
május	-	45 188 638 Ft	50 068 160 Ft	50 421 035 Ft	338 951 Ft
június	-	40 823 146 Ft	60 023 768 Ft	18 474 926 Ft	-
július	-	65 650 821 Ft	26 863 434 Ft	11 260 289 Ft	11 039 Ft
augusztus	-	58 643 110 Ft	19 444 878 Ft	7 424 843 Ft	112 130 Ft
szeptember	24 096 419 Ft	55 757 236 Ft	22 695 965 Ft	6 074 458 Ft	1 415 141 Ft
október	44 936 281 Ft	69 105 631 Ft	42 811 023 Ft	13 411 406 Ft	1 305 871 Ft
november	26 618 722 Ft	63 262 526 Ft	32 667 241 Ft	5 745 097 Ft	1 805 175 Ft
december	14 970 930 Ft	50 386 875 Ft	38 814 593 Ft	6 387 052 Ft	8 021 541 Ft
Összesen:	110 622 352 Ft	549 436 147 Ft	515 825 556 Ft	240 864 144 Ft	18 490 435 Ft

b) Kimutatás a létszám és a teljesített túlóraszámok függvényében

	2015		2016		2017		2018		2019	
	Létszám (fő)	Túlóra (óra)	Létszám (fő)	Túlóra (óra)	Létszám (fő)	Túlóra (óra)	Létszám (fő)	Túlóra (óra)	Létszám (fő)	Túlóra (óra)
január	-	-	138	4525	649	31616	178	3972	88	1117
február	-	-	347	8062	681	19273	501	8512	54	765
március	-	-	683	16753	744	24679	614	15144	9	103
április	-	-	638	27840	742	28100	699	15959	9	141
május	-	-	672	24076	758	17060	728	17434	10	140
június	-	-	677	22850	684	20949	402	6180	0	0
július	-	-	817	36241	440	9166	256	3784	1	4
augusztus	-	-	782	32209	384	6943	240	2783	9	45
szeptember	193	13841	786	30661	419	7827	162	2352	42	393
október	360	26729	818	37765	627	15105	260	4895	32	350
november	434	17941	769	23080	690	11241	138	2185	44	651
december	218	8621	781	18746	642	13703	148	2680	166	2764
Összesen:	1205	67132	7908	282808	7460	205662	4326	85880	464	6473

c) Kimutatás a dologi kiadásokról

Tételek / Év	2015	2016	2017	2018	2019
Ellátás					
Élmezés	10 661 543 Ft	3 594 141 Ft	3 804 950 Ft	1 016 135 Ft	40 402 Ft
Gyógyszer, kötszer, egyéb	304 292 Ft	2 691 536 Ft	1 713 420 Ft	271 061 Ft	25 690 Ft
Készletanyagok	471 087 Ft	815 622 Ft	638 971 Ft	312 476 Ft	
Védőanyag, védőeszköz		75 970 Ft	87 336 Ft	40 976 Ft	
Egyéb beszerzés	218 314 Ft	1 501 423 Ft	1 028 660 Ft	26 970 Ft	
Gépjárműtechnika					
Gk. javítás, alkatrészek	17 422 035 Ft	58 136 505 Ft	78 625 414 Ft	32 624 058 Ft	16 798 217 Ft
Gk. olajok, folyadékok, egyéb	120 575 Ft	2 745 954 Ft	1 912 276 Ft	1 324 992 Ft	345 700 Ft
Gumiabroncs / felni javítás	1 126 313 Ft	5 207 126 Ft	2 675 869 Ft	2 013 593 Ft	621 927 Ft
Üzemanyag	7 567 000 Ft	61 861 206 Ft	52 844 284 Ft	16 551 000 Ft	4 833 000 Ft
Szolgáltatás					
Gk. mentés, szállítás	88 265 Ft	462 266 Ft	277 196 Ft	175 324 Ft	
Személyszállítás	9 225 667 Ft	18 384 535 Ft	728 000 Ft	1 543 499 Ft	
Fertőtlenítés	270 510 Ft	455 930 Ft			205 000 Ft
Összesen:	48 137 535 Ft	158 365 167 Ft	180 598 785 Ft	73 072 287 Ft	24 895 840 Ft

3. számú melléklet: Állománybekérő.

A KONTINGENSBE UTALTI TAGOK												
Sz.	Beosztás	Név, rendfokozat	Jelvény szám	Szervezeti egység	Tesztvédi méret Piros szín új típusú CPE-4 jelent	Dokumen talo_ Szanítéc	Speciális írtrend	Berendelő: Nem: 0	Maroklófegyver típus Szám	Mobil tel.szám:	EDR szám: parancsnokok kisparancsnok i szintig bezárólag	Szák szám:
1.												
2.												
3.												
4.												
5.												
6.												
7.												
8.												
9.												
10.												
11.												
12.												

4. számú melléklet: Szobabeosztás minta.

Dunafalva szállás 2018. 01. 15 – 21.

1. **Floreitina** vendégház (Dunafalva, Park utca 6.) 34 fő

Ssz.	Név	Férőhely/ szobaszám	Szervezeti egység	megjegyzés
1.		I/1. (3 fő)	RK Bicske	Hölgy
2.			RK Bicske	Hölgy
3.			GI	Hölgy
4.		I/2. (2 fő)	PK	
5.			PK	
6.		I/3. (4 fő)	RK Dunaújváros	
7.			RK Dunaújváros	
8.			RK Dunaújváros	
9.			RK Dunaújváros	
10.		I/5. (2 fő)	RK Szfvár	
11.			RK Szfvár	
12.		I/5. (3 fő)	RK Szfvár	
13.			RK Szfvár	
14.			RK Szfvár	
15.		I/6. (1 fő)	GI	Logisztika
16.		II/1. (3 fő)	RK Bicske	
17.			RK Bicske	
18.			RK Gárdony	
19.		II/2. (3 fő)	RK Gárdony	
20.			RK Gárdony	
21.			RK Gárdony	
22.		II/4. (2 fő)	RK Szfvár	
23.			RK Szfvár	
24.		II/4. (3 fő)	RK Szfvár	
25.			RK Szfvár	
26.			RK Szfvár	
27.		II/5. (3 fő)	RK Sárbogárd	
28.			RK Sárbogárd	
29.			RK Sárbogárd	
30.		II/5. (3 fő)	RK Dunaújváros	
31.			RK Dunaújváros	
32.			RK Dunaújváros	
33.		II/7. (3 fő)	RK Mór	
34.			RK Mór	
35.				

5. számú melléklet: Napi étkezési igény tábla.

Csapterő neve	Fejér Megyei Kontingens						
Étkezés dátuma	2018. január 20.						
Étkezési hely 1.	Dunafalva, Florentina						
Meleg	Reggeli	34	Hideg	Reggeli		Éjszakai pótlék	12
	Ebéd	14		Ebéd	20		
	Vacsora	34		Vacsora			
Étkezési hely 2.	Ebből: Dunafalva, Florentina (Laktóz érzékeny)						
Meleg	Reggeli	1	Hideg	Reggeli		Éjszakai pótlék	
	Ebéd			Ebéd	1		
	Vacsora	1		Vacsora			
Étkezési hely 3.	Ebből: Dunafalva, Florentina (Laktóz, tejfehérje, tojás, élesztő érzékeny)						
Meleg	Reggeli	1	Hideg	Reggeli		Éjszakai pótlék	
	Ebéd			Ebéd	1		
	Vacsora	1		Vacsora			
aláírás							

6. számú melléklet: Fegyverkiadási füzet minta.

Fegyverkiadási füzet

S z á m	Kiadást engedélyező-		Kiadás időpontja év/hó/nap óra/perc	Kiadott szolgálati- lőfegyver, lőszer		Átvételt igazoló neve, aláírása	Visszavétel	
	neve, rendfokozata	pcsny. sz.		típusa, jele, száma	db sz.		idő- pontja év /hó/nap óra/perc	igazoló alá- írása
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
1.								
2.								
3.								
4.								

7. számú melléklet: További fegyverzeti minták.

KIMUTATÁS

A Fejér-megyei Rendőri Kontingens Fegyverzeti anyagairól

Fegyver típus	Fegyver darabszáma	Lőszer típus	Lőszer darabszáma
R-78	1	7,65 mm Browning	12
PA-63	23	9*18 Makarow	326
P9RC	8	9*19 Parabellum	224
Összesen:	32	-	558

a) Kimutatás.

Elhsz:	Név:	R. fok:
Pisztoly		
Típusa:	Száma:	

b) Fegyvertámla.

Elhelyezési szám:

Helyettesítő karton
(pisztolyhoz)

Alulírott elismerem, hogy a típusú,
gyártási sz. szolgálati pisztolyomat kiegészít
cikkeivel és szolgálati lőszerrel együtt átvettem.

Hercegszántó, 2018. január 15.

.....

vezető (pk.) használó

c) Helyettesítő karton.

8. számú melléklet: "Szegec" – séma.

"SZEGED" - SÉMA				
Óra		Egységek		
Nappalos	Éjszakás	Logisztika N/É	Század N/É	
4:00	16:00	Ébresztő, készülődés	P I H E N Ő	
4:30	16:30	Kávéfőzés, EÁP kávé	Ébresztő, készülődés	
5:00	17:00	egységcsomagok összeállítása		
5:30	17:30		Indulás a KR-hez, reggeli / vacsora	
6:00	18:00			
6:30	18:30	Indulás a KR-hez, ellátmány védőitalok felvétele	Fegyverfelvétel, eligazítás	
7:00	19:00			
7:30	19:30	Ellátmány kiosztása	Indulás a szektorokba, váltás	
8:00	20:00	Reggeli / vacsora		
8:30	20:30	Készletrendezés	Szolgálat ellátás a szektorokban	
9:00	21:00			
10:00	22:00	Ellátás a szektorokban		
11:00	23:00			
12:00	0:00	Nappalos: ebéd, készletfeltöltés		
12:30	0:30			
13:00	1:00			
14:00	2:00			
15:00	3:00			
16:00	4:00			
17:00	5:00			
18:00	6:00			
19:00	7:00		Váltás, bevonulás, fegyverleadás	
19:30	7:30	Tankolás, gpmű karbantartás		
20:00	8:00		Vacsora / reggeli	
20:30	8:30	Kiadott kávécsomagok begyűjtése, vacsora / reggeli		
21:00	9:00		P I H E N Ő	
21:30	9:30	Termoszok, badellák eltakarítása		
22:00	10:00			

Útvonal-1:
Szállás - Belvárosi híd - Híd utca - Tisza Lajos krt - Kálvária sgrt - Bajai út

Útvonal-2:
Szállás - Bertalan híd - Szilléri sgrt - Budapesti krt - Makkosházi krt - Rókus sgrt - Dorozsmai út - Fonógyári út - Bajai út

Megjegyzendő, hogy Bács megyében (Hercegszántó-helyszín), Dunafalva szálláshelyen, amíg a Florentina megoldotta a meleg étkeztetést, de akár a Kelebia helyszín (Kiskunhalas szálláshely) esetében, ez a séma átültethető volt oda is.

A melegítés központi kiszállításának kezdetével át kellett állni a később ismertett „Kinti ember – benti ember” sémára.

9. számú melléklet: A szegedi "nagykör".

SZEGED - "NAGYKÖR"

Reggeli vagy vacsora után készletfeltöltés a szálláson

Helyszíni bevezetés: Célszerű a VII-es szektor felől
Haladás csökkenőben

Útírány: - Szállás - 43-as út - Szőreg - Kübekháza
VII-es elépési pont: triplex
Haladás: csökkenőben
VI-os kilépés: Tiszasziget átkelő
- Tiszasziget - Szőreg - Szeged - Belvárosi híd - Híd utca - Tisza Lajos krt - 5-ös út
Gyállarét (hosszú gát)
V-ös belépési pont: hosszú gát vége, átemelő
V-ös kilépési pont: Horgosi átkelő
- Kisszéksői út
IV belépési pont: Tranzit-zóna, majd haladás IV-III-II-I irányában csökkenőben
I-es kilépési pont Átokháza
- 55-ös úton vissza Szeged, majd 43-as úton Szőreg - Kübekháza

10. számú melléklet: Hercegszántóra és Bácsbokodra illeszthető sémák.

DUNAFALVA - I.

Szolgálatbeosztás: 1 fő állandó nappalos 1 fő állandó éjszakás	Nappalos: - reggel kávét főz - átveszi a hideg reggelit és reggeliztet - átveszi az éjszakástól a gépkocsit - végzi a napközbeni ellátást - 16:00 magasságában elindul Kiskunhalasra az éjszakai hideg csomagokért, tankol - átadja a szolgálati járművet az éjszakásnak	Éjszakás: - átveszi a gépjárművet - végzi az éjszakai ellátást - 04:00 magasságában elindul Kiskunhalasra a nappalos hidegcsomagokért - átadja a gépjárművet a nappalosnak - napközben átveszi és kiosztja a meleg ebédet és meleg vacsorát
---	---	---

DUNAFALVA - II.

A Hercegszántó HRK udvarán elhelyezett konténert követően a hidegcsomagok felvétele ott történik, így azok kiosztását a váltásokhoz lehet igazítani, nincs szükség a halasi útra.

Kinti ember – benti ember

11. számú melléklet: A „Majsa” – séma.

KELEBIA "MAJSA"-SÉMA		
Szolgálatbeosztás:	1 fő állandó nappalos 1 fő állandó éjszakás 1 fő ügyintéző (benti ember)	Járművek: - 1 logisztikai - 1 ügyintéző
Szállás és melegétkezés:	Kiskunmajsa	
A Dunafalva sémák kiterjesztése. A nappalos és éjszakás logisztikus feladatai kibővülnek egy, a HRK udvarán elhelyezett anyagi-technikai raktár kezelésével is (rádiók, éjjellátók, stb.)		
Az ügyintéző végzi a javíttatási, gumiztatási feladatokat, valamint ő juttatja el a szolgálatost a HRK-ra. Útközben veszik fel a hidegcsomagokat, amelyeket a váltás idején osztanak ki.		

Kinti ember – benti ember

12. számú melléklet: „Békés” – séma.

"BÉKÉS" - SÉMA		
Speciális forma, tekintve, hogy a kontingens 2 részre osztva:	I. Orosháza II. Gyula szálláshely	(Battonya) (Lökősháza)
Kávé készlet megfelelése, Orosháza őnellátó		
Hidegcsomagok felvétele:	Szeged	
Napirend:		
5:00	Ébresztő, kávéfőzés, Lökősháza nappalosnak kiadagol	
délelőtt	Készletrendezés, tankolás, éjszakástól kávétermoszok visszavétele	
12:00	Ebéd	
13:00	Indulás Szegedre a hidegcsomagokért (éjszakás és másnap nappalos) Az éjszakások termosza, kávéfőző és anyagok a Pathfinderben	
15:00	Szeged, ellátmány felvétel	
16:00	Indulás vissza	
17:00	Orosháza MEKTO (bűnügyes kollegák csomagjai kirak)	
18:00	Battonya (A Század-I. ellátmány kirak)	
19:00	Lökősháza (Század-II. ellátmány kirak, éjszakásoknak kávé lefőz) A váltásnak mindez átad.	
20:00	Indulás vissza Gyulára, a szállásra	
21:00	Szolgálat vége	

13. sz. melléklet: A felszerelés jegyzéke.

Gépjárműtechnika

- Izzókészlet
- 3 pár pótkerék (felnivel)
- 15 l motorolaj
- 10 l fagyálló folyadék
- 20 l ablakmosó folyadék
- 5 l AdBlue adalék
- 1 db bikakábel
- 2 db vastrepli
- 1 db drót vontatókötél
- 1 db műanyag vontatókötél
- 1 grt hólánc
- klf spaniferek
- 1 db ásó
- 1 db lapát

Ruházat

- (készlettől függő,
általában kb 20 főre
számított tartalék)
- Gumicsizma
(36 - 46 -os méretig)
 - Esővédő gallér
(S - XXXL méretig)

Védőanyagok

- pumpás kézfertőtlenítő
- egyéni kézfertőtlenítő
- nedves törölkendő
- napvédő krém
- szúnyog elleni
védőspray
- bőrpír kezelő spray
- orvosi papírmaszok
- 3M védőmaszk
- gumikesztyű (S-M-XL)

Elemek

- AA elemek
- AAA elemek
- 9 V-os Baby
- 9 V-os Góliát
- Fotóelem (éjjellátókhoz)

Egészségügy

- (Police Medic-en túl és
vény nélkül alkalmazható)
- 500 mg C-vitamin
 - Lázcsillapító
 - Fejfájás csillapító
 - Fogfájás csillapító
 - Köhögéscsillapító
 - Széntabletta
 - Orrspray
 - Torokspray
 - Gyorspólya
 - Sebtapasz
 - Kötszer
 - Kullancs-csipesz

Ellátás

- 3 db 12 személyes
"Szarvasi" kávéfőző
- 6 db pumpás termosz
- 9 db 1 l-es termosz
- 3 db 20 l-es, műanyag,
melegentartó edény,
kifolyócsappal (badella)
- őrölt kávé
- filteres tea
- kristálycukor
- kockacukor
- édesítőszer
- tejpor
- 3 dl-es műa pohár
- ½ dl-es műa pohár
- keverőpálcika
- műanyag lapostányér
- műanyag leveses tányér
- műanyag étkezészet
- merőkanál
- mosogatószer
- mosószer
- papír törölkendő
- VILEDA törölkendő
- mosogatószivacs
- üvegmosó kefe
- tölcsér

Szerszámok

- CRO-VA készlet
- Csillag-villáskulcs
készlet
- Kombinált fogó
- Csípőfogó
- Krimpelő fogó
- Forrasztópáka
(szivargyújtós)
- Forrasztóon
- Forrasztó gyanta

Cseretartalékok

- EDR tetőantenna
- Hangszóró
- Beszédváltó
- SRH/STP antenna
- akkumulátor
- övcsipesz

+ 1 db téglá

Beregnyei József

A pedagógiai hozzáadott érték és a teljesítményértékelés közötti kapcsolat a rendészeti jellegű felkészítést végző intézmények esetében.

Bevezetés

Míg a teljesítményértékelésnek már gyakorlata van a rendvédelmi szervezeteknél is, ezzel szemben a képző intézmények által produkált pedagógiai jellegű hozzáadott érték (a továbbiakban: PHÉ) megszületésével, működtetésével a testület szakemberei sem szívesen foglalkoznak, annak ellenére, hogy nemcsak az ők, hanem az intézményfenntartó-, felügyeletet gyakorló szervezet szempontjából sem mellékes ennek az állapota, milyensége¹.

Vári Vince által a Magyar Rendészet 2017. évi 3. számában (161-181) megjelent „Teljesítményértékelés és hatékonyságmérés a rendőrségen. Kérdőíves kutatás az egyéni teljesítményértékelésről” címet viselő írásából az is kiderült, hogy a *hivatásos állomány körében folyó teljesítményértékelési rendszer erősen elfogult, szubjektív elemekkel terhes, és szorosan tapad a szervezeti pozíciókhoz*. Erre is tekintettel próbálom meg – nem általában a rendőrség, hanem csak – a rendészeti jellegű felkészítést végző intézmények hivatásos állományú oktatói egyéni/közösségi teljesítményének sokoldalúbb megítélését megtámogatni, továbbá ennek a PHÉ-z való kapcsolatát, viszonyát is körbejárni. Ugyanis az egyértelműen kimondható, a PHÉ nem úgy általában magától, hanem az érintett oktatók/pedagógusok és segítők (adott közösség) által kerülnek létrehozásra.

Előre bocsátom, hogy szerintem az adott képző intézmény, valamint az oktatók kifejtett résztevékenységeinek milyensége, továbbá az ott tanulók aktivitása, hozzáállása, az intézmény feltételei, légköre és az intézményi PHÉ nagysága részben összefügg egymással, sőt kapcsolódik is egymáshoz.

Még az ilyen sajátos szolgáltatást végző állami képző intézményekre is vonatkozik az, hogy sok más államháztartási szervezethez hasonlóan nekik is meg kell felelniük az ún. három „e” követelményének, azaz lehetőség szerint gazdaságosan (economical), hatékonyan (efficient) és legfőképpen eredményesen (effective) kell funkcionálniuk. Szerintem ezek – kiegészítve a

¹ Erre vonatkozó felvetésem olvasható a Határrendészeti tanulmányok 2022/1. számában (6-27. oldal).

minőséggel és a teljesítménnyel – szoros összefüggésben vannak egymással, sőt részben kapcsolódhatnak a jelenleg alkalmazott teljesítményértékeléshez, valamint az intézmény PHÉ-z is. Ugyanis például a hatékonyság vizsgálata fontos információkat szolgáltathat nemcsak a felügyeletet gyakorlók-, hanem az adott intézményi vezetés számára is. Rávilágíthat az érintett szervezet gazdaságossága, hatékonysága és eredményessége érdekében miket szükséges/lehetséges megtenni, illetve ilyenek megtételét kezdeményezni.

Nem rejtem véka alá azt, hogy míg az iparban, a gyártás területén kézzelfogható, számokban könnyen kifejezhető az eredmény, addig a PHÉ tekintetében – figyelemmel annak jellegére, összetettségére – a megítélés sokkal nehezebb, kevésbé megfogható, sőt esetenként vitatható is lehet. Ezért nem szívesen nyúlnak e sikamlós témához még a szakmai felkészítésben érintettek sem.

Én is elég óvatos próbálkozással teszem ezt. Ugyanakkor be kell látni, hogy ahol létezik valamilyen munkateljesítmény, intézményi PHÉ, ez valamilyen forrásokból származik, valakik által, valamilyen résztevékenységek folyamányaként születik, aminek lehet/van valamilyen mértéke, mennyisége is, ami talán felmutatható, érzékelhető, vizsgálható.

Ezért gondolom, hogy jogos lehet az arra vonatkozó kérdés, hogy vajon milyen színvonalú, hatékonyságú valamely felkészítést végző intézmény nevelő-oktató munkája, továbbá ennek részesei – az ott tevékenykedő oktatók, pedagógusok (segítőik) illetve ezek közössége – mennyiben, milyen mértékben és minőségben veszik ki ebből a részüket?

Tisztában vagyok azzal, hogy a rendvédelmi intézményekben dolgozó mind a hivatásos-, mind a munkavállaló állományú oktatók teljesítményének értékelése – hasonlóan másokéhoz – beszabályozott. Éppen ezért – tekintettel mind az értékelőre, mind az önértékelés jogával élő értékeltekre – célszerűnek gondolnám a tanintézeteknél dolgozó hivatásos állományú oktatók, továbbá az intézmény, illetve tantestülete teljesítményértékelését további konkrét értékelési területekkel és szempontokkal bővíteni. Ezen túllépve, e lehetőséget is szeretném felhasználni a PHÉ és maga a teljesítmény kapcsolódásának, viszonyának megvilágítására.

Az itt szereplő részterületek, szempontok nemcsak az előbbieket, hanem a fenntartói-, felügyeleti funkciót ellátó szervezetet is segítheti adott tanintézet/ oktatási egység tanévi/évi munkájának konkrét megítélésében.

Írásom tartalmi felépítése két fő részből áll. Az I. részben a címben szereplő témához kapcsolódó fogalmakat, további kategóriákat, megfogalmazásokat érintem és csak a II.-ban taglalom a kettő viszonyát, összefüggéseit, továbbá az erre vonatkozó gondolataimat, ajánlásaimat.

I. Témához kapcsolódó fogalmak, kategóriák, megfogalmazások

I.1. A kapcsolódó fogalmak, további kategóriák, megfogalmazások tisztázása.

Amit itt kívánok körüljárni, az a jól ismert *minőség*en túl a *teljesítmény*, a *hatékonyság*, az *eredményesség* és a *gazdaságosság*, valamint a *pedagógiai hozzáadott érték* meghatározása, leírása.

I.1.1. A minőségről általában.

A hétköznapi életben gyakran használt kifejezés a *minőség*, amellyel leginkább valaminek a jóságát érzékeltetik. Fogalmának tisztázása annál is inkább indokolt, mivel a médiában gyakran hallani a „minőségi oktatás” és a „hatékony oktatás” kifejezések szinonim használatát. Az Értelmező Szótár szerint a minőség „*valamely dolog, folyamat lényegi tulajdonságainak összessége*”. Másképpen mondva a dolgok lényegét jellemző tulajdonságok olyan sokasága, amely által egy termék vagy szolgáltatás (illetve folyamat, rendszer, avagy más) valamilyen elvárásnak megfelel. Lényege nagy általánosságban az alábbi jelzőkkel fogható össze; létrejötté a rá vonatkozó protokollok szerinti, a vonatkozó előírásoknak megfelel, használatra alkalmas, a szolgáltatást igénybe vevő elvárható szintű kívánalmait kielégíti. Annak mutatója, hogy mennyire teljesíti a saját jellemzők (bizonyos tulajdonságok) egy csoportja a vonatkozó követelményeket², azaz leginkább hibátlan, a célnak megfelelő. Az ebben érdekelt megelégedettségére vonatkozó olyan értékítélet, ami értéknövelő lehet. Gyakran előfordul, hogy az árral azonosítják a minőséget, az esetek egy részében hibásan. Ugyanis a minőség előállítása persze növelheti ugyan a költségeket, azonban attól, hogy valami többbe került a másiknál, még nem biztos, hogy jobb is!

Nézetem szerint a minőség egyszerre lehet szabvány, szerződés, de leginkább az alapvető célnak, rendeltetésnek történő jó megfelelés. Esetünkben nyilvánvalóan ez a megfelelés a képzésben résztvevők-, továbbá az őket alkalmazók jogos igényei szemszögéből vizsgálendő, hisz ma már az oktatás-képzés is egyféle szolgáltatás, mely bizonyos körülmények között valósul meg. A rendészeti jellegű szakmai felkészítés kapcsán – kicsit szakszerűbben – adott képző intézményről akkor mondható, hogy minőségi képzést folytat, ha a rendészet és közszolgálat ágazati, - illetve a 28. védelmi szolgáltatásra³ vonatkozó, a munkaerőpiaci-, továbbá az itt végzettek egyéni jogos igényeit a rá vonatkozó Képzési és Kimeneti Követelmények (a továbbiakban: KKK) tartalmának megfelelően elégíti ki.

² Ahol ez alatt az előre kinyilvánított igény vagy elvárás értendő!

³ Ennek is a személy és vagyonvédelemhez kapcsolódó részéhez tartozókat értem alatta.

I.1.2. A teljesítmény, hatékonyság, eredményesség és a gazdaságosság.

A teljesítmény és a hatékonyság megnevezést a gazdasági életben már régóta széles körben használják, viszont a nonprofit szervezetek, különösen képző intézmények teljesítményének és hatékonyságának a megközelítése, értékelése nem egyszerű feladvány.

I.2. Először veszem a teljesítmény értelmezését.

A *teljesítménynek* – megközelítési módjától függően – többféle meghatározása létezik. Az értelmező kéziszótárban azt találjuk e címszó alatt, hogy „*valamely tevékenységnek az (lemérhető) eredménye. Egységnyi idő alatt végzett munka.*”⁴. Másképpen mondva az a lemérhető adatszerű eredmény, amelyet valaki, valami, valamely munkaterületen, hivatásszerű tevékenysége gyakorlása során megszabott időben el tud(ott) érne. Az oktatók, pedagógusok esetében a munka az oktató-nevelő tevékenység, egyéni fejlesztések végzése, amihez bizonyos időmennyiség áll a rendelkezésükre. Így tehát mondhatjuk, hogy a képző intézmény rendeltetészerű feladatai elvégzésével kapcsolatban érzékelhető bizonyos mennyiségi és minőségi elemekből álló változó. De elfogadható az is, mely szerint a teljesítmény az érintett tanuló személyiségében a pedagógiai folyamatok eredményeként bekövetkező változások érzékelhető köre, azaz az elvárt követelményeknek a tanulói kompetenciákban fellelhető bizonyos szintű, mértékű pozitív változás. A teljesítmény megnevezést az eredményességgel párhuzamosan, ehhez kapcsolva is szokták használni. (Már itt felhívom a figyelmet arra, hogy fontos különbséget tenni egy szervezet hatékonysága és az eredményessége között⁵.)

Én úgy gondolom, hogy a teljesítményt, lényegében négy kategória – minőség, gazdaságosság, eredményesség és a hatékonyság – által körbezárt jellemzők minősíthetik.

Az egyén teljesítményét általában a következő három csoportba rendezhető tényező befolyásolhatja:

- az egyén motivációi, erőfeszítései („AKARJA- e?”);
- az egyén tudása, képességei, készségei („TUDJA- e, KÉPES -e rá?”)
- a környezeti hatások („HAGYJÁK- segítik-e”)⁶.

⁴ Magyar Értelmező Kéziszótár Akadémiai kiadó Budapest 1354. oldal.

⁵ Erre később még a hatékonyságnál, eredményességnél visszatérek!

⁶ De én ide gondolom azt is, hogy a munkahely, a kapott feladatok milyen szerepet játszanak életében, mennyire elégedett önmagával és elért eredményeivel, a kapott visszajelzésekkel, mennyire tudja teljesíteni karrierterveit és érvényesíteni értékrendjét, hogyan viszonyul a munkahelyi konfliktusukhoz, alapvetően elégedettnek, vagy elégedetlennek tartja-e önmagát.

I.3. Na és mi a helyzet a hatékonyság megnevezéssel?

Hétköznapi értelemben a hatékony munka alatt általában azt értik, hogy kevesebb erővel, korlátozottabb erőforrásokkal – ne adj isten rövidebb idő alatt – érik el a célkitűzést. Ezt támasztja alá a Magyar Értelmező Kéziszótár is, mivel a hatékony megnevezés alatt valami kívánt hatású dolgot, illetve hatásosságot ért. A szakirodalomban szerepelnek rá vonatkozó szűkebb és tágabb értelmezések. A szűkebb értelmezés szerint a *hatékonyságot* az eredmények és a ráfordítások közötti kapcsolatként, míg a tágabb értelmezés pedig egyfajta cél eléréseként határozzák meg. Így tehát a hatékonyság lényegében egy adott tevékenység során előállított termékek, szolgáltatások és más eredmények, valamint az előállításukhoz felhasznált erőforrások arányát fejezheti ki. Adott szervezet erőforrásainak az eredményekkel való összevetése rámutathat a hatékonyságra, ezzel szemben az eredményesség pedig – ahogy lejjebb érintem – már inkább a céloknak az elért eredmények függvényében történő vizsgálatát jelenti. Megítélésem szerint a hatékonyság lényege a magas teljesítmény, amikor valaki/valakik az erőforrások gazdaságos felhasználásával éri(k) el a kitűzött célt. A hatékonyság önmagában sosem számítható, csak valamihez viszonyítva. Például az előző tanévhez-, vagy a másik tanintézetéhez képest.

I.4. Az eredményesség megközelítése, értelmezése.

Azzal kezdem, hogy a tevékenység még nem eredmény! Az eredmény az, amit a szervezet a meghatározott tevékenységi folyamat végső termékeként (kimenetként) abszolút értékben produkált. Az *eredményesség* alatt röviden kifejezve lényegileg a kitűzött CÉL elérését lehet érteni. A személyi állomány egyes tagjainak a közös stratégiai/operatív célok érdekében tett erőfeszítései eredményezik/hetik az elérését. Ezzel párhuzamosan, pontosabban ehhez kapcsolva szokták használni az előbbi részben már érintett teljesítmény kifejezést is. Az eredményesség a teljesítménynek azon mértéke, amely arra vonatkozó információt ad, hogy egy bizonyos szervezet céljai megfelelnek-e az elvárásoknak, és a stratégiai, - operatív célkitűzéseinek megfelelően folytatja-e a tevékenységét.

Hogyan lehet ezt meghatározni a pedagógiai munka szemszögéből? Ebben a megközelítésben általában a felkészítés/felkészülés rendszerét, illetve a nevelés és az oktatás eredményességét szokták vizsgálni. Nyilvánvalóan a képzési/tanulási folyamat során a rendvédelmi pályára készülő tanulók magatartásában, tudásában, tevékenységében érvényesülő pozitív megnyilvánulásokról, teljesítményekről, illetve ezek összességéről lehet leginkább szó.

Viszonyítási alapját a vonatkozó KKK-k-, illetve tantárgyi követelmények adják a szakmai oktatás, illetve a szakmai képzés (felkészülés-felkészítés) szempontjából.

I.5. Végül nézzük meg a gazdaságosság megnevezést!

A *gazdaságosság* megnevezés információt adhat, bizonyos képet mutathat minden tevékenységnek a leginkább takarékosan (munkaidő- és pénz- más erőforrás) történő elvégzéséről. Azt mutatja meg, hogy a rendelkezésre álló erőforrások mennyire megfontoltan, költség kímélően kerültek felhasználásra a működés, a produktum létrehozása, megszületése során.

I.6. A pedagógiai hozzáadott érték fogalma, lényege, jellemzése.

Tisztában vagyok vele, hogy meghatározására több példa létezik, de ezek általában a közoktatás és nem a szakképzés speciális részterülete szemszögéből közelítik meg a témát.

Ide tartozó mondandómat a „Rendészettudományi szaklexikon” 260-261. oldalán fellelhető „Hozzáadott érték a pedagógiában” címszó alatti meghatározásával kezdem:

„(1) az adott szintű rendvédelmi oktatási intézmény iskolai munkája minőségének, hatékonyságának, pedagógiai színvonalának egyféle, nehezen megragadható mutatója, mely arra világít rá, hogy az iskola egy adott képzési időszakban ténylegesen mennyivel járul hozzá a tanulók, hallgatók, érintett résztvevők személyiségéhez, szakmai, személyes-, társas-, és módszerkompetenciáikhoz (tudásához).

(2) Többoldalú indikátorokon (mutatókon) nyugvó - nehezen megfogható, legtöbbször csak becslésen alapuló – adatok elemzett összessége, amely rávilágíthat a bemeneti és a kimeneti szint közötti különbség alapján arra, ami leginkább az adott iskola tantestületének és tanulóinak közös erőfeszítéseire, produkcióira, értékközvetítésére, illetve mindezek eredményességére vezethető vissza.”

A hozzáadott érték tehát esetünkben nem más, mint amit a pedagógusok egyénileg, illetve közösen (tantestület, intézmény) tesznek hozzá ahhoz, ami a tanulóikban már bekerülésükkor eredendően megvolt.⁷ Rendeltetése a tanító/tanuló általi közös tevékenység jó színvonalának megteremtése, fenntartása, továbbá a felkészítési lehetőségek továbbfejlesztése. Mindkét definícióból kiemelendő ennek nehezen megragadható jellege!

Ebben az I. fejezet részben érintett fogalmak értelmezése, magyarázata során valószínűleg kiderülhetett a minőség, a teljesítmény, a gazdaságosság, a hatékonyság és az eredményesség

⁷ Vele kapcsolatban a II. részen belül bővebben írok.

egymáshoz való bizonyos mértékű kapcsolódása, mely – az általános tájékoztatáson túl – szolgálhatja a következő fejezetben érintettek megalapozását is.

II. A teljesítményértékelés és a pedagógiai hozzáadott érték viszonya, összefüggései, erre vonatkozó gondolataim, ajánlásaim.

II.1. Általában az értékelésről a pedagógiában.

Az értékelés során – mint a nevében is benne van – „értéket” állapítanak meg: közvetlenül valamely jelenségről vagy teljesítményről, azt létrehozó célról, valamint a folyamatairól és azok végeredményeiről. Azaz összefüggéseket keresnek a cél, a folyamat és a végállapot között. Nem egyszerűen csak statikus kapcsolatokat vizsgálnak, hanem a működést segítő, beavatkozást kiváltó dinamikus⁸ összefüggéseket és kölcsönhatásokat is feltárják.

Magában az értékelési folyamatban minimum két alapvető mozzanat jól elkülöníthető: ez az adatgyűjtés, felmérés és ennek összegzése, elemzése, értelmezése. Valamilyen módon megfigyeljük, megbecsüljük – jobb esetekben meg is mérjük - például a tanórai megnyilvánulások milyenségét, az osztályozás-értékelés, továbbá a vizsgarendszer mennyiségi oldalait, a kapcsolódó részteendők érintett(ek) általi megoldásainak számait, milyenségét, mindezeknek adott közösség általi elismertségét. (Hozzáteszem, ezt nem könnyű egyértelműen, kézzelfogható módon megtenni!) Nyilvánvalóan az adatokból következtetések vonhatók le a rendszer minőségére, közvetve a működésére vonatkozóan. (Ezekből pedig megtörténhet a szükséges további teendők, intézkedések megfogalmazása!) A korszerű értékelés fogalom a visszacsatoláson alapszik. Az oktató/ pedagógus tanóráin/foglalkozásain nemcsak megbecsüli, felméri majd minősíti a tanulók/képzésben résztvevők eredményét, hanem – amennyiben önkritikus is - ezekből a saját tevékenységének sikerére, vagy éppen sikertelenségére is következtet. Más szóval a „bemenet”, az „eredmény” és a közöttük lévő „folyamat” relációjában végez visszacsatolást. Ez továbbá azt is jelenti, hogy az oktatónak a tanítási-tanulási folyamat megszervezésében, irányításában, segítésében nemcsak a kitűzött célokra, hanem a bekövetkezett végeredményekre (következményekre) tekintettel kell lennie.

Abban talán egyetértés lehet, hogy az a jó, ha az értékelés kritérium alapú, továbbá abban is, hogy az alkalmazott kritériumoknak lehetőleg minél sokoldalúbbnak, több forrásból származónak kell lenniük. Ezért próbáltam én is több értékelési részterületre és ezek sokféle

⁸ A dinamikus felfogás itt azt jelentené, hogy a célt — ha szükséges — korrigálhassák, a folyamatot pedig optimalizálhassák.

szempontjaira vonatkozó ajánlásokat írni a témában! Magam is hangsúlyozom, hogy nem léteznek tökéletes listák, fenntartásokkal ugyan, de elfogadhatók lehetnek azok, melyek adott képző intézmény tagjaival előre egyeztetettek, többségében elfogadottak és előre kihirdetettek. Abban is egyetértés lehet, hogy a nevelés-oktatás komplex jellege, a méltányos, megbízható információgyűjtés megköveteli azt, hogy mind kvalitatív, mind pedig kvantitatív adatok, számok álljanak rendelkezésre az oktatók teljesítményértékeléséhez.

Kicsit meghökkentő lehet, ha azt mondom, hogy a tanuló az oktatási-nevelési folyamat „megmunkálendő” bemenete, az oktató/pedagógus feladata pedig az, hogy ezt az úgynevezett „megmunkálendő nyersanyagot” a vonatkozó oktatásigazgatási dokumentumokban (KKK-k, programtervek, a képzési programok) leírtaknak megfelelően „formába öntse”, azaz annak megfelelő kimeneti terméket „állítson elő”!

Megfontolás tárgyát képezheti például miként ítéljük meg a külső értékelők vagy éppen a kollégák véleményét az összegzésben, milyen módon mérjük (ha mérjük) a tanulók teljesítményét, súlyozunk-e és mit, hogyan bonyolítjuk le az óralátogatást, hogyan történjen az oktatókkal az értékelő beszélgetés, hogyan gyűjtsék a tanulókra-, a tanórán kívüli tevékenységekre vonatkozó adatokat (ha egyáltalán gyűjtik), vizsgáljanak-e és hogyan különböző dokumentumokat stb.

Végül is az értékelés – amely nemigen képzelhető el ellenőrzés, tapasztalatszerzés nélkül – az ebben érintettek tevékenységének bizonyos mutatók alapján történő megítélése, amely lényegében szembesítést jelent, a végzett munka során előállt eredményekkel, esetleg hiányosságokkal, a megszületett nagybani PHÉ milyenségével.

II.2. A képző intézmény⁹ megítélésének legfőbb alapjai.

A szakmai felkészítést végző intézmény megítélésének a legfőbb mutatói a végzettek képzettségében, alkalmasságában, tudásában (kompetenciáikban), helytállásuk sikerességében mutatkozik meg. A megszerzett tudás, kompetencia, a munkaerőpiaci sikeresség az, ami igaziban kifejezi a bizonyítvány, oklevél – a nevelő-oktató munka – piaci értékét, a PHÉ nagyságát, a befektetett munka, erő kifejtés várható megtérülését.

Az intézménytől megkövetelhető, hogy a lehető legmagasabb szintre hozza fel tanulóit, a pályáján jól használható (szak)tudással ruházva fel őket.

⁹ Írásom ebbe a körbe a meglévő Rendvédelmi Technikumokat és a Járőrképző Tagozatokat érti.

A felkészítést végző intézmény teljesítményének milyensége, a létrehozott produktum a tanulói, valamint a munkáltaói elégedettségekben vagy elégedetlenségekben – ami lehet kissé szubjektív is – érzékelhető a leginkább.

A képzési folyamat során megszülető, a kimenetnél tetőző PHÉ megítélését tehát szubjektív elemek is átszőhetik, ezért fontos, hogy beazonosíthatók, ismertek legyenek ennek összetevői, forrásai, azok köre, akik résztvevénységei által előáll, létrejön e produktum. Ezen konkrét összetevők rendszerét adott intézményeknek saját maguknak kellene kialakítaniuk, nyilvánossá tenniük és alkalmazniuk.

II.3. A hivatásos állományú oktatók egyéni (közösségi) teljesítménye, valamint a PHÉ megszületése kapcsán szóba jöhető tudnivalók.

Azzal kezdem, hogy a képző intézményektől elvárható, hogy tevékenységét, eredményességét, az általa megteremtett PHÉ nagyságát a tanulók és az őket alkalmazók – továbbá előjáró szervek és saját maga által – rendszeresen megítélje, megítéltesse.

A korábban leírtakból kiderült, hogy a hozzáadott érték a bemenethez képest – a minőség figyelembevételével – a kimenetnél jelentkező azon plusz, amit a szakértő tapasztal a képzést befejező tanulóknál a bemenet (menet közbeni) vizsgálatnál észleltekhöz képest.

A képzési folyamatnak és ezt lezáró szakmai vizsgának esetünkben a vonatkozó KKK-ben előírtaknak kell megfelelniük. Mivel itt olyan speciális szakmai jellegű felkészítésről van szó, amelyre vonatkozó konkrét előzetes résztudással¹⁰ nem, - csak ezt segítő, ezt lehetővé tevő általános tudással bíró tanulók/képzés résztvevők érintettek, ezért eleve valamilyen szintű szakmai tudástöbblettel kerülnek kibocsátásra a pályakezdő rendőr tiszthelyettesek. Ezt a tudástöbbletet – amely sok érintett valamilyen mértékű közös-, egyéni tevékenysége által születik meg – nevezhetjük PHÉ-k¹¹. Ez valójában az intézményben folyó pedagógiai munka eredményességének, hatékonyságának fontos mutatója, másképpen fogalmazva az oktatók/pedagógusok (közösség) munkájának milyenségét tükrözi. Mivel leginkább intézményi

¹⁰ Ezért van az, hogy a bemeneti előzetes tudás mérése nem szakmai jellegű tartalommal bír. Itt egyéni és csoportos helyzetgyakorlatokkal, kommunikációkkal és prezentációkkal győződtek meg az érintett általános felkészültségéről, motiváltságáról. Így esetünkben bemeneti mérésnek az alábbi kompetenciák mérésére célszerű csak kitérnie:

- Kommunikáció, ezen belül a kapcsolatteremtés-fenntartás, közérthetőség is.
- Együttműködés, ezen belül az alkalmazkodóképesség, az empátia, az önbizalom és az önkontroll.
- Problémamegoldó és döntésképesség, ezen belül a felelősségvállalás, minőségre törekvés, határozottság, szabálytudat, önállóság, rugalmasság, jó helyzetfelismerő készség.

¹¹ Esetünkben a PHÉ=Kszt-Mszt1-Mszt2-Mszt3, ahol a Kszt a kimeneti szaktudás, a Mszt1,2,3 pedig a menetközben mért tudás értéke.

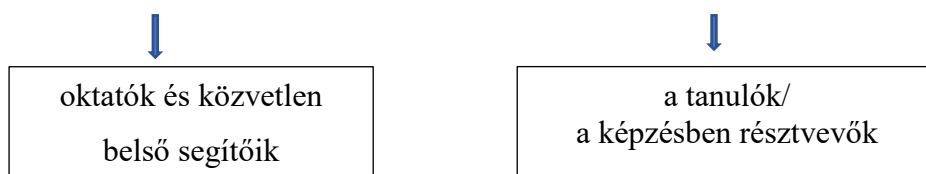
szinten¹² számítható, ezért nem csak tantárgyi tudásterületek vizsgálatával történik a meghatározása, hanem olyan rész-, képességterületeket is választanak, rendelnek hozzá, amelynek megszületéséért minden oktató tud valamit tenni a „nagy kosárba”! Azaz így a PHÉ azt jelenti, hogy a képző intézmény egy adott időtartam (2 év, 1,5, 1 év és 10 hónap) alatt mit (mennyit) ad hozzá a tanulók/képzésben résztvevők tudásához valamely jól körbe határolt részterületeken. Ezzel az értékkel – nem így megnevezve – de a kompetenciamérések során már találkozhattunk, ami lényegileg azt fejezte ki, hogy az adott intézmény mennyivel járult hozzá a tanulók/képzésben résztvevők tudásának, képességeinek és készségeinek (kompetenciáinak) fejlesztéséhez.

Ennek kapcsán felmerülhet minimum két kérdés. Egyrészt vajon kik hozzák ezt össze, milyen résztvevőkenyességekkel, másrészt pedig vajon ezek mértéke, nagysága tanulónként, tanulócsoporthozként (képző intézményekként) megítélhető-e és milyen módon?

Nagy általánosságban kimondható, a jó minőségű képző helyeken színvonalas oktató-nevelő munka folyik és motiváló tanulási környezet uralkodik. De ezen általános mondaton túl vajon melyek azok a legfontosabb tényezők, források, amelyek mindezt, valamint a PHÉ mértékét, milyenségét meghatározhatják?

A PHÉ legalapvetőbb forrásai, résztvevőkenyességei és tényezői.

Mivel a tanítás/tanulás leginkább két (illetve több) oldalú komplex tevékenység, ezért szerintem a pedagógiai hozzáadott érték elállításának legalapvetőbb forrásai, közreműködői:

Itt leginkább egyrészt maga a tanítás/tanulás (tanintézeti vezetők-, az oktatók/pedagógusok általi) tervezése, szervezése, vezetése, segítése, - másrészt pedig a tanulók, tanulói csoportok/képzésben résztvevők tanulmányi munkája, közreműködése vehető figyelembe.

Azaz az intézmény igazi „teljesítménytermelője”, a PHÉ megteremtője, forrása leginkább¹³ az oktatók/pedagógusok (közöségeik) és a tanulók, tanulóiosztályok/képzésben résztvevők az ehhez kapcsolódó segítőkkel együtt. Az oktatási rendszer pedig három alapkőre épülhet:

¹² Nincs arról tudomásom, hogy valamely képző intézményünkben lenne, működne olyan helyi adatbázis, amelyben a tanulókat és teljesítményüket egyértelműen adott egyes oktatókhoz, pedagógusokhoz lehetne rendelni, ebből adódóan az eredményességet leginkább csak intézmény szinten lehet mérni, megítélni.

¹³ Nemcsak ők, hanem ahogy ez ki fog derülni még mások is részt vesznek valamilyen mértékben ebben.

- a jó tananyag – egyénre szabott (generációra - korosztályra illesztett) oktatási módszerek,
- az elkötelezett-jól képzett oktató/pedagógus,
- és az elhivatott tanuló/képzésben résztvevő.

Az előbb érintett két alapvető forráshoz kapcsolódó tényezőkről, résztvevőkenységekről kissé részletesebben szölok.

II.4. Oktatókra, pedagógusokra (közvetlen belső segítőkire) vonatkozó tényezők, résztvevőkenységek.

Az oktatók esetében melyek lehetnek azok a tényezők, amelyek konkrétan hozzájárulhatnak a PHÉ létrehozásához, befolyásolhatják azok mértékét és egyben szolgálhatják az ők egyéni teljesítmény értékelésük konkrétabbá tételét is? (Ennek fő része az 1. számú mellékletben szerepel.)

Ennek bizonyos része adatszerű az egyes oktató/pedagógus előképzettségéből, korábbi tapasztalataiból, általános és szakmai kompetenciáiból fakadó tényező, amelyek (az oktató diplomái, egyéb képzettségei, tanúsítványai, nyelvvizsgálja stb.) viszonylag kézzel foghatóan megragadhatók.

A másik része viszont nem az, sőt nehezen, vagy csak kevésbé megítélhetőnek mondható. Ezek közé vehető nagyon sok tényező. Így többek között az oktató pedagógiai adottsága, pedagógiai-módszertani felkészültsége¹⁴, szakmaisága, elkötelezettsége a pályához, empátiája, gondolkodásának problémamegoldó jellege, kezdeményező-megújító készsége, kommunikációja, szocializációs,- együttműködési képességei, személyiségformálói adottsága, a tanulókkal/képzésben résztvevőkkel meglévő kapcsolata, ennek rugalmassága és egyszerre következetessége is, a tanulók, az osztály „dolgoztatása”, segítése, mentorálása és még sok más mutató. Ezekhez viszont elengedhetetlen az oktatók tanári módszertani foglalkozásainak gyakorisága, hasznossága, azon való aktív részvétel, az ön-, és továbbképzésekre, tanulásokra vonatkozó lehetőségek megteremtése, illetve az ezekkel való élés.

A tanintézetek oktatóival szemben jogosan elvárható, hogy naprakészen kövesse a szakterülete elméleti alapjainak-, valamint technológiájának-, eszközeinek robbanásszerű változásait, ismerje alkalmazás szinten az oktatás-nevelés korszerű módszereit, irányzatait. Képes legyen lépést tartani a digitalizációval, az információkeresés, a prezentáció, az iskolai adminisztráció

¹⁴ Szerintem az oktatókat illetően nem is az a legfontosabb, hogy mit tanít (hisz ez előírt), hanem hogy miként teszi ezt, hogyan gondolkodik a tanításáról/tanulásról, hogyan segíti a tanulást, továbbá miként reflektál önmagára és a tanulás/tanítás folyamatában felmerülő problémákra.

és kommunikáció terén is. Olyan módszertannal kell rendelkeznie, amely alkalmas lehet a képzésben egyre növekvő „Z” generációhoz tartozó diákok sajátosságaihoz is. Fel kell ismernie tanulói egyéni tehetségeit, segítséget adva ennek kibontakoztatásához. Komoly empátiával és elkötelezettséggel kell támogatnia a hátránnyal küzdő, de fejlődni akaró tanítványokat. (Ide lehet venni még a MI¹⁵ és robottechnika világának ismeretét is!)

Pozitív amennyiben az oktatók pedagógiai munkáját a reflektivitás jellemzi, nevelő-oktató munkájukban új módszereket, tudományos eredményeket is bátran alkalmaznak.

Jó az, ha az oktatók igénylik a pedagógiai munkájukkal kapcsolatos rendszeres visszajelzéseket, nyitottak azok befogadására.

Jómagam fontosnak tartom az oktatók számát a helyi-, ágazati-, egyéb szakmai-, tudományos pályázatokon való elindulását és ezen elért eredményeket, a konferenciákon, projekteken (kísérletekben) való részvételét, ahol az érintett oktató kifejti, képviseli a saját (tanintézete) álláspontját, nemcsak kérdéseivel, problémafelvetéseivel, javaslataival vállal kezdeményező szerepet, hanem aktív ezek megvalósításában is.

Továbbá ide tartozónak gondolom a tanintézet publikációs (médiaszereplés) és innovációs aktivitását, interneten, közösségi felületeken való megjelenések számát, hatásosságát.

II.5. A tanulókra, képzésben résztvevőkre vonatkozó tényezők, résztevékenységek.

A tanulói/képzésben résztvevői oldalt vizsgálva milyen tényezők kerülhetnek a célkeresztbe? Az általános intelligencián túl legfőképpen az érintett alapnak mondható készségcsoportjai vehetők ide, így a kommunikációja, az együttműködési-, a problémamegoldó készségcsoportjai, valamint az önfejlesztési szándékaik¹⁶. Ezekre vonatkozóan a korábban a kompetenciaméréseknél is használt speciális mérőeszközök segítségével, kicsi pluszmunkával többé-kevésbé pontos eredményeket kaphatunk.

A tanulók/képzésben résztvevők teljesítménye, fejlődése, előmenetele, az esetleges lemorzsolódása, másféle mozgásának mértéke közvetlen összefüggésben lehet a tanítási/tanulási funkció gyakorlásának milyenségével, nem utolsósorban az ottani hozzáadott értékkel. Persze nem hagyható figyelmen kívül, hogy a jobb teljesítményt a magas bemeneti minőség és az alacsony követelmény is okozhatja. Sőt az is igaz, hogy a lemorzsolódásnak, egyéb mozgásnak olyan okai is lehetnek, amelyek nem függenek közvetlenül az intézmény teljesítményétől, az ott szerzet benyomásoktól, impulzusoktól.

¹⁵ Ez a mesterséges intelligencia rövidítése.

¹⁶ A bemeneti mérésnél hozzájön még az önismeretük is!

A felkészítő intézményeknek munkájuk során arra kell törekedniük, hogy az érintett tanulók fejlődési üteme és szintje, előmenetele a legjobb legyen, lehetőleg ne bukjanak ki, ne morzsolódjanak¹⁷ le. Ide tartozhatna a volt tanulók avatásuk utáni előmenetelének további figyelemmel kísérése¹⁸ is. A tanintézeti előmenetel nyomán követésének bejáratott, sokféle eszköze, módszere állhat rendelkezésre. Ilyenek például: általános feladatlapok; nyílt végű feladatok; felfedezéssel tanulás; hosszú távú projektek; szerepjátékok; helyzetgyakorlatok; tantárgyközi komplex feladatok; „művi körülmények” közötti gyakorlások; haladási naplővezetés; személyre szóló feladatok, kidolgozások; esszé-készítés; kiscsoportos kidolgozások; prezentáció készítés; önelemző írások; személyes narratív írás; tesztek és értékelések. (Ide kapcsolódik a 2. számú melléklet tartalma.)

A 2020-tól érvényes szabályoknak megfelelően lehet szó az ágazati alapképzést záró vizsga, valamint a szakmai oktatás bizonyos pontjain bekövetkező ellenőrzéseken, méréseken, felméréseken felül a folyamat kimenetéhez tartozó szakmai vizsga számszerűsített eredményei is jól segíthetik a hozzáadott érték megbecsülését.

A PHÉ további tényezői, kisebb részelemeinek létrehozói, ahhoz való hozzájárulások.

A PHÉ a tanítási, tanulási folyamat eredményességi szintje, a felhasznált pénz, befektetett energia, a kifejtett munka valamilyen szintű megtérülése. Ez utóbbi mondatból az is kiderülhet, hogy létrejöttéhez, volumenéhez a korábban már érintett forrásokon felül további összetevők, részelemek¹⁹, sőt egyéb belső, - külső tényezők is hozzájárulhatnak.

Meglátásom szerint ide vehetők az alábbi nagyobb részterületek:

a tanintézet teljes személyállománya, kiemelten a vezetői	külső gyakorló helyek, mentorok	a fenntartói szerepet ellátó és felügyeletet gyakorló szervezetek	minden egyéb más
---	---------------------------------	---	------------------

A tanintézet teljes személyállománya, kiemelten a vezetői.

A képzés kimeneti végeredményére a tanintézet oktatóin/pedagógusain kívül – kisebb jelentőségű tényezéként – de az intézmény teljes személyállománya munkakörének megfelelően – valamilyen hatást fejt ki a PHÉ nagyságára, milyenségére. Bár ezek egy része

¹⁷ Persze ez nem szakma-pedagógiai etikátlansággal párosulva következhet be!

¹⁸ Erre vonatkozó bizonyítékok – az energia és akarat, hozzáállás hiánya miatt – nemigen érzékelhetők.

¹⁹ Bizonyos részterületek, az ide vehető szempontok, a nevelő-oktató munka komplexitása miatt néhány helyen átfedést is mutathatnak.

nem közvetlenül, de közvetett módon mindenképpen hat. Ezért nem mindegy, hogy milyen a felkészítést végző intézmény teljes személyállományának a munkájához való hozzáállása, munkateljesítménye.

Különösen nagy a szerepe a PHÉ alakításában a tanintézet teljes vezetésének, személyesen az igazgatótól az szakcsoport/osztály/alosztályvezetőig bezárólag. Az ő szerepük azért is fontos, mert a többi érintett hozzáállását is befolyásolhatják bármely irányba. Ők azok, akik igényelhetik, támogathatják az állomány innovatív készségét, avagy nem tartanak ilyenekre igényt. Itt kell megemlíteni adott intézmény fogadó készségét a környezetben, a megrendelők, alkalmazók igényeiben előálló változásokra való gyors és helyes reagálásból, megújulásból, alkalmazkodásból bekövetkező hatásokat is.

Ami pedig a tanulás/tanítás konkrét körülményeit, feltételeit, mindenoldalú biztosítottságát illeti az érintett tanintézet szempontjából, ahhoz a következők kapcsolhatók: az adott szervezet légköre (aurája), a tanulási-tanítási gyakorlat adott helyen, az intézmény hagyományai, interakciók tanuló-oktató/pedagógus-, valamint oktató-oktató között, az eszközhasználat szakszerűsége, célszerűsége, standard követelmények megléte, respektálása, az intézmény elhelyezkedése, épületei, berendezése, felszereltsége, tartozékai, komfortossága, a működtetés biztonsága. Egyedi – de fontos tényező – ebben a megközelítésben a tanulókra/részvevőkre jutó költségvetési keret-ráfordítás nagysága. Ugyanis ahhoz, hogy az oktatási cél, a minőségi eredmény elérhető legyen az a tanulókra/képzésben résztvevőkre nézve nemcsak színvonalas oktatói és egyéb munka, -hanem elégséges pénzügyi-, anyagi ráfordítások megléte is szükséges. Ezek mennyisége és milyensége döntő fontosságú lehet az intézmény teljesítményére nézve, függetlenül attól, hogy a nagyobb ráfordítás nem jelent feltétlenül jobb tanuló/részvevői teljesítményt is.

Külső gyakorlási helyekre (mentorokra, koordinátorokra) vonatkozó tényezők, résztevékenységek.

Az ilyen jellegű felkészítésnek az ORFK által jóváhagyandó gyakorló szolgálat terv az alapja. Itt említem az adott tanintézet és a gyakorló képzést biztosító szervezetek közös vállalásai konkrétságát, illetve ennek teljesülését. A tanintézet oldaláról nagyon fontos a rendvédelmi mentorok pedagógiai-módszertani felkészítésének rendszeressége, színvonala és az ő munkájukat könnyítő segédinformációk rendelkezésükre bocsátása. Ide vehető a foglalkozási naplók és a konkrét feladattervek közös elkészítése, abban leírtak teljesülése, illetve a teljesítésük segítése.

Mindkét félre vonatkozik a szakmai gyakorlatok végrehajtásának ellenőrzése, értékelése, illetve ezek szempontjai. Másfajta értékelési mutatók vonatkoznak a szakmai gyakorlatot teljesítő mentorok általi értékelésére. Lényeges lehet ehhez kapcsolódva a mentorok véleménye az adott tanuló közszolgálati kompetenciáit illetően. Nyilvánvalóan a területi szakmai gyakorlat teljesítéséről, megítéléséről az érintett tanuló is készít feljegyzést, jelentést az ő szemszögéből megközelítve. Teljesen újszerű szempont az itt készülő egyéni leírásoknak a szakmai vizsga részét képező tanulói portfólióban való szerepeltetése, ennek mentorok általi támogatása!

A területi szakmai gyakorlatok teljeskörű összegzése, erre vonatkozó jelentés elkészítését követheti a kiegészítő intézkedések meghozatala, az elképzelés korrekciója, módosítása, avagy mindezek elmaradása.

A fenntartói szerepet ellátó és felügyeletet gyakorló szervek, szervezetek.

Nyilvánvalóan adott rendvédelmi képző intézménynek a hatékony, eredményes nevelő-oktató munkához – egyáltalán a működés biztonságához – ahogy már érintettem, szüksége van bizonyos humán-, pénzügyi-, anyagi feltételek, kedvező elhelyezési, felszereltségi lehetőségek, optimális körülmények meglétére. Esetünkben – lévén szó állami intézményről – erre szolgáló fedezet megteremtésére, fenntartására a felügyeletet ellátó minisztérium, valamint az ORFK (ORFK ROKK) hivatott. Ezen tényezők alakulása könnyebben megítélhető, számszerűsíthető. Tekintettel arra, mivel ők hagyják jóvá a szervezhető szakmai oktatások és szakmai képzések körét, a felvehető maximális tanulólétszámot, az indítható osztályok számát és az alkalmazandó tantárgyfelosztást, ezért ők lényegében a működtetés kereteinek optimális (szakmailag helyes) meghatározásával is hozzájárulhatnak az intézmény PHÉ-k alakulásához. Az általuk teljesített ellenőrzések célirányossága, a megállapítások, értékelések konkrétsága, a szükséges egyedi intézkedések megtételének megkövetelése is befolyásoló tényezőként vehető számba.

Minden egyéb tényező, résztevékenység.

Itt csak azokat a tényezőket, résztevékenységeket érintem, amelyek az előbbiekből kimaradtak, de valamilyen mértékben ezek is kiindulási forrásai, meghatározó, befolyásoló elemei lehetnek a PHÉ-k.

Ezek között két nagyon fontos-, és további több kisebb befolyással bíró tényezőt nevezek meg. Az előbbiekhöz vehetők a képzési-oktatásigazgatási dokumentumok és a tananyagok. Az előbbihez tartozik az intézményi programterv, a szakmai program, a gyakorló szolgálat terve és a tanmenetek, illetve ezek tartalma, aktualitása, hasznossága. Sőt a képzési programok

tervezésével, tartalmi felülvizsgálatával, kidolgozásával kapcsolatos munkák milyensége (újak készítése, kifejlesztése, régiak felülvizsgálata, aktualizálása) is.

Hasonló fontossággal bír a felkészítést segítő hagyományos, - és digitális tananyagok, programok tartalma, színvonala, használhatósága. Lehet túlzásnak mondani, de készítése kapcsán is a felhasználókhoz leginkább igazodó tananyagformulára, kidolgozásra gondolok.

Amennyiben ez digitális változatban készül, akkor még azt is el tudnám képzelni, hogy a felhasználás során a tanulóknak lehetőségük adódna ezeket saját gondolattal, kiemelésekkel ellátni, azaz személyre szabottá tenni. Itt érintem a tananyagok időszakos felülvizsgálata, aktualizálása (naprakészsége) folyamatosságát, avagy ennek elmulasztását is.

A továbbiakban érintettek szerepe már kevésbé lényeges, de befolyásoló tényezőként mindenképpen számba vehetők. Ezek közé tartozhat:

- A PHÉ-re vonatkozó – a teljesítményértékelést is segítő – monitoringrendszer létrehozása, működtetése.
- Az IKT alkalmazás kiépítettsége, ilyen eszközök száma, hasznosulása, továbbá a szimulációs, modellezési lehetőségek köre.
- Az egyéb jellegű felkészítésekben való közreműködés gyakorisága, színvonala (képzési forma, időtartam, szervezettség).

Az írás címében szereplő megnevezéshez kapcsolódó adatgyűjtési tárgykörök lehetnek:

- A tanulók, a képzésben résztvevők menet közbeni tanulási eredményei és az ágazati, szakmai vizsgaeredmények alakulása. (Trendek.)
- Képzési és értékelési folyamat során keletkezett számadatok, kapcsolódó információk.
- A tanulók, a képzésben résztvevők elégedettségmérése által produkált adatok köre.
- Az oktatói teljesítményekkel (benne ön-, és vezetői értékelés) kapcsolatos számadatok.
- Az intézmény rendelkezésére álló emberi, - pénzügyi és más (különösen oktatástechnikai, technológiai eszközök) erőforrások továbbá ezek felhasználása hatékonyságával kapcsolatos tapasztalatokra vonatkozó információk. (Benne az ön-, és vezetői értékelésen születtek is.)
- A képzésekkel megszerzett kompetenciák munkaerőpiaci hasznosulásával kapcsolatos ellenőrzések, felmérések, vizsgálatok tapasztalatai.
- A képzés megrendelője, valamint a pályakezdők alkalmazói által szolgáltatott adatok (bevételvizsgálat) köre. (Kiemelten a megszerzett tudás, a kialakult/megerősödött kompetenciák célszerűségére, hasznosulására.)
- A képző intézmény felügyeletét gyakorló szervezetek általános megállapításai, értékelései.

- Az intézmény tevékenységével összefüggő információk szerepeltetése a médiumokban, továbbá ezekre vonatkozó visszajelzésekre (elismerés, elutasítás) vonatkozó számok.
- Az intézmény minőségbiztosítási rendszerének megállapításai, következtetései, hibajegyzéke.

Ebben a fejezetben leírtakból összefogottan jól érzékelhető, hogy a PHÉ, de a teljesítményértékelés megítéléséhez léteznek, ún. adatszerű információk, amelyek a vonatkozó nyilvántartásokból könnyen kimutathatók. Ide vehetők a tanulók/képzésben résztvevők száma, az oktatókra vonatkozó adatszerű statisztikák továbbá a tanintézet humán-, pénzügyi-, anyagi forrásai, ellátási feltételei, körülményei.

A másik nagyobb csoportosítás résztényezőire, elemeire nemigen könnyen azonosítható szeplőket találunk. Ilyenek többek között:

- Az oktató-nevelő munka színvonala, az oktatók/pedagógusok hivatástudata, felelősségérzete (önképzésen és továbbképzésben való részvétel; pedagógiai érzékenység, osztályfőnöki tevékenység és a tanulókkal való viszony alakítása).
- A tanulói felkészítésben végzett tanulási-tanítási tevékenység (módszertani tantárgy-pedagógiai felkészültség, a tanulókkal, többi kollégával való kapcsolatteremtő és fenntartó képesség, együttműködés és bekapcsolódás a mikrokörnyezet munkájába).
- A tanulók/képzésben résztvevők tanulmányi munkája, kitartása, eredményességre való törekvése, ehhez rendelkezésre álló képesség, kompetenciakészlet.
- Minden érintett általi innovatív szellemiség és problémaérzékenység a nevelő-oktató munkában (ötletesség, kreativitás az oktatás és képzés színvonalának emeléséért; publikációs és tudományos tevékenység, pályázatokon való részvétel).
- Minden érintett aktivitása a szabadidős, kulturális és sporttevékenységben a köz érdekében (közéletiség az iskolában; ötletesség és gyakorlati tevékenység az iskolai programok szervezésében és lebonyolításában).

(A PHÉ kapcsán általam ajánlott tényezők, résztvékenységek, szempontok teljeskörű csoportba rendezett jegyzékét a 3. számú melléklet tartalmazza.)

II.6. A pedagógiai hozzáadott érték megszületésének vizsgálata, elemzése.

Elvileg lehetne vizsgálni egyénekre, osztályokra és intézményekre vonatkozóan. Közülük az általános – részünkre is ajánlott – az intézményi szintű vizsgálat.

Számítására legalább két módszer is alkalmas lehet. Közülük leginkább a két mérési ponttal történő számítás a gyakori. Ennek lényege, hogy jól felépített rendszerelemekkel végeznek egy adott oktatási folyamat elején (előzetes) és a végén (kimeneti) az ebben érintett egyén tudása²⁰ mérését, ezek közötti különbség megállapítását, amely valószínűsítheti a PHÉ nagyságát. A másik – inkább a közoktatásban alkalmazott – lehetőség az egy mérési ponttal és a háttértényezők bevonásával történő számítás. Az utóbbi akkor lehetséges, ha mód van jól körül határolni, hogy a tudásnak mely hányada az, ami feltehetőleg nem az iskolai oktatás/fejlesztő hatás következményeként jött létre.²¹ (Az oktatás legfontosabb célja, hogy minden egyes tanuló saját korábbi teljesítményéhez képest fejlődjön.)

A rendvédelmi tanintézeteknél az első változat alkalmazása célszerű bizonyos eltéréssel az egyéni kompetenciák alakulásának (a PHÉ-k) a mérésére, megállapítására. Tanintézeteink – valamilyen mélységben – már 2008 óta foglalkoztak a kompetenciákkal, ezek méréseivel és fejlesztésével. A kompetenciamérések²² jó alapot szolgáltathatnak a hozzáadott érték nagybani megbecsüléséhez is. Emlékeztetem az Olvasót arra, hogy a jelenlegi rendvédelmi technikumok, járőrképzők jogelődjeinél – a korábbi rendészeti szakközépiskoláknál – a kompetencia alapú képzés beindulása után nemcsak az említett kettő, hanem ennél többpontú mérés rendszere került kiépítésre, alkalmazásra. Ebben a sorban nyilvánvalóan kihagyhatatlan a bemeneti²³ és a kimeneti mérés, illetve ezek eredményeinek összevetése. Esetünkben léteztek további úgynevezett menet közbeni mérések²⁴ is! Elkészültek a hozzájuk tartozó eszközök, adatlapok és az alkalmazandó módszerleírás is. Feltételezésem szerint ez jelenleg is funkcionál a rendvédelmi technikumnál, de a járőrképzésnél nemigen.

A rendszer akkor lehetne teljeskörű, ha egyrészt az egyes tanulók kompetencia gyarapodása kapcsán az ebben résztvevő oktatók lehetőség szerinti beazonosítása is megtörténne. (Ehhez viszont jelenleg a feltételek nem elégségesek, nem kedvezők²⁵.) Másrészt pedig a tanulókra vonatkozó ezen fontos információk, személyes eredmények a végzeteket alkalmazó helyi szintű szervezeteknél felhasználásra is kerülnének a velük való további foglalkozás keretében.

²⁰ Megismétlem, hogy a mi esetünkben belépéskor nem szakmai jellegű felkészültség mérése történik. Erre csak menet közben, avagy a kimenetkor adódhat lehetőség!

²¹ Az USA-ban és Nagy-Britanniában az oktatási folyamat elején és végén mért adatok összevetésével, Franciaországban a háttéradatakra is irányuló méréssel kísérli meg az oktatásirányítás a hozzáadott érték kiszámítását.

²² Ehhez nemcsak a kiválasztást, hanem a fejlesztést is szolgáló AC (Assesment Center) eljárást vették igénybe.

²³ A bemeneti mérést a tanintézetben jelentkezők felvételi eredményei nem helyettesíthetik, maximum azzal is tisztában kell lenniük legfőképpen az illetékes osztályfőnököknek.

²⁴ Esetünkben ezek száma - az akkori tananyagok követelménymoduljainak megfelelően - három volt.

²⁵ Ennek megoldására mesterséges intelligencia jövőbeni ilyen jellegű igénybevételével kerülhetne sor!

(Már ha ilyen személyes foglalkozások adott helyen célzottan és nem spontán módon történnek!)

Befejezés

Az biztos kimondható, hogy – mind a PHÉ-, mind az egyéni TÉ-ben – teljeskörű objektív megítélésről nemigen lehet szó, mert ebben a tudásgyarapodásban, illetve ennek végeredményében – a tanítás-tanulás együttese, kapcsolódása miatt – az érintett tanulóktól/képzésben résztvevőktől kezdve, az oktatókon és segítőiken kívül – ahogy az előzőekben érintettem – még nagyon sok résztényező befolyással bírhat, amelyek megítélése nemigen megy könnyen, egzaktan.

Ugyanakkor a sokféle – minél több – részszempont megvizsgálása a PHÉ-n túl, talán segítséget adhat a hivatásos állományú oktatók egyéni teljesítményértékelése konkrétabbá, objektívabbá tételére vonatkozóan is.

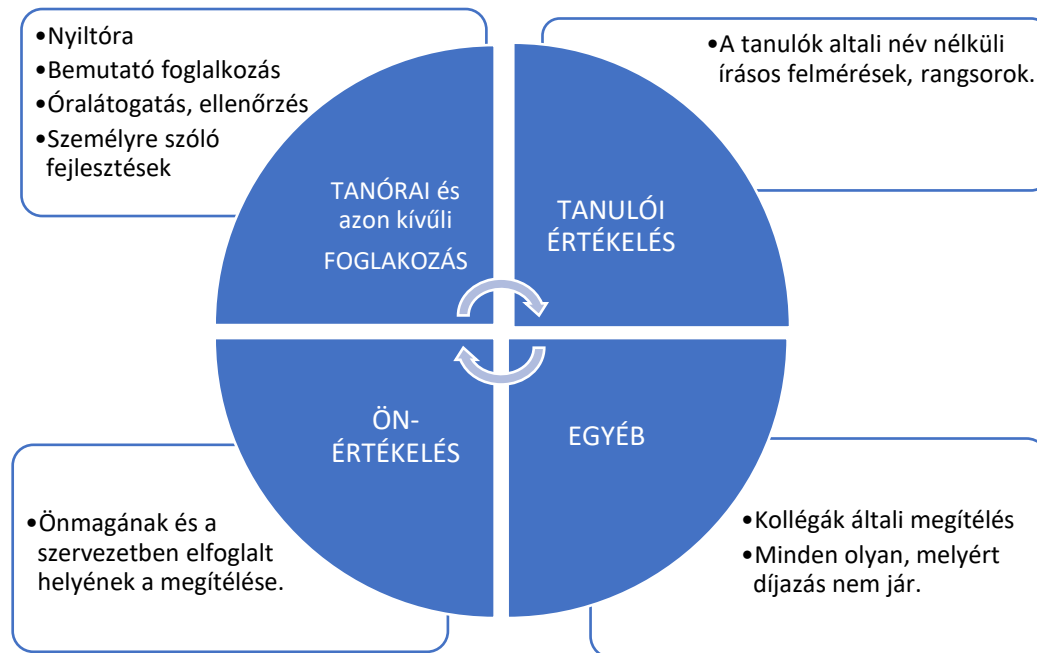
A tanintézetek és személyállománya által az érintett hozzáadott pedagógiai érték céltudatos létrehozására, reális megítélésére, lehetőség szerinti emelésére valamilyen mértékben szükség lehet. Sőt nemcsak a tanintézeti képzési időszakra vonatkozhatna ez, hanem a végzés utáni pályakövetésre, életútjuk figyelemmel kísérésére, bevételeik vizsgálatára is.

Úgy gondolom, ezek birtokában lehetőség adódhatna sok másra túl a nevelő-oktató munka céltudatosságának további megerősítésére, korrekciójára is.

Felhasznált irodalom

1. Összefoglaló a hozzáadott pedagógiai értékről Készítette: Bánné Mészáros Anikó, 2016.
2. Halász Gábor (2000): Az oktatás minősége és eredményessége. In Halász Gábor és Lannert Judit (szerk.): Jelentés a magyar közoktatásról 2000. Budapest, Országos Közoktatási Intézet.
3. Kovács Sándor (2000): A hozzáadott-érték összetevői az iskolában. Új Pedagógiai Szemle, 50. 3. sz. 38-50.
4. Neuwirth Gábor: A Felekezeti iskolák eredményességi és „hozzáadott érték” mutatói című, az *Educatio* folyóirat 2005/3. száma.
5. Neuwirth G.: A középiskolai munka néhány mutatója 2004. Országos Közoktatási Intézet, Budapest, 2005.

1. számú melléklet: Az oktatók/pedagógusok azon résztevékenységei, melyek a PHÉ létrehozása szempontjából a legfontosabbak.

2. számú melléklet: Javasolt kérdések a tanulókra/végzettekre vonatkozó felmérő laphoz.

A következő résztémákat, illetve kérdéseket javasolom szerepeltetni a kidolgozott kérdőívben:

A tanulási környezetben belül a közösség megítélése. (Hogyan segítette a tanulót/képzésben résztvevőt tanulásában az adott intézményen belüli közösség, azaz a társai, az oktatók és a nem oktató személyzet?)

A tanulási környezetben belül az infrastruktúra és a tananyagok megítélése. (Az IKT eszközök, speciális berendezések, gyakorlóléhselyek, a tanulását elősegítő infrastruktúra elérhetősége, adekvátsága a végzettséghez képest.)

A tananyag koherenciája. (Az adott végzettségi szint elérését mennyiben segítette elő a tanulás intézmény általi megszervezése, a rendelkezésre álló tananyagok aktualitása, használhatósága?)

A választhatóság és rugalmasság lehetősége. (Valójában mennyire volt lehetőség a szakon, szakirányon (tanulmányi ágon) belül a választhatóságra, illetve a szakmai irány megszerzéséhez mennyiben volt rugalmas a tanulás támogatása, megszervezése a tanulók/képzésben résztvevők számára?)

Az intellektuális ösztönzés milyensége. (A tanintézeti környezet mennyire volt stimuláló hatású a tanulókra/képzésben résztvevőkre, azaz mennyire lelkesített, illetve motivált?)

Az elvégzett szakirány/tanulmányi ág hatásai a végzettek. (Az elvégzett szakirány/tanulmányi ág tudnivalói releváns volt-e az érintett elképzelt végzettségéhez, illetve érdeklődéséhez képest, és lehetőséget adott-e olyan tudás elsajátítására és kompetenciák megszerzésére, amelyek lehetővé teszik számára az élethosszig tartó tanulást?)

A végzett tanuló/képzésben résztvevő minősége. (A megszerzett kompetenciák minősége az érintett által tervezett munkára való alkalmassághoz, vagy a szakmai továbbképzéshez, illetve a magasabb fokozat megszerzéséhez viszonyítva.)

A tanulói/képzésben résztvevői szolgáltatások milyensége. (A tanulni vágyókat célzó tanácsadás, fejlesztői résztevékenységek megléte, szervezettsége, általános közérzet, a „tanulói lét” minősége.)

Minden egyes kategóriához kell meghatározni az értékelési skálát vagy skálákat.

A felméréseket még az adott intézményben érdemes elvégeztetni a tanulókkal/képzésben résztvevőkkel rögtön a végső vizsga után, illetve még a kibocsátó előtt. (Központilag egységes kérdőívet célszerű kidolgozni, alkalmazni.)

3. számú melléklet: A PHÉ kapcsán általam ajánlott tényezők, résztevékenységek blokkosított jegyzéseke.

A tanintézet/képző hely vezetésének összetétele, végzettsége, vezetői-szakmai tapasztalata.

Az alkalmazott vezetési elvek és ezek célszerűsége, hatékonysága.

A vezetés szerepe a nevelő-oktatómunka és az innováció érvényesítésében, fejlesztésében.

A vevői elégedettségre törekvés érzékelhetősége az intézményvezetés részéről.

A dinamikus alkalmazkodás milyensége a folyamatosan változó kihívásokhoz, a szervezeti (közösségi) élet zökkenőmentessége, illetve bizonyos zökkenők vezetés általi kezelése.

Az emberi erőforrásokkal való gazdálkodásra, a humán erőforrásra, infrastruktúra fejlesztésre fordított pénzügyi források nagysága, visszacsatolásának gyakorisága, hatékonysága.

A tanintézeti munkahelyi kollektíva megítélésének alapjai, vezetők általi tudatos alakításának bizonyítékai.

Az intézmény erőforrásai koordináltsága a maximális tanulói tudás elsajátíttatása érdekében.

Az intézmény működési alapidokumentumainak tartalma, célszerűsége, aktualitása, valamint az abban leírtak megvalósulása, érvényesülése.

Az intézményi részstratégiai elgondolása és tevékenységjegyzéke, ezek aktualitása, valamint az intézményi vezetés kiállása a részstratégiai célokra teljesülése mellett. A személyállomány részstratégiai célok melletti elköteleződése. A részstratégiai dokumentumban vállaltak megvalósításának értékelése, visszacsatolása.

Az intézmény minőségbiztosítási rendszerének érvényesülése, vezetői támogatottsága, minőségpolitikájának konkrétsága. Az intézményi minőségbiztosítás rendszerén belül vállalt teljesítménycélok aránya, valamint az önértékelés során feltárt nem megfelelőségek száma.

Az oktatói helyek és ezt közvetlenül segítő állomány létszáma, a tantestület feltöltöttsége.

Az oktatók végzettségének (szakmai és pedagógiai), felkészültségének adott munkakörhöz való megfelelősége (többoldalú igénybevételre vonatkozó lehetőségek). Az oktatói fluktuációk száma, ezek okai.

A pedagógiai tevékenységet közvetlenül segítői (szakpszichológus, szociológus, minőségbiztosítási-, média szakértő, fejlesztő, coach, közművelődési szakember) helyek száma és feltöltöttsége.

Egy oktatóra jutó tanulók/képzésben résztvevők száma általában, valamint egy oktatóra jutó technikai szintű szakmai oktatásban, - járőrképzésben tanulók, illetve képzésben résztvevők száma.

Az intézmény oktatóinak együttműködési hálójának, kooperációjának a nevelő-oktató munka végzésében.

A képzési választék (szakirányok) indokoltsága, igényeknek való megfelelősége.

A tanintézet pénzügyi-, anyagi-, technikai erőforrásainak mértéke, költségvetésének alakulása (személyi jutatás, dologi kiadás), az infrastruktúra fejlesztésre fordított pénzügyi források nagysága.

A tanulóakra/képzésben résztvevőkre (egyes és összes) jutó ráfordítások mértéke.

Az oktatási, - számítástechnikai ellátottság mennyisége, állapota, kihasználtsága, az alkalmazott eszközök, módszerek megfelelősége, mindezek értékelésének gyakorisága, eredményeinek visszacsatolása.

Szakmai továbbképzésen, valamilyen iskoláztatásban részt vevő oktatók/pedagógusok száma, többihez viszonyított aránya, valamint a továbbképzésre fordított éves pénzügyi forrás mértéke.

Közoktatásvezetői-, avagy más pedagógiai jellegű-, továbbá PhD képzésre pályázók és ezt teljesítő oktatók számaránya a tantestület tagjaihoz képest.

Szakértői, szaktanácsadói, vizsgálónői tevékenységet folytató oktatók/pedagógusok aránya a teljes nevelőtestületi létszámhoz viszonyítva. A munkatársak szakmai fejlődését szolgáló lehetőségek köre, előjárók általi megteremtése, támogatottsága.

Az intézmény felvételi kapacitásának és a fenntartói tanulói kivetésnek a viszonya, férőhelykihasználtsága.

Az adott intézménybe jelentkezők és felvettek száma adott tanévben (nemekre bontva) képzési formánként (szakmai oktatás, szakképzés), a szakmai oktatás estében képzési időtartam szerint, továbbá mindezek tanévenkénti alakulásának trendjei.

A sikeresen felvételizők általános intelligenciája, felkészültsége, affinitása, fizikai erőnléte.

A felkészítési folyamat rendszertani elemeinek kiépítettsége és folyamatos működtetése. Kimagasló teljesítményt produkáló részterületek megnevezése.

Az érintett tanulók teljesítménye tanulmányaik során. A tanév végi tanulmányi eredmények külön a szakoktatásra és a szakképzésre bontva, tantárgyakra menően.

Az adott tanulókra vonatkozó elismerések/elmarasztalások, igazolatlan hiányzások száma, alapvető okai képzési kategóriánként.

A vizsgaeredmények (képesítő és szakmai vizsgák) alakulása és viszonyulása a tanévi tanulmányi eredményekéhez képest.

Az intézmény képzési kimeneti követelményei teljesülésének mérése, értékelése, visszacsatolása.

A felavatottak, esküt tettek száma a beiskolázottakhoz képest, a képzettséget igazoló dokumentum szerinti bontásban, trendvizsgálattal (iskolai lemorzsolódás száma és okai).

A végzettek és a felkészítésük szakirányának megfelelő munkakörbe kerülés számadatai.

A szakmai-, közismereti-, kulturális és sport versenyeredmények (helyi, tanintézeti, országos, és ágazati csoportosításban) és ezek eredményessége.

Belső és külső elégedettségmérések, felmérések, bevételek vizsgálatainak száma és ezek eredményei, hasznosítása.

A végzettek általános és szakmai munkavállalói kompetenciáival való átlagos munkáltatói elégedettség értéke (a végzett tanulókat alkalmazó munkáltatók reprezentatív elégedettségmérése alapján).

A folyamatok belépés előtti, a menet közbeni és a kimeneti vizsgálatainak-, elégedettségi méréseinek gyakorisága, hasznosulása (trendek).

A kimeneti céloknak való megfelelés megállapítása, a szükséges korrekciók, beavatkozások elvégzése.

Az oktatók, tanintézeti dolgozók, a tanulók/képzésben résztvevők elégedettségének, valamint a végzettek bevételeinek érintettek közötti felméréseinek száma, eredményessége, az ezekre vonatkozó visszacsatolások megítélése. (Belső és külső elégedettségmérések száma, eredményei pedagógus, tanuló, szakmai gyakorlati képzőhely, megközelítésben).

A partneri (hazai, külföldi) hálózati rendszer kiépítettsége, kölcsönössége, aktivitása, a

vonatkozó együttműködési megállapodások aktualizáltsága, a területi-, helyi szintű szervezetekkel való együttműködés szervezettsége, hatékonysága, valamint az ügyfelekkel (mentorokkal) folytatott kommunikáció gyakorisága, minősége.

A tanintézet állománya, oktatói-, továbbá az oktatók és a tanulók közötti kapcsolati háló megítélése.

Az intézmény oktató-nevelő munkájának külsős elismertsége, szakmai megítélésének közismertsége.

Szakmai bemutatók, konferenciák, szakmai rendezvények száma adott intézményben, vagy általa szervezve.

Munkaerő piaci hozzájárulás a már állományban lévők szakmai tudásának naprakészségéhez.

Más rendvédelmi szervek (magánbiztonság) által igényelt felnőttképzésbe való közreműködés (a felkészítés iránya, megrendelője, időtartama és a benne résztvevők száma szerinti) gyakorisága.